

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA TARİH
ÖĞRETİMİNDE YAPILAN MAKALELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
META SENTEZ ÇALIŞMASI

HAZIRLAYAN
CENAP SİĞNAKTEKİN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. FİLİZ ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2022

ETİK BEYANI

Enstitü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada; bütün bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahribat yapmadığımı, bu çalışmanın herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir bilimsel çalışma olarak sunmadığımı beyan ederim.

Cenap SİĞNAKTEKİN

ONAY SAYFASI

Cenap SİĞNAKTEKİN tarafından hazırlanan “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Öğretiminde Yapılan Makaleler Üzerine Bir Araştırma: Meta Sentez Çalışması*” başlıklı bu çalışma, **26.05.2022** tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Dr. Öğr. Üyesi Aylin YAZICIOĞLU Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr, Filiz ZAYIMOĞLU ÖZTÜRK Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Özlem ELVAN Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza

TEŞEKKÜR

“Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Tarih Öğretiminde Yapılan Makaleler Üzerine Bir Araştırma: Meta Sentez Çalışması” adlı bu çalışma, Türkiye’de sosyal bilgiler alanında tarih öğretimi üzerine belirli aralıkları kapsayan dönemlerde yazılmış ve çeşitli ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makalelerin birçok açıdan incelenmesinin alana katkı sağlaması düşünülerek hazırlanmıştır.

Öncelikle bu çalışmada araştırma konusunun seçiminden başlayarak bugüne kadar; literatür taraması, verilerin depolanması, analizi ve raporlanması süreçlerinde yol gösterici olan, bana ve yaptığım çalışmalara inanan ve çalışmamda her türlü, olumlu yaklaşımları ile beni cesaretlendiren, bilgi birikimiyle ve tecrübesiyle çalışmama farklı bakış açılarıyla bakmamı sağlayan ve her zaman öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli tez danışmanım Doç. Dr. Filiz ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK’e; bu süreçte alana ilişkin bilgi ve deneyimleriyle yapmış oldukları önerilerle yolumu aydınlatan değerli hocam Doç. Dr. Talip ÖZTÜRK’e; verilerin analizi sürecinde veri analizi programları konusunda etkin bilgisi ve tecrübesinden yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Erhan YAYLAK’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşadıkları süreçte bana eğitimli birey olmanın erdemini, gücünü ve değerini anlatan eğitimli bir insan olmam için maddi, manevi ellerinden gelen tüm desteği veren babam ve annem oldukları için şeref duyduğum rahmetli babam Ahmet SİĞNAKTEKİN ve annem Adul SİĞNAKTEKİN’i rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum. Bu süreçte evlerini bana açan desteklerini esirgemeyen abim İbrahim Halil SİĞNAKTEKİN ve yengem Nurcan SİĞNAKTEKİN’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım

Cenap SİĞNAKTEKİN

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
TABLolar DİZİNİ	xi
BÖLÜM: 1 GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmada Problem Durumu	1
1.1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM: 2 KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	7
2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi	9
2.3. Sosyal Bilgiler Öğretimi	10
2.4. Sosyal Bilgiler Kapsamında Tarih Öğretimi.....	11
2.4.1. Tarih Öğretiminde Geleneksel Yaklaşımlar.....	12
2.4.2. Tarih Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar.....	12
2.4.2.1. Sözlü Tarih	13
2.4.2.2. Yerel Tarih	15
2.4.2.3 Kanıt Temelli Tarih.....	17
2.4.2.4 Müze Eğitimi.....	19
2.4.2.4.1 Sanal Müze ve Türleri.....	21
2.5. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar.....	24

2.5.1. Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar	24
2.5.2. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar	27
BÖLÜM: 3 YÖNTEM	31
3.1. Araştırma Deseni.....	31
3.2. Verilerin Toplanması	31
3.3. Verilerin Analizi.....	32
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	32
BÖLÜM: 4 BULGULAR VE YORUM	34
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	34
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	36
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	37
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum	38
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	39
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	40
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	41
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	41
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	42
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	43
4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	45
4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	48
4.13. On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	50
4.14. On Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
BÖLÜM: 5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	54
1.1. Tartışma ve Sonuç.....	54
1.2. Öneriler	60
KAYNAKÇA	61

ÖZET

TÜRKİYE’DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA TARİH ÖĞRETİMİNDE YAPILAN MAKALELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: META SENTEZ ÇALIŞMASI

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih konularının öğretiminin önemli bir yeri olduğu aşikârdır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih konularının öğretimi adına yayımlanan makaleleri ve bu makalelerin eğilimlerini belirlenen değişkenler çerçevesinde detaylı olarak incelemektir. Araştırmanın amacına uygun olarak makalelerin incelenmesinde eğilimlerin belirlenmesi için meta sentez yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada doküman incelemesine tabi tutulan 225 makaleye Google Akademik, TR Dizin ve Dergi Park veri kaynaklarından ulaşılmıştır. Verilerin analizinde araştırmanın alt amaçları doğrultusunda araştırmaya dâhil edilen her bir makaleye ilişkin bir künye belgesi hazırlanmıştır. Makalelerin künyelerinden elde edilen veriler MAXQDA 2020 profesyonel nitel veri analiz programında kategoriler oluşturularak kodlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen makaleler; yayım yılı, yayımlandığı dergi, konu, amaç, çalışma grubu ya da örneklem, yöntem, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi, sonuç ve öneriler şeklinde kategorilere ayrılmış ve makalelere betimsel analiz uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda en fazla makalenin 2020 yılında yapıldığı, incelenen makalelerin çoğunlukla birbirini tekrarlayan çalışmalar olduğu ve genel itibarı ile on iki farklı konu etrafında yoğunlaştığı ifade edilebilir. Hazırlanan makalelerde en çok tercih edilen konular “sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik, işleniş ve müfredat programlarının araştırılması” şeklindedir. En az tercih edilen konuların ise ilköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramı ve tarih konulu tezlerin incelenmesi şeklinde olduğu söylenebilir. Bunun yanında incelenen makalelerde en çok nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı, en fazla makalenin yayımlandığı derginin ise “Turkish History Education Journal” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Makalelerde en çok tercih edilen veri toplama aracının görüşme formu olduğu sonucuna ulaşılrken, en çok önerinin ise eğitimin uygulayıcısı olan öğretmenlere getirildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tarih öğretimi, meta-sentez yöntemi

ABSTRACT

A RESEARCH ON ARTICLES MADE IN HISTORY TEACHING IN THE FIELD OF SOCIAL STUDIES EDUCATION IN TURKEY: META SYNTHESIS STUDY

It is obvious that teaching history subjects has an important place in social studies education in Turkey. In this context, the aim of the research is to examine in detail the articles published in the name of teaching history subjects in social studies education in Turkey and the trends of these articles within the framework of the determined variables. In accordance with the purpose of the research, the meta-synthesis method was used to determine the trends in the examination of the articles. 225 articles that were subject to document review in the research were accessed from Google Scholar, TR Index and Dergi Park data sources. In the analysis of the data, an imprint document was prepared for each article included in the research in line with the sub-purposes of the research. The data obtained from the tags of the articles were coded by creating categories in the MAXQDA 2020 professional qualitative data analysis program. The articles included in the research; Year of publication, journal in which it was published, subject, purpose, study group or sample, method, data collection tool, data analysis method, results and suggestions were divided into categories and descriptive analysis was applied to the articles.

As a result of the research, it can be stated that the most articles were made in 2020, the articles examined were mostly repetitive studies and generally concentrated around twelve different topics. The most preferred topics in the prepared articles are "investigation of the content, processing and curriculum of the history topics in the social studies textbooks". It can be said that the least preferred subjects are the concept of historical time in primary school students and the examination of theses on history. In addition, it was concluded that the most qualitative research methods were used in the articles examined and the journal in which the most articles were published was the "Turkish History Education Journal". While it was concluded that the most preferred data collection tool in the articles was the interview form, it was determined that the most suggestions were made to the teachers who are the implementers of the education.

Key Words: Social studies education, history teaching, meta-synthesis method.

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABÜEFD	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
ABAD	Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi
ADD	Araştırma ve Deneyim Dergisi
AEAD	Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi
AEÜKEFD	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi
AİBD	Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi
Akt	Aktaran
AKEFD	Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi
AMÜEFEB	Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
AÖD	Asya Öğretim Dergisi
ASEAD	Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi
ATDD	Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
AÜKKEFD	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi
AÜSBED	Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi
AÜSBED	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
BAEBD	Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi
BD	Belgi Dergisi
BEFD	Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi
bs	Baskı
BŞEÜSBED	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
BÜEFD	Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
D	Dergi

DCD	Doğu Coğrafya Dergisi
DED	Değerler Eğitimi Dergisi
DEÜBEFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi
DÜSBD	Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
DÜZGEFD	Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi
EBAD	Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Ed	Editör
EJE	Erciyes Journal of Education
EKJER	Elektronik Kafkas Journal of Educational Research
EKUAD	Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi
ESBD	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi
ES	Education Sciences
ETAD	Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi
EUEAD	Elektronik Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi
EÜEFD	Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
f	Frekans
FÜSBD	Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
GEBD	Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi
GOBAD	Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi
HJE	Hayef Journal of Education
HMD	Harran Maarif Dergisi
HÜEFD	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
IJEED	International Journal of Eurasian Education and Culture
IJESS	International Journal Of Eurasia Social Sciences
IJGGE	International Journal of Geography and Geography Education
IPERJ	International Primary Education Research Journal
IJSE	International Journal of Scholars in Education

İAÜD	İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi
İOD	İlköğretim Online Dergisi
İUEFD	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
JIIETP	Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice
JIRSS	Journal of Innovative Research in Social Studies
KAD	Kesit Akademi Dergisi
KED	Kuramsal Eğitimbilim Dergisi
KED	Kastamonu Eğitim Dergisi
KSIÜSBD	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
KUEB	Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri
KYAÜSBD	Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
M	Makale
MAÜEFD	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
MCBÜSBD	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
MCD	Marmara Coğrafya Dergisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MED	Milli Eğitim Dergisi
MREFD	Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi
MKÜSBED	Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
MÜAEFEB	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
MÜSBD	Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
NCSS	National Council For The Social Studies (Ulusal Sosyal Bilimler Konseyi)
ODÜSBAD	Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
OIJSR	Opus International Journal of Society Researches
OMUJEF	Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty
PÜEFD	Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

s	Sayfa
SBAD	Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
SDUIJES	Suleyman Demirel Universtiy International Journal of Educational Studies
SEAD	Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
SÜEFD	Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
TBAD	Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi
TDİD	Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi
TEBD	Türk Eğitim Bilimleri Dergisi
TED	Türkiye Eğitim Dergisi
THEJ	Turkish History Educatio
TJES	Turkish Journal of Educational Studies
TSAD	Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi
TSE	Turkish Studies Elektronik
TSES	Turkish Studies - Educational Sciences
TOD	Tarih Okulu Dergisi
TÜSBD	Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
UAED	Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi
UDKEMD	Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi
UMED	Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi
USBYD	Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi
USEBD	Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi
UTEBD	Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi
UTEKED	Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi
UÜEFD	Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
UÜSBD	Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

vb.	ve benzeri
vd	ve diđerleri
YDD	Yaratıcı Drama Dergisi
YYTEBSA	21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi
YYÜSBED	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı	34
Tablo 2. Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemleri	36
Tablo 3. Makalelerde Kullanılan Nitel Desenler	37
Tablo 4. Makalelerde Kullanılan Nicel Desenler	38
Tablo 5. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçları	39
Tablo 6. Makalelerde kullanılan Nitel Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı	40
Tablo 7. Makalelerde Kullanılan Nicel Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı	41
Tablo 8. Makalelerde Kullanılan Karma Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı ...	41
Tablo 9. Makalelerde Tercih Edilen Çalışma Grubu-Örneklem Dağılımı	42
Tablo 10. Makalelerde Ele Alınan Konular	43
Tablo 11. Makalelerin Amaçları	45
Tablo 12. Makalelerde Ulaşılan Sonuçlar	48
Tablo 13. Makalelerde Geliştirilen Öneriler	50
Tablo 14. Makalelerin Yayımlandıkları Dergi Değişkenine Göre Dağılımı	51

BÖLÜM: 1 GİRİŞ

Bu bölümünde araştırmanın problem durumuna, araştırmanın problem cümlesine, araştırma kapsamında ele alınan alt problemlere, araştırmanın amaç ve önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve çalışmada önemli olduğu düşünülen tanımlarına alt başlıklar halinde yer verilmiştir.

1.1. Araştırmada Problem Durumu

Demokrasi için gerekli nitelikli yurttaşlar yetiştirme ülküsünü göz ardı etmeden, eğitimin niteliği ve eğitimin anlık amaçlarına yönelik kaygılar sürekli yenilenmektedir. Eğitime yönelik yenilenen kaygıların kendini belli ettiği alanlardan biri de ilk ve ortaöğretim okullarındaki eğitim programlarının planlanmasıyla ilgilidir. Hâlihazırda birçok dikkat çekici gelişme yaşanmıştır. Kendi alanlarının en önde gelenleri olan üniversitelerdeki bilginin ve bilim insanlarının program geliştirme süreçlerine katılımı söz konusu olmuştur. Bu bilim insanları ve düşünürler yalnızca bilimdeki son gelişmeleri programlara yansıtmak amacıyla değil, aynı zamanda okul deneyimini cesur düşüncelerle bütünleştirme amacıyla da ilk ve ortaöğretim kurumları için dersler hazırlamıştır (Rüzgar, 2021).

Günümüzde sosyal bilgiler eğitimi, toplumun yapısını ve bireylerin yetiştirilmesini konu edinen bir alan olarak hem ülkemizde hem de dünyadaki diğer ülkelerin öğretim programlarında hayati bir öneme sahiptir. Toplumsal ya da evrensel dönüşümün sağlanmasında sosyal bilgiler öğretiminin yeri ve önemi yadsınamaz. Sosyal bilgiler bir ders olarak ilköğretim programlarında her daim vatandaş yetiştirme anlayışı çerçevesinde yer verilen ve programlara anlam katan bir yapı sergilemiştir. Sosyal bilgiler zaman süreklilik ve değişim perspektifinden insanları, insanların oluşturdukları kültürleri ve hem kültürle hem de birbirleriyle olan etkileşimleri konu alarak geçmişi günümüze ve dünya insanlarını birbirine bağlar. Dolayısıyla sosyal bilgilerin ilgi ve çalışma alanını da kültürler, insanların yaşam şekilleri, ürettikleri değerler, yaşadıkları olaylar ve coğrafyadan kaynaklanan farklılıklar oluşturur. Etkin ve üretken küresel vatandaşlığın oluşmasında nitelikli sosyal bilgiler eğitiminin önemi büyüktür (Öztürk, 2020).

Tarih disiplini Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında daima önemini ve yerini korumuştur. Sosyal Bilgiler adı ile bir dersi olmayan ve sosyal bilgiler içerisinde yer alan dersleri ayrı ayrı disiplinler olarak öğrencilerine öğretme

geleneğine sahip İngiltere gibi ülkelerin yanında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gibi disiplinler arası sosyal bilgiler geleneğine sahip ülkelerde bile tarih, milli kültürün korunmasında ve aktarılmasında başrol oynamaktadır. Disiplinler arası sosyal bilgiler eğitiminin hakim olduğu ülkemizde de kültürün ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında “tarih” disiplini önemli bir yer tutmaktadır.

Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarındaki tarih öğretiminin amacı ise çocuklarda; öncelikle kronolojik düşünme becerisini geliştirme, tarihsel kavrama yeteneği oluşturma, tarihsel analiz yapabilme ve tarihsel yorumlama becerisine sahip olma, tüm bunları yaparken tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisini geliştirerek tarihsel sorgulama ve düşünme becerisi kazanmak ve tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma yapabilme yeteneğini geliştirmek olduğu söylenebilir (Çalışkan ve Kaya Uyanık, 2015, s. 14).

Ülkemizde Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında 2005 yılında çağdaş eğitim anlayışının eğitim sistemine yansıtılması için ilköğretim sınıflarından başlayarak kademeli olarak her yıl genişletilerek ortaöğretimi de kapsayacak şekilde yapılandırmacı eğitim felsefesi temelinde tüm okullarda öğretim programları yenilenmiştir (Laçın Şimşek ve Şimşek, 2010). Bu yenileşme çalışmalarına Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretim Programları da dâhil olmuştur. Çağın gereklerine ve ihtiyaçlarına uygun birey yetiştirme anlayışı kapsamında başlayan bu yenileşme hareketi 2018 yılında Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının tekrar revize edilmesiyle devam etmiştir. Her değişimin beraberinde yeni çalışma alanları ortaya çıkarmış ve akademik anlamda programların teorik ve pratiklerinin araştırılması önem kazanmıştır. Bu araştırmalar birçok disiplin üzerine olduğu gibi sosyal bilgiler eğitimi ve tarih öğretimi alanında da etkisini göstermiş. Bu noktada araştırmanın amacı Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih konularının öğretimi ile ilgili yayımlanmış makalelerin birçok açıdan derinlemesine incelemesinin yapılmasıdır.

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi web sayfası üzerinde yapılan taramada Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde- tarih öğretimi ile ilgili makaleler üzerine bir meta-sentez çalışmasının yapılmadığı görülmüştür. Ancak DergiPark, TR Dizin açık dergi sistemlerinden ve Google Akademi veri tabanından yapılan taramalarda; Çırak (2020)’in, “Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arası yapılan tezlerin analizi”, Altay (2020)’in

“Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin değerlendirilmesi”, Zayımoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)’in “Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tarih konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler bir meta-sentez çalışması”, Dilek vd. (2018)’nin “Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yayımlanan tezlerin araştırılması bir içerik analizi çalışması”, Hayta vd. (2020)’nin “Türkiye’de tarih eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi”, Memişoğlu ve Karacabey (2021)’in “sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tarih konulu tezlerin incelenmesi (2010-2019)” adlı benzer araştırmalarına ulaşılmıştır. Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi ile ilgili yapılan makaleleri tez kapsamında derinlemesine ve detaylı ele alan bir çalışmaya rastlanmadığı için bu alanda yapılan makalelerin bütünsel bir yaklaşımla ele alınarak incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

1.1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yapılmış makalelerdeki eğilimler nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu temel problem çerçevesinde aşağıda ifade edilen alt problemlere araştırma kapsamında yer verilmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi ile ilgili makalelerin:

- Yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Konuları nelerdir?
- Amaçları nelerdir?
- Kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
 - a. Nicel desenler nelerdir?
 - b. Nitel desenler nelerdir?
 - c. Karma desenler nelerdir?
- Kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
- Verilerin analiz sürecinde kullanılan yöntemler nelerdir?
 - a. Nitel verilerin analizinde kullanılan teknikleri nelerdir?
 - b. Nicel verilerin analizinde kullanılan teknikleri nelerdir?
 - c. Karma verilen analizinde kullanılan teknikleri nelerdir?
- Çalışma grubu ya da örneklem açısından nasıldır?

- Ulaşılan sonuçlar nasıldır?
- Geliştirilen öneriler nelerdir?
- Yayımlandıkları dergi değişkenine göre gelişim süreci nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine belirli aralıkları kapsayan dönemlerde yazılmış ve çeşitli ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makalelerin birçok açıdan incelenmesinin alana katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; 2003-2021 yılları arasında Google Akademik, Dergi Park, TR Dizin açık dergi sistemlerinden yer alan ve sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yapılan makalelerin yukarıda alt problemlerde ifade edilen özelliklerini ortaya koymaktır. Detaylı ve kapsayıcı verilerin sağlanması için yapılan doküman incelemesinde 2003’ ten önce belirlenen konu sınırlılıklarına uygun olarak herhangi bir çalışmaya rastlanmadığından dolayı çalışma grubu 2003-2021 yılları olarak belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Her kişi ya da kurumun varlığını anlamlı hale getirebilmesi için bilinç ve geçmiş duygusuna ihtiyaç vardır. Toplumlari bir arada tutan en önemli özellik ortak yaşantı yani geçmişe sahip olmaktır (Vurgun, 2016). Toplumun değerlerini anlama ve ona göre davranma gibi insani ilişkileri anlayabilmek için gerekli davranış biçimlerini oluşturup sergileyebilme sosyal bilgiler ve tarih öğretimi ile mümkün olabilmektedir.

Sosyal bilimler disiplinleri içinde yer alan tarih doğrudan insanı ilgilendiren bir yapıya sahiptir. Tarih öğretimi ise ülkelerin ve toplumların geçmişle gelecek arasında bağlantı kurmasına destek olma ve onları geleceğe hazırlanma gibi bir görev üstlenmektedir. Bunların yanında tarih öğretiminin bir başka özelliği de bireylerin bilimsel ve duygusal gelişimine katkı sağlamaktır.

1990’lı yıllarda kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve ülkeler arası toplumsal hareketliliğin artması, devletler ve toplumlar bazında yaşanan büyük değişimler bilim insanlarını birçok alanda olduğu gibi sosyal bilgiler tarih öğretimi konularında da araştırmalara yöneltmiştir (Engin ve Şimşek, 2011).

Tarih eğitimi konusunda birçok araştırma bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Bircan’ın (2013) “Animasyon destekli haritalarla tarih öğretiminin

öğrencilerin akademik başarılarına ve mekân algılarına etkisi”, Güven (2019), “Yapılandırmacı yaklaşıma göre Google Earth programının tarih öğretimine katkısı”, Yiğitoğlu (2020), “Tarih eğitiminde simülasyon tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi”, Aslan (2021), “Köy enstitülerinde eğitim ve tarih öğretimi”, Şahin’in (2021) “Kanıt temelli tarih öğretiminde öğrencilerin kanıt kullanma becerileri”, Aydın (2021), “Çok kullanıcılı 3 boyutlu sanal ortamda tarih öğretiminin tasarımı ve değerlendirmesi”, Gökçe (2022), “Artırılmış gerçeklik destekli tarih kitaplarının öğrencilerin uzamsal düşünme yeteneği ve akademik başarısına etkisi” bu araştırmaların çoğunluğu çağdaş yaklaşım temeline dayanmaktadır. Gelenekçi yaklaşım ise tarih dersinin amacının bireylere vatandaşlık aktarımı yaptığını kabul eder. Bu yaklaşıma göre hedef bireylere geçmişten hareketle toplumun değerlerinin, kültürünün ve tarihinin bilgisini öğrenen ve benimseyen iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Gelenekçi yaklaşımın aksine çağdaş yaklaşım ise eleştirel, yaratıcı ve yansıtıcı gibi üst düzey düşünmenin becerilerini kazanmış, bilimsel bakış açısına sahip, tarihi kanıtları ve kaynakları kullanabilen soran sorgulayan bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Geleneksel yaklaşım yerine öğrencinin öğretim sürecinde aktif olduğu, işbirliğine önem veren ve üst düzey beceriler kazandıran yaklaşımların benimsenmesi gerektiği görüşü daha çok kabul görmektedir (Aslan, 2020).

Yukarıda sosyal bilgilerde tarih öğretiminin ülke ve toplum için önemiyle birlikte sosyal bilgiler ve tarih öğretiminin öneminden de bahsedilmiştir. Bu çalışmanın önemi ise Türkiye’de sosyal bilgiler tarih öğretimi üzerine hazırlanan makalelerin incelenmesi ve analiz edilmesi sonucunda ulaşılan verilerin araştırmacılara bütüncül ve detaylı bir çerçeve sunması olarak ifade edilebilir. Böylelikle alandaki araştırmacılar daha önce yapılmış çalışmalar hakkında fikir sahibi olabilecek ve gelecek çalışmaları projeksiyonlama imkânı bulabileceklerdir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırma kapsamında meta-sentez çalışmasına dâhil edilen makale çalışmalarının nitel ve nicel araştırma kurallarına uygun şekilde hazırlandığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya dâhil edilen tüm makalelerde sunulan verilerin doğru olduğu varsayılmıştır.
- Meta-senteze dâhil edilen makalelerin bilimsel araştırma basamaklarına uygun bir şekilde yapıldığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2003-2021 yılları arasında yayımlanan makaleler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın çalışma grubuna lise öğretmenleri ve öğrencileri dâhil edilmemiştir.
- İncelenen konular sosyal bilgiler dersinde yer alan tarih konuları ile sınırlıdır.
- Veri toplama kaynakları Google akademi, Dergi Park ve TR Dizin ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal bilgiler: “Sosyal bilgiler, konusu doğrudan sosyal grupların bir üyesi olarak insan olup, insanlardan oluşan toplumunun örgütlenmesi ve gelişimi ile ilgili olan konularla ilgilenir” (Keskin, 2020, s. 2).

Tarih: “İnsanın, insanlığın ve kültürlerin belleği” olarak tanımlanan tarih disiplini, insanın ve insanlığın olumlu ya da olumsuz anlamda ortaya koyduklarının anlamlandırıldığı ve eleştirel bir perspektiften değerlendirmelerin yapıldığı bir disiplin alanıdır”(Kabapınar, 2019, s. 12).

Eğitim: “Bireyin davranışlarında çevreyle etkileşim sonucu kalıcı izli ve istenilen davranış değişikliği meydana getirme sürecidir” (Köse, 2020, s. 9).

Öğretim: “Önceden belirlenmiş olan amaçlar çerçevesinde öğretme faaliyetlerinin istenilen davranışların kazandırılması için düzenlendiği yerler çoğunlukla eğitim kurumları olup okullarda yapılan denetimsel, programlı ve örgütlenmiş öğretim faaliyetleridir”(Selvi, 2018, s. 2).

Öğrenme: “Kavramla ilgili değişik tanımlamalar yapılmıştır. Davranışçılar öğrenmeyi; uyarıcı-tepki ilişkisi olarak açıklamışlardır. Daha sonraları psikoloji geliştikçe, bu tanıma yeni kavramlar eklenmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Günümüz psikologları, öğrenmeyi şu şekilde tanımlamaktadır: Öğrenme, bireyin olgunlaşma düzeyine göre, çevresiyle etkileşimi(yaşantı) sonucu davranışlarda oluşan kalıcı değişimlerdir” (Köse, 2020, s. 24).

Meta-sentez: “Nitel araştırmalardaki verileri analiz etmeye yönelik amaçlı kompleks ve tutarlı bir yaklaşımdır” (Bayram, 2021, s. 259).

BÖLÜM: 2 KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilgiler Eğitimi

Zamanı ve yeri tam olarak bilinmese de günümüz modern sosyal bilgiler eğitiminin temelleri, Antik Yunan, Çin, Mezopotamya ve Anadolu’ya dayandığı bilinmektedir. (Çalışkan ve Kaya Uyanık, 2015, s. 5). Sosyal bilgilerin en temel amacı etkin vatandaş yetiştirmek, bireyleri topluma ve geleceğe hazırlamaktır. Sosyal bilgilerin ne anlama geldiği içinde değer aktarımı ve toplumsallaşma gibi unsurları barındırdığı için geçmişten günümüze her zaman tartışmalı bir alan olmuştur. (Dursun ve Aslan, 2016). Sosyal bilgiler eğitimi programının anlayışının anavatanı olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) birçok farklı tanımlama denemesinde bulunulmuştur. Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS)olarak tanımlanan konsey 1992 yılında sosyal bilgilerle ilgili kapsamlı bir tanım sunmuştur Eğitimcilerin üzerinde uzlaştığı tanım şöyledir;

“Sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır (Savage ve Armstrong, 1996).

Sosyal bilgiler eğitiminin tarihsel gelişimine bakıldığında amacının 19. yüzyıldan önce ABD’de daha çok öğrencilerin klasik edebiyat ve tarih öncesi

çağlarla ilgili fikir sahibi olmalarını sağlamak ve aynı zamanda toplumda yaşanan gelişmelere paralel olarak kişiler arası ilişkilerde görülen değişimlerin öğrencilerin anlamasını sağlamaktı. 1897 yılına kadar ilköğretim okullarında öğretilenlerle ilgili olarak sosyal bilgiler ifadesi kullanılmamaktaydı. Bütüncül bir sosyal bilgilerin yerine tarih, coğrafya ve federal eyalet ile yerel yönetimlerin nasıl çalıştığına ilişkin farklı derslere bölünmüş bir eğitim; özellikle ulusal kültürün aktarılması, milli bilincin ve iyi vatandaş gibi ideolojik amaçlarında temelini oluşturmuştur. Ayrıca vatan sevgisi, aile sevgisi, bağlılık gibi değerlerin kazandırılması hedeflenmiştir.

19. yüzyılda ABD'ye çeşitli bölgelerden gelen göç dalgaları ülkede insanların Amerikan toplumuyla bütünleşmesi fikrini gündeme getirmiştir. Farklı uluslardan bir araya gelen kişilerin yeni değerleri benimsemesi, oluşacak olan yeni Amerikan toplumu için en önemli konulardan biridir. Toplumun eğitilmesi için verilen derslerde tarih konuları çoğunlukta olduğundan sorun oluşturmuştur. NCSS ulusal bir toplum anlayışı oluşturmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyal bilgiler dersi öğretim programını oluşturmaya karar vermiştir. Sosyal bilgiler program içeriğini bugün de olduğu gibi tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularından oluşturmuş ve toplumun ihtiyaçlarına göre içeriği yapılandırılmıştır(Gürel ve Çetin, 2018).

Çok kültürlü toplum yapısında bir ülke olan ABD'de vatandaşlık sorunsalının ortadan kalkmasında sosyal bilgiler dersi çok önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler dersi ile ideal vatandaş yetiştirmeyi başaran ABD toplumsal huzura kavuşmanın yanında devletin devamlılığını da garanti altına almıştır. Sosyal bilgiler dersi bireylere ortak bir hafıza, ortak idealler ve değerler kazandırmaktadır. Bireylere içinde yaşadığı topluma uyum sağlama konusunda temel bilgi ve becerileri vermektedir. Böylelikle bireyler içinde yaşadığı topluma ait bir kimlik kazandırmaktadır. Bireyin toplumsal sorunlara duyarlı olması ve bu sorunlara çözümler üretmesi için de yaşadığı topluma kendini ait hissedip hissetmemesi ile ilişkilidir. ABD sosyal bilgiler dersi sayesinde vatandaşlarında ortak bir kimlik vurgusu ile vatandaşlık algısı oluşturmuştur. Bu durum sosyal bilgiler dersinin kimlik kazanımının göstermesi bakımından anlam kazanmaktadır (İbret ve Kaymakçı, 2019).

Bruner 1960'lı yıllarda sosyal bilgileri yeniden gözden geçirmiştir. 1959 yılında Ulusal Bilim Akademisi; bilim adamları, diğerbilim dallarından

akademisyenler ve de eğitimcilerden oluşan bir yaz çalışma grubuna destekleyici olmuştur. Bu grubun amacı ilköğretim ve ortaöğretimde bilimsel eğitimin nasıl geliştirilebileceğini tartışmaktır. Ne var ki söz konusu toplantının sonuçları sadece bilim üzerinde değil aynı zamanda sosyal bilgiler üzerinde de önemli bir rol oynayacaktır. Harvardlı bir psikolog olan Jerome Bruner ilköğretim eğitiminde önemli bir reform gerçekleştirmeye yönelik ilkeyi ileri süren konferansı anlatan küçük bir kitap olan *The Proces of Education (Eğitim Süreci)* kaleme almıştır. Ayrıca Bruner, sosyal bilgiler konu alanının “disiplinlerin yapısı” ve “sarmal program” olmak üzere iki kavram çevresinde şekillendirilmesi gerektiğine inanmıştır (Zarrillo vd., 2016).

2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi

Türkiye’de sosyal bilgiler alanında ilk önemli eser olan 1957 yılında İngilizceden Türkçeye çevrilerek Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Moffat (1957)’ın yazdığı sosyal bilgiler öğretimi: “Orta dereceli okullarda sosyal bilgilerin organizasyonu, öğretimi ve teftişi” başlıklı kitabında sosyal bilgiler tanımıyla ilgili şu ifadelerle yer verilmiştir: “Mevzuu doğrudan doğruya insan cemiyetinin teşkilatına ve tekâmülüne ve içtimai birliklerinin bir uzvu olması dolayısıyla insana dair olan bilgiler sosyal bilgilerdir” biçiminde yer verilmiştir (Moffat,1957; akt. Dursun ve Aslan, 2016).

Sosyal bilgilerin ülkemizdeki geçmişi göz önünde bulundurulduğunda bu kapsamda ki derslerin 1876 yılında başlayıp 1962 hatta 1968 öğretim programlarına kadar farklı ders içerikleri ve adlarıyla geldiği bilinmektedir. Türkiye de sosyal bilgiler eğitiminden söz edildiğinde genel olarak tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularına ilişkin temel bilgileri kapsayan bir ilköğretim dersi olduğu fikri hâkimdir. Bu düşüncenin oluşmasında kuşkusuz 1968 yılına dek birbirinden ayrı dersler şeklinde okutulmasının etkisi büyüktür (Dalli ve Çakmak, 2020). 1968 programında yapılan değişikliklerle hem söz konusu dersler bir çatı altında toplanmış hem de “Sosyal Bilgiler” dersi bir ders adı olarak programlarda yerini almıştır. Ancak ilerleyen yıllarda yani 1985’te okullarda sosyal bilgiler dersi kaldırılmış ve yeniden milli tarih dersi, milli coğrafya dersi ve vatandaşlık bilgisi dersi bağımsız dersler olarak tekrar konmuştur. 1997 yılına gelindiğinde ise sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim milli tarih ve milli coğrafya derslerinin tekrar sosyal bilgiler adı

altında birleştirilmesine neden olmuştur. 1998'den sonra gelişmelere paralel olarak program geliştirme çalışmaları başlamıştır.

Dünya çapında ekonomi ve demokrasiye duyarlı bireylere duyulan ihtiyaç ve eğitim biliminde meydana gelen yeni gelişmeler tüm dünya ile birlikte ülkemizde de öğretim programlarının hazırlanmasına ve revize edilmesine sebep olmuştur (Yalçın ve Akhan, 2019). Bu gibi nedenlerle ülkemizde 2005 yılında yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı oluşturulmuş ve bu programlarla birlikte davranışçı yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiştir (Yalçın ve Akhan, 2019, s. 843). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ülke ihtiyaçları gözetilerek 2017 yılında revize edilmiş ve taslak olarak yayımlanmış tüm akademisyen ve uygulayıcılardan görüş istenmiştir. Gelen görüşler doğrultusunda geliştirilip son halini alan öğretim programı 2018 yılında ülke çapında uygulamaya konulmuştur. Tüm bu revizyon ve değişimler en iyiye ulaşma adına yapılan değişimler (Gürel ve Çetin, 2018) olarak görülse de yirmi birinci yüzyıl becerilerinin varlığı ve öğretimi, dijital vatandaşlık gibi değişimler vatandaş yetiştirme anlayışlarını da etkilemekte ve değişim kaçınılmaz olmaktadır. Ülkemizde öğretim programları kapsamında 4-7. Sınıflarda verilen sosyal bilgiler eğitimi değişimlerle birlikte önemini her geçen gün arttırmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler eğitiminden beklenen çağın gereklerine uygun vatandaş yetiştirmektir.

2.3. Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal Bilgiler öğretimi denildiğinde ülkemizde uygulanmakta olan “sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimi”, “vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi” ve “yansıtıcı inceleme alanı olarak sosyal bilgiler öğretimi” olmak üzere üç gelenek ön plana çıkmaktadır. Sosyal bilgiler, bir ders olarak çocuklara düşünmeyi, varsayımlar oluşturmayı ve sorunlara çözümler üretmeyi öğretmeyi hedefleyen bir disiplindir. Sosyal bilgilerin öğretimi söz konusu olduğunda materyal kullanımı ön plana çıkmakta ve bu materyaller arasında ders kitapları önemli bir yer tutsa da çeşitli kaynakların ve materyallerin işe koşulması önemlidir. NCSS tarafından yapılan tanımda; sosyal bilgiler öğretilenlerin içeriğinin sosyal bilimler ile beşeri bilimlerin çeşitli disiplinlerden sağlandığına işaret edilmektedir. Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler anlayışına göre, sosyal bilgiler öğretimi sosyal bilim disiplinlerine ait becerilerin ve değerlerin öğrenilmesinin etkin ve etkili vatandaşlık öğretimi için gerekli olduğu hipotezine dayanır. Bu gelenek çocukların,

sosyal bilimlerin yapısı (temel kavramları, genellemeleri ve kuramları) ile ilgili bilgi toplamasını ve yorumlayabilmelerini gerektirir. Bu gerekçe ile sosyal bilgiler öğretim programlarının içeriğini sosyal bilimcilerin tanımladığı önemli olarak adlandırılan bulgular ve perspektifler ile sosyal sorunlar oluşturmaktadır (Sever vd., 2016).

Sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarından bir diğeri olan yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Yaklaşımında, çocukların problem çözme ve karar verme becerilerini kazanıp hayatlarına transfer edebilmeleri hedeflenmektedir. Bu yaklaşımda içerik, genel olarak ders kitaplarında yer alan içerikten oldukça farklıdır. Yansıtıcı inceleme yaklaşımında kullanılan içerikler öğrencilerin karar alma becerilerinin geliştirilmesinde amaç değil araç olarak kullanılmaktadır. Araştırma ve inceleme yoluyla öğretim yöntemi yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretim geleneğinde kullanılan en önemli öğretim yöntemidir (Öztürk, 2011). Bu yöntemin kullanıldığı durumlarda öğrenciler sorun çözerken ve karar verirken bilgidен yararlanırlar fakat bu yaklaşımda önemli olan bilgidен ziyade bilimsel düşünebilme becerisini kullanarak sorunlara akılcı çözümler üretebilme yeteneğini kazanmaktadır.

2.4. Sosyal Bilgiler Kapsamında Tarih Öğretimi

Tarih, sosyal bilimler kapsamında olduğu için doğrudan insanı ilgilendiren bir fonksiyona sahiptir. Tarihin eğitimsel çerçevesini belirleyen faktörler eğitimin verildiği ulusun ve toplumun mevcut ideolojik yapısını belirlemektedir. Tarih öğretimi, öğrencide milli bilinç, vatan sevgisi ve yurttaşlık duygusunun oluşmasında önemli bir araçtır. Tarih geçmişi öğrenerek, geçmişten ders çıkarmak ve geleceği inşa etme kılavuzudur. Bu bağlamda tarih öğretimi birey, toplum ve uluslar için büyük bir önem arz etmektedir. Ülkelerin, toplumların ve bireylerin, varlığını anlamlı hale getiren kültürel değerler ve ortak geçmişidir. Bu değerler toplumları bir arada tutan en önemli unsurdur. Birçok ülkede milli kimlik kazanımın tarih bilinciyle oluşturulacağı fikri hâkimdir. (Vurgun, 2016). Bu bağlamda tarih öğretiminde amaçlanan kazanımların zaman içerisinde süreklilik göstererek tarih öğretim programlarına da yansıdığı görülmektedir. MEB tarafından belirlenen tarih dersi amaçlarında yer alan aşağıdaki ifadeler tarih öğretimi ile kimlik inşası arasındaki sıkı ilişkiyi ortaya koymaktadır (MEB, 2018):

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,
- Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
- Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
- Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri.

Yukarıda ifadelerden yola çıkarak tarih dersi, öğrencilerin yaşadığı toplumun değer yargılarını benimseyerek ulusal hayata uyum sağlamaları konusunda yardımcı olduğu söylenebilir. Sosyal bilgiler kapsamında verilen tarih öğretimi düşünebilen, eleştirel, üretken bireyler yetiştirmek amacıyla vatan sevgisi ve ahlaki değerleri aşlamak ve Türk toplumun ihtiyaçlarını karşılamak açısından büyük önem taşımaktadır (Keçe, 2013, s. 234).

2.4.1. Tarih Öğretiminde Geleneksel Yaklaşımlar

Eğitimde geleneksel yaklaşımlar söz konusu olduğunda en eski felsefi akımlar olan idealizm ve realizm akla gelmekte ve eğitim felsefesi olarak ise esasıcı eğitim felsefesi oluşturmaktadırlar. Geleneksel eğitim anlayışının odağında öğretmen ve öğrenci merkezlik vardır ve tüm güç öğretimde toplanmıştır. Öğrencilerin görevi, öğretmene itaat ve verilen görevleri koşulsuz yerine getirmektir. Eğitim ortamı öğretmen merkezli olarak düzenlenir. Öğrenme değil öğretmenin ön plana çıktığı geleneksel yaklaşımda öğrenciler pasif alıcı konumunda öğretmen ise bilginin kaynağı ve aktarıcısı konumunda aktiftir. Öğretmen öğrenci iletişiminin ödül ceza sistemi üzerine inşa edildiği söylenebilir. Programlar, dayandığı temel felsefe açısından bilgilerin kazanılmasının, konuların ve öğretmenin temel alındığı geleneksel yaklaşımlarla öğrenci merkezli problem çözmeye, duyuşsal özelliklere, değerlere ağırlık veren çağdaş yaklaşımlar arasında ki bu farklılıklar son yıllarda çağdaş yaklaşımların daha çok tercih edilmesinde etkili olduğu söylenebilir (Akdağ ve Taşkaya, 2018).

2.4.2. Tarih Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar

Eğitim sistemlerinde yaklaşımların önemi yadsınamaz. Öz güvenli bireyler yetiştirme de çağdaş yaklaşımların etkili olduğu bilinmektedir. Felsefi akımlardan pragmatizm, varoluşçuluk ve natüralizme dayanan ilerlemecilik ve yeniden

kurmacılık eğitim felsefesini oluşturan çağdaş yaklaşımlar, çocukların sınıf ortamının öznesi olarak öğrenme ortamına özgürce katılım sağlayabildiği, öğretmenin liderliğinde oluşturulan tartışma ortamlarında kendilerini uzlaşma içinde ifade edebildiği demokratik ve öğrenen merkezli yaklaşımdır. Öğrenme ve öğretme sürecinde amaçlananların gerçekleştirilmesinde, sınıf içi etkinlikler büyük öneme sahiptir. İstenilen seviyede öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için öğrencinin aktif olduğu çağdaş öğrenme yaklaşımlarından, yöntem ve tekniklerden yararlanması gerekmektedir (Güneş, 2014).

20. yüzyıl sonlarından itibaren sosyal ve ekonomik alanda birçok değişim ve gelişim meydana gelmiştir. Bu durum eğitim hayatına da yansımış, yeni yöntem ve yaklaşımları da beraberinde getirmiştir. Fakat yaşanan bu gelişmelerin tarih öğretimine yansıtılması zaman almıştır. Bu sırada gelenekçi yaklaşım ile tarih dersleri, savaş, barış, anlaşma, isim ve rakamların ezberlettiği bir ders olarak işlenmekteydi. Son yıllarda geliştirilen yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı tarih öğretiminin ifade edilen sorunların çözümünde önemli bir araç olarak görülmektedir. Yapılandırmacı öğretim kuramının en önemli fonksiyonu öğrencinin bilgiyi düzenlemesine, oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Alışılmış sistemde öğretmen bilgiyi verebilir ya da öğrenciler bilgiye, kitaplardan, internetten veya farklı kaynaklardan ulaşabilirler. Ancak bilgiyi anlamak bilgiyi düzenlemekle aynı anlama gelmez. Öğrenci farklı bilgi ve kavramlarla karşılaştığında, önceki öğrenmelerinden elde ettiği bilgiyi ifade etmek için yeni örüntüler oluşturur yani önceki bilgi ve yeni bilgi arasında köprü kurar. Başka bir ifade ile bilgiyi yeniden yapılandırır ve böylece birey kendi ile çevresi arasında ilişki kurar. Oluşturmacı öğrenme kuramının temelinde bilgiyi araştırma yorumlama ve çözümlenme, düşündürme sürecini geliştirme, eski ile yeni yaşantıları bütünleştirme ve tüm bunları transfer edebilme özellikleri bulunmaktadır (Gökkaya Nişancı, 2010).

Tarih öğretiminde çağdaş yaklaşım olarak nitelendirilebilecek sözlü tarih, yerel tarih, kanıt temelli tarih ve müze eğitimi gibi konulara sosyal bilgiler öğretimi kapsamında da önemli olduğu gerekçesiyle aşağıda başlıklar halinde yer verilmiştir.

2.4.2.1. Sözlü Tarih

Sözlü tarih, ilk olarak bilimsel alanda tarih bilgisinin oluşturulmasında kullanılan bir metot olsa da son zamanlarda eğitim kurumlarında tarih öğretiminde

ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan bir yaklaşım olarak da karşımıza çıkmaktadır. Sözlü tarihin amacı, yazılı belgelerin yanında zaman içerisinde varlığıyla olaylara yön vermiş ve katkıda bulunmuş tanıkların ağızından sosyal bir olayın anlatımı veya anımsama yolu ile yaşanmışlığın tekrar yorumlanmasıdır(Küpüç, 2014).

İlköğretim seviyesinde sözlü tarih kullanımı öğrencilerin bir tarihçinin tarih bilgisini oluştururken takip ettiği bilimsel araştırma basamaklarını uygulamaya çalışmaları ve bilimsel yöntemler bakış açısıyla bazı kavram ve kaynakların önemini, güvenilirliğini ve sınırlılığını fark etmelerini sağlamasıdır. Bu ifadeler göz önünde bulundurulduğunda sözlü tarih, öğrencilerin küçük birer tarihçi sorumluluğu kazandırılması ve bilgiyi yorumlamasını istemesi konusunda yeni programın amaçlarına uygun olduğu söylenebilir. Sözlü tarih, bireylerin geçmişlerini öğrenmelerinde kullanılabilen ve en kolay ulaşılabilen yöntemlerden birisidir. Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sözlü tarih yöntemiyle öğrencilerin derslerini birincil kişilerden ve sözlü olarak dinleme yoluyla öğrenmeleri de amaçlanmaktadır (Çurku, 2019).

Sözlü tarih uygulamaları öğretmen ve öğrenciler için farklı rol tanımları gerektirir. Sözlü tarih yaklaşımının derslerde uygulanmasında öğretmenin öğrencilere danışmanlık yapması ve sözlü tarih çalışmalarının tüm basamaklarında öğrencilerle iletişim halinde olmalı öğrencilerin yapmış olduğu çalışmaları inceleyerek onlara bakış açılarını geliştirecek açıklamalarda bulunmaları gerekir. Sözlü tarih çalışması yaparken dikkat edilecek hususlar ve aşamalar(Kabapınar,2019):

- Hazırlık Aşaması
 - Konuların belirlenmesi
 - Birinci/ikincil el kaynakların incelenmesi
 - Görüşme yapılacak kişi/kişilerin belirlenmesi
 - Görüşme sorularının belirlenmesi
- Uygulama Aşaması
 - Belirlenen soruların sorulması ve yanıtların Kaydedilmesi
 - Kaydedilen verilerin çözümlenmesi verilerin ve düzenlenmesi
 - Rapor edilme aşaması
 - Birincil/ikincil elden kaynaklarla karşılaştırılması
- Raporun hazırlanması
- Sunum Aşaması
 - Hazırlanan çalışmanın öğrencilere sunulması

Sözlü tarih yaklaşımıyla hazırlanan etkinlikler öğrencilere birçok olumlu davranış ve beceri kazandırabilir. Sosyal bilgiler tarih konularında bu yaklaşıma dayalı olarak uygulanacak öğretim etkinliklerinin yararları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Demircioğlu, 2015):

- Öğrencilerin sosyal ve kişilik becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlar.
- Zaman süreklilik ve değişim olgusunun kazandırılmasında etkilidir.
- Motivasyonu düşük olan öğrencilerin motivasyonunu artırır.
- Öğrencilere kıyaslama ve karşılaştırma yeteneği kazandırır.
- Görüşme sorusu hazırlama, veri toplama, verileri analiz etme ve yorumlama becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.
- Öğrencilerde tarih bilincinin oluşmasına katkı sağlar.
- Dersler ile sosyal yaşam arasında bağ kurulmasına yardım eder.
- Olaylara karşı yeni yorumlama şekilleri olabileceğini fark ederler.
- Belgelerden ulaşılamayan verilere ulaşma olanağı verir.
- Toplumun her kesiminin sesinin duyulmasını sağlayan bir çalışma alanıdır.
- Öğrencilerde gözlem ve görüşme becerilerinin iyileşmesine katkı sağlar

2.4.2.2. Yerel Tarih

Bireyin yaşamış olduğu coğrafi sınırlar içerisinde yer alan camiler, kiliseler gibi dini mekânlar köprüler, çeşmeler, mezarlar, anıtlar, kütüphaneler, müzelerdeki sergilenen eşyalar gibi insanların oluşturdukları beşeri unsurlar; imarethaneler, şifahaneler, kervansaraylar, hanlar, hamamlar, kaleler, saraylar, su kemerleri, kapalı çarşılar vb. eserler kültürel miras öğeleri olarak yerel tarih çalışmalarına ışık tutmaktadır. Yerel tarih kültürel, sosyal, manevi ve tarihi kimliği bulunan olgu ve yapıların tamamını oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler ve tarih dersi konularının öğretiminde de kullanılan yerel tarih yaklaşımı günümüzde yaşadığımız çevrenin tarihsel geçmişi olan maddi ve manevi değerlerini tanınmasını sağlamaktadır (Yazıcı, 2019).

Tarih yazımının egemen olduğu genel tarih ve milli tarih anlayışının geçmişten günümüze geçirdiği süreçte, azda olsa yerel tarih yaklaşımında barındırmıştır. Yerel tarih çalışmaları 19. yüzyıla kadar genel tarih çalışmalarına kıyasla geride kalmıştır. 20. yüzyılda dünyayı etkileyen siyasal ve ideolojik gelişmeler sonucunda tekrar fark edilen yerel tarih çalışmaları önem kazanmıştır.

Bu dönemde toplumsal bir varlık olan bireye önem verilmesi, toplumsal olay ve olgularla normal diyebileceğimiz sıradan kişilerinde yaşamlarının merkeze alınması bir çalışma alanı olarak yerel tarih çalışmalarını gündeme gelmiştir. Yerel tarih yaklaşımına dönük çalışmalar ve incelemeler olsa da istenilen düzeyde değildir. Toplumlar, globalleşmenin istenmeyen sonuçlarını engellemek için yerel ve ulusal öğelere eğilim göstermektedir(Ulutaş, 2018).

Yerel tarih öğretimi alanında dünyada meydana gelen gelişmelere rağmen ilk ve ortaöğretim seviyesindeki okullarda bu öğretim yaklaşımının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Bunun nedenleri arasında öğretmenlerin yerel tarih öğretimini yeterince önemsememesi, yerel tarih uygulamalarının gezi gözlem ve alan ziyareti gibi uygulamalar gerektirmesinden dolayı izin işlemleri gibi prosedürlerin zaman alması gösterilebilir. Sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin bir bölümünün, yerel tarih öğretim tekniklerini nasıl düzenleneceği hakkında bilgi ve tecrübelerinin olmamasıdır (Arslan, 2015).

Yerel tarih öğretiminin müze ve tarihi yerlerin gezilmesi temelli algılandığı ve yerel tarih öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların genellikle gezi etkinliklerine dayalı planlandığı dikkat çekmektedir. Oysa yerel tarih öğretim yöntemiyle temelde hedeflenen öğrencilerin küçük tarihçi bakış açısı kazanarak bu role bürünmelerini sağlamaktır(Kabapınar, 2014). Bunun da konu belirlemeden kaynak toplamaya, ulaşılan verileri kullanarak bir eser ortaya koymak, eserin sınıfta sunumuna kadar bilimsel araştırma basamaklarını yaşına uygun seviyelerde deneyimlemesiyle gerçekleştirileceği ifade edilmektedir. Ancak bu çerçevede gerçekleştirilerek yerel tarih çalışmaları, öğrencilerin birer küçük tarihçi sorumluluğuyla araştırma yaparak yerel tarih öğretimiyle hedeflenen kazanımlara ulaşmasını sağlayacaktır (Öztaşçı, 2017).

İlköğretim seviyesinde olan öğrencilerle birçok farklı yerel tarih öğretim etkinliği yapılabilir. Hazırlanacak olan etkinlikler bölgenin yerel tarih öğretimine uygun olması şartıyla, antik dönemden, günümüze kadar gelen birçok konuyla ilgili olabilir. Yerel tarih metoduna uygun bazı etkinlikler aşağıda sırasıyla verilmiştir (Demircioğlu, 2015):

- Yakın çevrede bulunan insanların, geçmişte ne tür bir yaşam sürdürdükleri, Geçmişteki yaşam tarzıyla bugünkü yaşam tarzı arasındaki farkın gerekçeleriyle incelenmesi.
- Yakın çevrede bulunan binalar, iş şartları, geçim koşulları, eğlence hayatı, yemek ve giyim kültürünün, geçmişten nasıl olduğunu incelenerek bu günle mukayese edilmesi.
- Cadde ve bina isimlerinin nereden geldiğinin, bu mekânların neden farklı yerlere yapıldığının, ev tipleri ve dini yapıların özelliklerinin incelenmesi bu yapıların geçmişten bu güne geçirdiği değişimlerin ve bunların sebeplerinin araştırılması .
- Yakın çevrede bulunan kara yolları, demir yolları ve köprülerin incelenmesi. Bu unsurların, neden o coğrafi alanda yapıldıkları ve tarihsel olarak nasıl bir gelişim seyri izlediklerinin araştırılması .
- Yaşanılan çevrede bulunan kütüphane, müze ve arşivlerin ziyaret edilmesi ve bu kurumlarda yerel tarihe ait unsurların incelenmesi.
- Yaşanılan çevrenin tarihini bilen bireylerle öğretimi yapılan konuyla alakalı olarak görüşmeler yapılması .

Öğretmenler, yerel tarih etkinliklerini düzenlerken ve planlarken birtakım yeterliliğe de sahip olmalıdırlar. Öğretmenler uygulayacakları stratejileri, öğretim yöntem ve tekniklerini oldukça iyi bilmeli ve etkinlik uygulamalarına da hâkim olmalıdır(Metin ve Oran, 2014).

2.4.2.3 Kanıt Temelli Tarih

Tarihinin ham maddesi, bireyin ve toplumun geçmişte yaşamış olduğu; siyasi, sosyal, ekonomik, askeri, mimari, kültürel vb. faaliyetlerinden oluşmaktadır. Tarihin konusu ise bu faaliyetler sonucunda oluşan olay ve olguların tamamıdır. Tarihi bir olayın veya olgunun gerçekleşmesi pozitif ve doğa bilimleri gibi belirli bir düzene sahip değildir. Bundan dolayı tarihi bir olayın analizi ve yorumlanması kanıt gerektirmektedir. Tarih soyut ve karmaşık bir yapıya sahip olduğu için kanıt olmadan incelenemez. Kanıtların yorumlanması tarih yöntemlerinin temelini oluşturmaktadır(Yazıcı, 2019).

Tarih yazımında ulaşılan belge ve kaynaklardan elde edilen kanıtlara tarihi kendi yorumunu da ekler, bu durumu tarih biliminin objektifliğinin tartışıldığı

noktadır. Aynı zamanda tarihi kaynakların neler olduğu bu kaynakların kaç sınıfta değerlendirildiği sorusunun sorulduğu noktadır. Bilimsel tarih çalışmalarında iki tür kaynak kullanılmaktadır. Birincil kaynak ve ikincil kaynak, geçmişle ilgili tarihçilerin yazmış olduğu bilimsel ve akademik çalışmalar ikincil tür tarih kaynak kategorisinde değerlendirilir. Bunlar bize tarih bilgisinin dolaylı olarak aktarıldığı kaynaklardır (Yetiş, 2018, s. 18).

Amerikan Kongre Kütüphanesinin altı alt grupta topladığı tarihsel araştırma yapmak için kullanılması gereken birincil kaynak türlerine aşağıda yer verilmiştir. Bunlar; *nesne kaynakları* (aletler, üniformalar, silahlar, icatlar, modalar, mezar taşları), *imaj kaynakları* (Fotoğraflar, filmler, videolar, güzel sanatlar), *işitsel kaynaklar* (Sözlü tarih kayıtları, görüşme kayıtları, müzik kayıtları), *istatistik kaynakları* (Nüfus verileri, haritalar, mimari çizimler gibi), *halk kaynakları* (Aile fotoğrafları, atadan kalma aletler, malzemeler ve giysiler), *metin kaynaklar* (Gazeteler, mektuplar, tarihsel yemek kitapları, reklamlar, günlükler, bilinen tarihsel dokümanların orijinal metinleri) şeklinde sıralanmıştır (Akbaba, 2005, s. 185).

Yukarıda belirtilen, birincil türden kaynak/kanıt değeri taşıyan materyaller incelendiğinde çoğunlukla geçmişten günümüze ulaşırken ikincil tür kaynaklara oranla daha az tahribata uğrayarak günümüze geldikleri söylenebilir. Birincil türden kanıtların birçoğu yaşadığımız çevrede karşılaştığımız cami, türbe, saray, mezar taşları, müzelerdeki elbiseler, aletlerden oluşmaktadır. İfade edilen bu eserler sosyal bilgiler/tarih öğretiminde tarihi kanıt olarak kullanılabilir. Ayrıca son yıllarda işitsel kaynaklar ve halk kaynakları kategorisine giren kaynakların kullanımının da arttığı söylenebilir (Alabaş, 2007, s. 34).

Sosyal bilgiler/tarih öğretiminde kullanılacak kanıtlar/kaynaklar ise şunlardır: Akademik kitaplar, parti programları, mahkeme kararları, güncel istatistik ve tablolar, uzman görüşleri, resmi raporlar, haritalar, gazete/dergi haberleri ve belgeseller vb.dir.

Bu kaynakların derste kullanımı ve öğrencinin bu kaynaklardan nasıl yararlanacağı aşağıda sırasıyla verilmiştir (Kabapınar, 2019, s. 264):

Kanıtı anlama ve amaca yönelik bilgi elde etmek: Öğrencilerin bir tarihçinin bakış açısıyla harekete geçip kanıtları analiz etme becerisi kazanmaları beklenmektedir.

Kanıt çeviri: Kanıtları sorgulama, düzenleme ve yorumlayabilme becerisine sahip olmaları beklenir.

Kanıtları karşılaştırma: Farklı türden kanıtları içerik, tür, zaman, mekân, sınırlılık ve güvenilirliklerin tespit edebilme ve terminolojik bir dille sunabilme becerisini kazanması beklenir.

Kanıtta özgü bir ürün yaratma: Kanıtlardan elde edilen bilgileri anlamlandırılması ve yazılı, görsel bir şekilde sunabilmeleri beklenmektedir.

Kanıtlardaki yanlılığı ortaya koyabilme: Kanıtlar oluşturma amacını, içeriğini, geçerliliğini ve güvenilirliğini belirleyebilmeleri beklenmemektedir.

Kanıtlardaki nedenselliği anlama: Kanıtlardan elde edilen bilgilerin içeriksel analizini yapma, ulaşılan bilgilerin neden- sonuç ilişkisi çerçevesinde tarihi bir üslupla anlama ve anlatmaları beklenmektedir.

Tarih derslerinde kanıt temelli öğrenme yaklaşımı, öğrencilerde farklı bakış açılarının kazanmalarını sağlamaktadır. Aynı zamanda tarih bilgisinin süreç içerisinde bulunan farklı kanıtlarla değişebileceğini, farklı değer yargıları, inanç ve ideolojik yaklaşımlardan beslendiğini mutlak değil insanın yorumuyla harmanladığını deneyimler, tarihsel bilginin ve kanıtların sorgulanabilir olduğunu keşfeder. Böylece öğrenci herhangi bir otorite tarafından belirlenmiş bir tarihsel gerçekliği kabul etmek yerine kendi tarihsel algı ve felsefesini oluşturmuş olur (Yazıcı, 2019).

2.4.2.4 Müze Eğitimi

Müzeler, geçmişe ait taşınabilir birçok eserin muhafaza edilmesine ve sergilemenin yanında ulusların sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel tarihlerin de tanınmasına yardımcı olur. Bu alanlar bulundukları nesnelere açısından; bilim ve teknoloji müzeleri, sanat müzeleri, tarih ve doğa müzeleri olmak üzere dörde ayrılır. Bu amaçlarının yanında eğitim ve öğretim faaliyetlerinde de kullanılabilen müzeler Özellikle de tarih öğretimi kapsamında derslerin kullanımında öğrencilere birçok olumlu davranış kazandıracakı söylenebilir (Demircioğlu, 2015).

21. yüzyılda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hız kazanması bireyin birçok farklı beceriye sahip olmasını gerektirmektedir. Bu beceriler arasında kazanılması gereken en önemli beceri ise öğrenenin bilgiye ulaşma becerisidir.

Bilginin nasıl öğrenileceğini öğretmek günümüz bilgeye ulaşma yarışında en önemli faktördür. Bu becerinin kazanılmasında müzelerin öğretimde kullanılması yaklaşımında önemli bir yerdedir. Müze kullanımı etkinlikler yoluyla okul dışı öğrenme ortamları arasında yerini almıştır. Bununla birlikte doğal ve antik sit alanları, kültürel miras listesine giren alanlar, semtler, kentler vb. alanlar da okul dışı öğrenme ortamları arasında değerlendirilmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre tarih konularının öğretiminde ezberci ve aktarmacı anlayış yerine tarihsel düşünme ve tarihsel yorumlama becerileri ön plana çıkar. Müzelerde bulunan eserler tarihi ve kültürel kimliği somut eserler ile geleneksel sınıf ortamları dışında alternatif bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Müzeler öğrencilerde tarihsel empati, kanıt temelli argümantasyon geliştirme, geçmiş ve gelecek bağlantısı kurma, süreklilik ve değişimi fark etme şeklinde ifade edilebilen düşünme becerilerinin geliştirilmesi için önemlidir (Meydan ve Akkuş, 2014).

Müze eğitiminin amaçlarından bazıları şunlardır;

- Bireyin dünyaya uyum sürecini kolaylaştırmak.
- Günümüz bugün bağlantısının kurulmasına yardım etmek.
- Günümüz problemlerini anlamaya yönelik anlayış geliştirmek.
- Sergilenen nesnelere ile bireyler arasında bağ oluşturarak, nesnelere insanların bütünleşmesine katkı sağlamak.
- Nesnelere maddi unsur olmanın ötesinde yaşanmamışlıkları yansıtan belgeler olarak algılanmasını öğretmek.
- Nesnelere belgeler olarak gören bir bakış açısıyla bireyde araştırmacı becerileri kazandırmak.
- Zaman kavramını ve yüklenen anlamları yorumlayabilme becerisi kazandırmak (Adıgüzel,2019).

Müze eğitiminin sunmuş olduğu bu yeni yaklaşım, müzelerin sadece tarihi nesnelere yerleştirildiği, korunduğu ve bireylerin gezdiği mekânlar olmanın yanında özellikle tarih dersleri kapsamında öneme sahip öğrenme alanlara dönüştüğü söylenebilir. Bu yeni yaklaşımla birlikte tarih dersi çerçevesinde müzelere gerçekleştirilecek gezilerle öğrenciler, sorgulama, eleştirme, analiz etme ve yorumlama becerileri geliştirilebilir. Bu gezilerle yaşanmışla yaşanan arasında

empati kurabilme, sadece kendi kültürünü değil geçmişte yaşamış uluslarında kültürlerini tanıyıp mukayese edebilme ve farklı kültürlerde hoşgörüyü yaklaşma duygu ve becerisini kazandırabilmektedirler (Demircioğlu, 2015).

2.4.2.4.1 Sanal Müze ve Türleri

Günümüzde teknolojik gelişmelerin toplumsal hayata yansmasıyla birlikte olumlu katkılardan biri olarak “sanal müze” kavramı ve uygulamaları eğitim sisteminde yer bulmaya başlamıştır. Birbirinden farklı uygulamaları ile dünya çapında birçok müzenin gündeminde olmasına karşın sanal müze kavramının tanımı konusunda tam bir görüş birliğine ulaşamamıştır. Ortak tanımında şu özellikler vurgulanmaktadır: Sanal müze, birbiriyle ilişkili değişik dijital nesnelerin belirli sınırlar içinde mantıklı bir şekilde sunulduğu koleksiyon platformudur. Dijital platformda sunulduğu için ziyaretçilerin ulaşımına ve iletişimine her daim açıktır ve geleneksel müze anlayışının ötesine geçen bir yapı sunar. Nesnelere ve bu nesnelere ait verileri her yere ulaştırabilir(Özer, 2007, s. 23).

İnternet uygulaması olan bir müzenin sanal müze olarak nitelendirilebilmesi için öğretici özelliği ön planda erişim imkânının olması, koleksiyonların sayısallaştırarak erişime açılmış ve sanal müzeye özgü uygulamaların hayatta geçirilmiş olması gerekir. Bu parametreler sanal müzelerin çerçevesini belirlemektedir (Aktaş, 2017, s. 34).

Günümüzde bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler her alanda olduğu gibi müze konusunda da büyük değişimlere sebep olmuştur. Nesne koleksiyonculuğu olarak görülen müze anlayışı dijital platforma aktararak ziyaretçilere buldukları her ortamdan erişebilme olanağı sunar. Bu özellik sayesinde koleksiyonları oluşturan objelerin her biri ayrı ayrı sorgulanabilir hale gelirler. Geleneksel müzecilik anlayışındaki nesne koleksiyonları sanal müze anlayışıyla yeniden değerlendirilebilir (Barlas Bozkuş, 2014).

Bazı sanal müzelerde nesnelere koleksiyonlar halinde sergilenirken bazı sanal müzeler bu anlayışın ötesinde eğitim ve bilginin yaygınlaştırılması misyonunu da üstlenir. Eğitim öğretim işlevi sunan sanal müzeler sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde de içerik anlamında zenginleştirilmiş içeriklerle ziyaretçilerine hizmet etmektedir (Kaya ve Okumuş, 2020). Sosyal bilgiler eğitiminde dijital öğrenme materyali olarak kullanılan sanal müzeler öğrenme ortamlarını cazibe merkezine dönüştürebilmektedirler. Böylece sanal müzeler görsel ve işitsel özellikleriyle de oluşturmacı anlayışta zenginleştirilmiş eğitim ortamının oluşmasına katkı sağlayarak kalıcı öğrenme üzerinde önemli işleve sahiptirler (Çınar vd., 2021).

Aktaş'ın (2017) Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumlarını incelediği araştırmasında sanal müzeleri kapsam ve içeriklerine göre dört farklı başlık altında aşağıdaki gibi göstermiştir:

Broşür Sanal Müzeler: Müzelerin özellikleri hakkında genel ancak sınırlı bir tanıtım bilgisi aktaran ve müzelerin ziyaretçilerle ilişki kurma aracı olarak kullanılan sanal web uygulamalarıdır. Koleksiyon bilgi bankaları olarak da ifade edilebilir.

İçeriksel Sanal Müzeler: Asıl hedef olarak müze ziyaretinde bulunan kişilerin sergilenen objeleri keşfetmesini amaçlamaktadır. Eğitici niteliğe sahip olmamasından ötürü genellikle özel alan uzmanları tarafından kullanılmaktadır. Ön plana çıkan özelliği müze koleksiyonunun ayrıntılı betimlemesini yapmaktır.

Eğitsel Sanal Müzeler: Ziyaretçi odaklı eğitimi amaçlayan bu müzeler, eğitimi amaçlamaktadır. Bilginin sunumundaki hareket noktası nesne yerine içeriğe yönelmiştir. Web sitesini kullanacak ziyaretçinin yaş, deneyim ve bilgi düzeylerine göre giriş yapmasına olanak sağlayan bu müzelerde esas amaç bir sonraki süreçte ziyaretçilerin gerçek müze mekânlarına yönelmesini teşvik etmektir. Bunun için de öğretici içerikler söz konusudur.

Sanal Müzeler: Salt tek bir müzenin koleksiyonunu sunmak yerine başka farklı müzelerin dijital koleksiyonlarını da sanal ağ bağlantıları ile ziyaretçilere sunmaktadır.

Çolak (2006), günümüzde birçok müzenin sanal müze olarak internet uygulamalarında farklı yaş gruplarına göre uyarlanmış eğitim içerikleri sağlamakta olduğunu ve müzelerin birikiminin bir topluma değil dünya toplumlarına hitap ettiği için dünya mirası olduğunu belirtmektedir. Ayrıca sanal müzelerin sağladığı faydaları da şu şekilde sıralamaktadır:

- Uzaktan eğitim ve hayat boyu öğrenme kapsamında kullanımları uygundur.
- İyi tasarlanmış bir sanal müzeye dünya çapında erişim sağlanabilir.
- Sanal müzeler erişim kolaylığı nedeniyle sayısal farkı azaltmaktadır.
- Sanal müzeler ziyaretçilerine doğru, geçerli ve güvenilir bilgi kaynağı sunarlar.
- Sanal müze anlayışıyla dünya çapındaki popüler müzeler ziyaret edilebilmektedir.
- Sanal müzeler zaman mefhumunu ortadan kaldırarak kesintisiz ziyaret imkanı sunar.
- Geleneksel anlamda müze ziyaretinin yerini tutma konusu tartışılrsa da genel anlamda bilgilendirmeye olanak sağlar (Çolak, 2006).

2.5. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde tarih öğretimi ve sosyal bilgilerde tarih öğretimi ile ilgili alinyazında ulaşılabilen araştırmalar hakkında kısa bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde sunulan araştırmalar iki ayrı başlık halinde gösterilmiştir. İlk başlıkta tarih öğretimi konulu araştırmalar, ikinci başlıkta ise sosyal bilgilerde tarih öğretimi konulu araştırmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar

Bircan'ın (2013) “Animasyon destekli haritalarla tarih öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve mekân algılarına etkisi” başlıklı doktora çalışmasının amacı 9. sınıf tarih dersinde yer alan tarih konularının animasyon destekli haritalarla desteklenerek öğretilmesinin akademik başarı ve mekân algısına etkisi belirlenmek istenmiştir. Araştırma tarih öğretiminde animasyon kullanımı ve bunun harita üzerinden yapması anlamında önemli bir araştırma olarak değerlendirilmektedir. Araştırmada özellikle materyal tasarımında elli bir tarih öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda Gagne öğretim modeline uygun olarak hazırlanan animasyon destekli haritaların öğrencilerde kalıcı öğrenme üzerinde etkili olduğu, akademik başarıyı arttırdığı ve mekân algısı üzerinde de etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Yelkenci (2019), “Tarih öğretiminde öğrencilere yaratıcı tarihsel düşünme becerisinin kazandırılması: bir eylem araştırması” çalışmasında öğrencilerde bu becerinin kazandırılmasının öneminden bahsedilmiştir. Yaratıcı düşünme teknikleri ne kültürel materyallerin incelenmesi şeklinde yapılan uygulama sonucunda öğrencilerin yaratıcı tarihsel düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerinin gelişmesinde uygulanan yöntemin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında araştırmada katılımcıların tarihsel görsel, tarihsel belge, grafik inceleme gibi bilişsel; empati kurma gibi duyuşsal becerilerinin gelişimine de katkı sağladığı gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Güven (2019), “Yapılandırmacı yaklaşıma göre google earth programının tarih öğretimine katkısı” adlı doktora çalışmasının amacı Google Earth internet uygulamasının tarih öğretimine katkılarını değerlendirmektir. Araştırma 2017 – 2018 eğitim öğretim yılı Şanlıurfa ilindeki bir lisede kontrol gruplu deneysel işlem uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Öğretim programından belirlenen kazanımların

Google Earth programı ile gerçekleştirilmesi sonucunda katılımcılara hem deney hem kontrol grubuna çoktan seçmeli soru formu uygulanmıştır. Araştırma bulguları iki grup arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Google Earth programı ile yürütülen derslerin tarih dersi üzerinde başarıyı arttırdığı görülmüştür. Ayrıca tarihsel düşünme becerisinin desteklenmesinde programın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar tarafından da programın derse olan ilgilerini arttırdığı ifade edilmiştir.

Yiğitoğlu (2020), “Tarih eğitiminde simülasyon tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi” konulu çalışmasında, tarih öğretiminde simülasyon tekniğinin akademik başarı üzerindeki etkisinin araştırılması hedeflenmiştir. Araştırma bulguları simülasyon tekniği gibi uygulamaların müfredata eklenmesinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye katkı sağladığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin akademik başarısını arttırabileceği varsayımıyla da simülasyon tekniğinin yaygınlaştırılmasının önemi vurgulanmıştır.

Aslan (2021), “Köy enstitülerinde eğitim ve tarih öğretimi” yüksek lisans tez çalışmasında, eğitim tarihimizde önemli bir yere sahip olan köy enstitülerinin eğitim modeli ve bu enstitülerdeki tarih dersi öğretimini incelemiştir. Çalışmasında ülke nüfusunun çoğunluğunu barındıran köyleri; eğitim yoluyla milli bilinci aşlamak, insanı merkeze alan değerleri benimsetmek, köyü ve köylüyü üretici konuma getirmek, öğretmen ve öğrenciyi tam donanımlı yetiştirerek köyü doğrudan yerinden kalkındırmak olduğunu, Cumhuriyet yönetiminin bir gayesi olan yeni ve modern bir insan tipi yaratma düşüncesi eğitime verilen önemle gösterilebileceğini, bu anlayış ve düşüncenin en pratik yolunun da tarih öğretiminden geçtiğini ifade etmiştir. Araştırmanın sonucunda köy enstitülerinde tarih dersinin iş eğitim ilkesine göre işlenmeye gayret edildiği, dersin öğretim programı, ders kitapları, materyalleri, dersin işlenişi ve uygulaması çözümlendiğinde birbirleriyle uyum içerisinde oldukları, tarih dersinin, dönemin özellikleri ve gerçekleri göz ardı edilmeden, öğrencilerin aktif olduğu ve iş başı öğretim anlayışı doğrultusunda işlendiği sonucuna varmıştır.

Şahin'in (2021), "Kanıt temelli tarih öğretiminde öğrencilerin kanıt kullanma becerileri" adlı doktora çalışmasında sekizinci sınıf öğrencilerinin kanıt dayalı etkinliklerle tarihsel kanıt kullanma becerilerini incelemiştir. Otuz üç öğrenci ile gerçekleşen çalışma sekizinci sınıf İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin; kanıtları tanımlama, kavrama, transfer edebilme, imgeleme, analiz etme, sentezleme ve değerlendirme aşamalarında başlangıçta zorlanırken uygulama yaptıkça becerilerinin geliştiğini ortaya çıkarmıştır. Araştırmada ilgi çekici sonuçlardan bir diğeri de öğrencilerin görsel kanıtları kullanmada ve hatırlamada yazılı kanıtlara göre daha iyi olduklarıdır.

Aydın (2021), "Çok kullanıcı 3 boyutlu sanal ortamda tarih öğretiminin tasarımı ve değerlendirmesi" adlı doktora çalışmasını, "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi-I" dersi için 3 boyutlu (3B) sanal ortam OpenSim üzerinde sanal tarihi mekanlar tasarlamak ve tasarlanan mekanlarda tarihsel canlandırma tekniği kullanarak gerçekleştirilen dersleri değerlendirmek, 3B sanal ortamda gerçekleştirilen uygulamaların katılımcıların akademik başarılarına, tarihsel düşünme becerilerine, derse yönelik tutumlarına ve memnuniyet durumlarına etkileri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada iç içe karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın nicel kısmında yarı deneysel desen kullanmıştır. Nitel kısımda ise gözlem formları ve yansıma raporları ile uygulamalar niteliksel olarak incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi ile gönüllülük esasına dayanarak seçilmiştir. Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi 1. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen uygulamalar, uzaktan yürütülen Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi-I dersleriyle paralel olarak yürütülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre 3B sanal ortamda tarih uygulamasına katılan öğrencilerin akademik başarılarında ve tarihsel düşünme becerilerinde anlamlı bir fark oluştuğunu ve öğrencilerin memnuniyet durumlarının yüksek olduğunu ancak derse karşı tutumlarında bir değişiklik görülmediğini belirtmiştir.

Gökçe (2022),“Artırılmış gerçeklik destekli tarih kitaplarının öğrencilerin uzamsal düşünme yeteneği ve akademik başarısına etkisi” adlı yüksek lisans tez araştırmasında, artırılmış gerçeklik destekli tarih kitaplarının öğrencilerin uzamsal düşünme yeteneğine ve akademik başarısına etkisini saptamaya çalışılmıştır. Araştırmada tarih dersinin öğretimi tarih biliminin doğası itibari ile birtakım zorluklar taşıdığı ileri sürülmüştür. Alan yazına bakıldığında ise tarih dersinin öğretiminde öğrenme ortamını etkileyen pedagojik durumlar ile öğrenci motivasyonu gibi zorluklar olduğunu ifade etmiştir. Araştırmasında bu sorunlardan ders kitabı ile ilgili olan boyutlarda bir çözüm sunma potansiyelinde olan artırılmış gerçeklik teknolojileri hem tarih kitaplarının etkisi artırılabilceğini hem de zaman-mekân ilişkisi içerisinde öğrencilerin uzamsal düşünme becerisi değerlendirilebileceğini aktarmıştır. Araştırmasının sonunda deney grubu lehine öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı farklılıklar bulunduğu, analiz sonucunda ise uzamsal düşünme becerisi ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir.

2.5.2. Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi İle İlgili Araştırmalar

Ünal (2012), tarafından sosyal bilgiler dersinde tarih öğretiminde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ile ilgili yapılan araştırmasında öğretmenlerin kullandıkları öğrenci merkezli yöntemlere odaklanmış ve çalışmasını İnkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinde on sekiz sosyal bilgiler öğretmeninden veri toplayarak gerçekleştirmiştir. Görüşme ve gözlem teknikleriyle toplanan veriler sonucunda öğretmenlerin genellikle geleneksel yöntemleri kullandıkları görülmüştür. Öğretmeler tarafından öğrenci merkezli uygulamalar önemli görülse de öğretmen merkezli etkinliklerin öğretimde çok daha fazla yer tuttuğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler geleneksel yani öğretmen merkezli öğretim yöntem ve tekniklerine yer vermelerinin nedenleri arasında sınıf mevcutlarının çok olmasını, zamanlarının kısıtlı olmasını ve konuların kapsamlı olmasını sıralamışlardır. Öğretmenler ayrıca ders kitaplarının da hem görsel hem de içerik olarak yetersizliğine vurgu yapmış ve öğrencilerin motivasyonlarını düşüren bir araç olarak ders kitaplarını eleştirmişlerdir. Tüm bunların yanında öğrenci merkezli yöntem ve teknik kullanmanın bir sürü zorlayıcı yanı olduğunu belirten öğretmen görüşleri çarpıcı olarak değerlendirilmektedir.

Kızılay (2014), “Arkeoloji konularının sınıf içi yaparak yaşayarak öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir eylem araştırması” adlı yüksek lisans tez çalışmasıyla öğrencilerde tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Araştırmada arkeoloji konularının genellikle altıncı sınıfta olduğu ve okul dışı faaliyetlerle gerçekleşmesi gerektiği ancak bunun önünde de prosedürel engellerin çok olduğuna dikkat çekilmiş ve bu sorunları ortadan kaldırmak amacıyla arkeoloji konularının sınıf içi uygulamalarla somut yaşantı sağlayarak gerçekleşmesiyle katılımcıların tarihsel düşünme becerileri desteklenmek istenmiştir. Araştırmanın sonucunda sınıf içi yaparak yaşayarak uygulanan etkinliklerin katılımcılarda tarihsel düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2015) yüksek lisans çalışmasında, Sosyal bilgilerde yerel tarih kullanımına yönelik öğretmen tutumlarına odaklanmıştır. Çeşitli değişkenlerle likert tipi ölçme aracı kullanarak toplanan veriler sonucunda katılımcılar “tamamen katılıyorum” boyutunda yerel tarih öğretimine yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı da araştırma sonucu arasında dikkat çekici olarak değerlendirilmiştir.

Çıdaç (2015) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde sosyal bilgiler dersinde yedinci sınıf öğrencileri ile kanıt temelli öğrenme yaklaşımının birinci elden kanıt kullanımı konu alınmıştır. Kanıt kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarına ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına olan etkisi araştırılmış ve araştırma sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin uygulama sonucunda olumlu yönde farklılaştığı görülmüştür. Bu noktadan hareketle araştırma sonucunda kanıt temelli tarih öğretiminin yaygınlaştırılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Canlı (2016) tarafından sosyal bilgilere uygun tarih öğretimi üzerine yapılan yüksek lisans tezinde sosyal bilgiler öğretim gelenekleri ön plana çıkmıştır. Barr, Barth ve Shermis tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Öğretiminin Temel Yaklaşımları” olan “Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi, Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Yansıtıcı İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi” yapısına benzer bir yapı ortaya koymuştur. Ayrıca sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretiminde özel öğretim yöntemlerinin ve özel öğretim materyallerinin oluşturulmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Çelik Bayramoğlu (2016), “Sosyal bilgiler programında yer alan tarih konularının tarihsel düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde öğrencileri aktif hale getirecek, analitik düşünmesine katkı sağlayacak, tarihsel düşünme ve yorumlama becerisini ön plana çıkarabilecek etkinlik ve uygulamaların artırılması gerektiğinden bahsetmiştir. Araştırma bulguları öğrencilerin genellikle tarih konularına ilgi duyduklarını ancak derslerinde üst düzey düşünme becerilerini kullanamadıklarını, öğrenme ortamında öğretmen merkezli ve sınav odaklı olarak derslerin işlendiğı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Pektezel (2017),“Sosyal bilgiler dersinde yer alan tarih konularının öğretiminde drama kullanımı: bir eylem araştırması” adlı yüksek lisans araştırmasında, altıncı sınıf düzeyinde tarih konularında drama yöntemi uygulamasının öğrenci üzerindeki etkilerini incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretiminde verimli ve etkili bir öğretim yöntemi olduğu bununla birlikte öğrencilerin ve öğrenci velilerinin drama yöntemi ile ilgili olumlu görüş ve tutuma sahip olduklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Dere (2017), “Sosyal bilgiler derslerinde bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarih” adlı doktora çalışması yapmıştır. Araştırma bulgularına göre sözlü tarih çalışması yapan öğrencilerin görüşme yapma tekniklerini öğrendikleri, verileri analiz edebildikleri, analiz sonuçlarını yorumlayabilme becerilerinin geliştiğı ve tüm bunları sorumluluk bilinciyle raporlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğretmen ve öğrencilerin sözlü tarih çalışmalarını faydalı bir öğretim yöntemi olarak gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcılar süreçte keyifli öğrenmeler gerçekleştirdiklerini ancak sürenin çok uzun olduğunu da belirtmişlerdir. Ayrıca araştırma sonucunda sözlü tarih çalışmalarının yerel tarih çalışmalarına katkı sağlama, öğrencilere öz güven kazandırma, iletişim becerilerini geliştirme değişim ve sürekliliğı anlama gibi alanlarda da katkısının olduğu vurgulanmıştır.

Uğurlu ve Üzen (2018) tarafından “Sosyal bilgiler dersinde dijital zaman çizelgelerinin kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi” nin incelendiğı araştırmada sosyal bilgiler dersindeki tarihi olayların kronolojisini öğrenebilmek amaçlanmıştır. Web tabanlı bir uygulama olan Tiki-Toki yazılımı etkileşimli zaman

çizelgesi oluşturmak için kullanılmıştır. Araştırma bulguları, dijital zaman çizelgelerinin derslerde kullanımının öğrencilerin tarih konularını öğrenmeye yönelik ilgisini ve başarısını arttırdığını ortaya koymuştur. Bunun yanında katılımcıların yazılıma ilişkin olumlu yönde görüş bildirmeleri de anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Mert (2019), “Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin kavramsal başarılarına ve farkındalık oluşturmaya etkisi”ni tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmada karma desen kullanmıştır. Araştırmanın nicel sonuçları yürütülen etkinliklerin öğrencilerin kavramsal başarıları üzerinde etkili olduğunu, nitel sonuçları ise öğrencilerin genel olarak sözlü ve yerel tarih uygulamalarına ilişkin olumlu yönde görüş bildirdiklerini ortaya koymuştur.

Aydoğan (2020),“Sosyal bilgilerde tarih konularının öğretiminde tarihi mekânlarda uygulanan gezi-gözlem metodunun kazanımı elde etmeye etkisinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, anlatım yöntemi ile gezi ve gözlem tekniğinin katılımcıların başarıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda uygulamaya konu olan yöntem ve tekniklerin yaparak yaşayarak öğrenme olanağı sunan gezi ve gözlem tekniğinin öğrencinin öğrenme sürecinde anlatım yöntemine kıyasla daha etkili olduğu görülmüştür.

Ünal’ın (2021), “Dizi ve filmlerin değerler üzerindeki yansımaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri” adlı araştırmasında dizi ve filmler aracılığıyla değer öğretiminin gerçekleştirilebileceği vurgulanmıştır. Katılımcılar filmlerin ve dizilerin değerler üzerinde olumsuz etki de yaratabileceği görüşünü de belirtmişlerdir. Bu nedenle derslerde kullanılacak film ve dizi seçiminde dikkat edilmesi ve seçici davranılmasının önemi üzerinde durulmuştur. Tüm bunların yanında araştırmada çocuklarının film ve dizi seçiminde ailelere de bilinçli seçimler yapabilmeleri için sorumluluk atfedilmiştir.

BÖLÜM: 3 YÖNTEM

Bu başlık altında araştırma deseni, verilerin toplanması, verilerin analizi ile geçerlilik ve güvenilirlik ile ilgili bilgilere alt başlıklar şeklinde yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma meta-sentez çalışması ile yürütülmüştür. İçerik analizi yaklaşımlarından biri olan Meta-sentez çalışması belli bir konuda gerçekleştirilmiş nitel çalışmaların bulgu, sonuç ve yorumlarının, belli anahtar kavramlar, kriterler ve ilkeler çerçevesinde karşılaştırarak sentezleme, yeniden yorumlama ve bulguların ötesinde yeni anlamlar çıkarmayı içermektedir. Birbiriyle ilişkili olan farklı nitel araştırma sonuçlarını birleştirmeye çalıştığı için toplamadan ziyade yorumlayıcı ve sorgulayıcı bir amaca sahiptir (Walsh ve Downe, 2005). Bu çalışmada sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi alanında yayımlanan makaleler meta-sentez uygulanarak kategorize edilmiş ve derinlemesine analiz edilerek yorumlanmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması

Nitel araştırma yöntemi sosyal bilimlerde yapılan çalışmaların, sosyal alanda var olan bilginin elenerek bilgiye dönüştürülmesi ve bu bilgilerin düzenlenerek anlamlı bir biçimde yorumlanmasıdır. Nitel bir araştırmanın yürütülmesinde öncelikli olarak ulaşılabilecek, alanda açık veya gizlenmiş olarak bulunan veriden ayrıştırılan bilgidir. Nitel araştırmalarda veri toplamak amacıyla doküman incelemesi, gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmaktadır (Baltacı, 2021, s. 41).

Araştırmanın doğasına uygun olarak bu çalışmada doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman inceleme süreci; doküman temini, temin edilen dokümanların anlaşılması, gerekirse dokümanların sınıflandırılması ve kullanılmasını gerektirir (Zayımoğlu Öztürk ve Sıgnaktekin, 2021). Bu çalışmada belirtilen tekniğin sürecine uygun olarak sosyal bilgiler eğitimi kapsamında bilimsel dergilerde yayımlanmış olan tarih öğretimi ile ilgili makaleleri Dergipark, TrDizin açık dergi sistemlerinden ve Google akademik arama motorundan elde edilmiştir. Çalışma kapsamında amaçsal örnekleme yönteminden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçütler; Türkiye’de ve Türk araştırmacıların çalışmalarından oluşması, araştırmalara dâhil edilen çalışma

gruplarının Türkiye’de bulunması, Makalelerin her birinde sosyal bilgiler ve tarih öğretimi kelimelerinin içerilmesi gibi ölçütler belirlenmiştir. Belirlenen ölçütler çerçevesinde bahsi geçen ilgili platformlarda “sosyal bilgiler” ve “tarih” ve “tarih öğretimi” anahtar sözcükleri ile taramalar yapılmıştır. Ulaşılan dokümanları araştırma kapsamında değerlendirmeye yönelik olarak dâhil etme ve ayırt etme işlemleri uygulanmıştır. Makaleler incelendikten sonra sosyal bilgiler eğitimi kapsamında tarih öğretimi ile ilgili olduğu tespit edilen 225 makale araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma örnekleminde yer verilen makalelerin listesi ise Ek 1’de sunulmuştur.

3.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ilk olarak makalelere ilişkin künye belgeleri hazırlanmış ve bir katalog oluşturulmuştur. Makaleler M1, M2, ... M225’e kadar kodlanarak künye belgeleri tablolara dönüştürülmüştür. 225 makale betimsel analizin yapılabilmesi için MAXQDA 2020 profesyonel nitel veri analiz programına M1’den M225’e kadar tablolar halinde tek tek atılmıştır. Nitel verilerin özgünlüğüne bağlı kalarak incelenen olay veya olgunun detaylar doğrudan okuyucuya sunulmak istenebilir. Betimsel analiz, nitel veriden herhangi bir çıkarım yapılmaksızın doğrudan alıntılarla veya alanda var olan ilişkilerin doğrudan resmedilmesiyle araştırmaya dâhil edilmesidir(Baltacı, 2021, s. 82). Betimsel analizin yapılabilmesi için profesyonel nitel veri analiz programına aktarılan veriler araştırma soruları çerçevesinde kodlanarak tema ve kategorilere dönüştürülmüştür.

Araştırmaya konu olan 225 makale üzerinde bütünsel ve anlamlı sonuçlar ortaya koymak amacıyla belirlenen temalar ve kategoriler tekrar tekrar değerlendirilmiş ve titiz bir çalışma yürütülmüştür. Sosyal bilgiler eğitiminde tarih konulu bilimsel makaleler üzerinde anlamlı bir sonuca ulaşmak için oluşturulan ana temalar üzerinde dikkatle çalışılmıştır. Oluşturulan temalar ve yapılan sınıflamalar titizlikle gözden geçirilmiştir. Analizleri dikkatli çalışmalar sonucunda tamamlanan dokümanlar araştırma soruları çerçevesinde oluşturulan tablolarla görselleştirilerek bir sonraki bölümde yer almıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bir meta-sentez çalışmasında en uygun geçerlilik yöntemi mekanizmalardan biri bütün analiz aşamaları boyunca bu konuda yapılan

eylemlerin kanıtlarının belgelenmesidir. Güvenilir bir denetleme güvenilir yargılarla oluşur (Aküzüm, 2012). Bu çalışma için geçerlilik ölçütleri aşağıda verilmiştir.

1.Tanımlayıcı geçerlik: çalışmaya dâhil edilen her bir çalışmada elde edilen bilgilerin belirlenmesi, doğru tanımlanması ve tüm anlamlı araştırma sonuçlarının tanımlanması

2.Yorumlayıcı geçerlik: çalışma raporlarını yazan ve yöneten araştırmacıların tam ve doğru gösterilmesi.

3.Kuramsal geçerlik: araştırma bulgularının yorumlanması için güvenilir metotların kullanılması.

4.Pragmatik (Uygulamacı) geçerlik: eğitimciler için pratikte uygulanabilir, zamanında yapılabilir ve dönüştürülebilir çalışmaların birleştirilmiş sentezinin kullanılması (Sandelowski ve Barroso, 2007; akt. (Aküzüm, 2012).

Araştırmada elde edilen veriler, doküman incelemesinin aşamaları temelinde analiz edilmiştir. Araştırmada nitel araştırmanın doğası gereği inandırıcılık, aktarılabilirlik ve tutarlılık temelinde geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması hedeflenmiştir. Analizler MAXQDA nitel veri analiz programıyla gerçekleştirilerek veriler dijital ortamda depolandığı için her zaman ulaşılabilir durumdadır. Ayrıca kodlama ve diğer analiz süreçleri iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapıp tutarlık yüzdesi hesaplanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında ve özellikle verilerin analizinde yukarıda belirtilen ölçütlere dikkatle uyulmuştur. Öncelikle geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için araştırmanın amacı ve alt amaçları açık şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca bir ölçme değerlendirme ve bir sosyal bilgiler eğitimcisinden araştırma alt amaçlarına ve verilerin analizine ilişkin görüş alınmıştır. Örnekleme oluşturan 225 makale, tekrar tekrar incelenip kontrol edilerek kategorilere ayrılmış ve kategoriler her aşamada tekrar gözden geçirilmiştir. Araştırma verilerinin dijital bir uygulama üzerinde depolanıp analiz edilmesi ve istenildiğinde ulaşılabilir olması da güvenilirliği arttırıcı faktörler arasındadır.

Tüm bunların yanında örnekleme dahil olan makaleler iki alan eğitim uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlayıcılar arasındaki tutarlık hesaplanarak (Miles ve Huberman, 1994) uyum yüzdesi %84.5 bulunmuştur. Bu

bağlamda bulguların raporlaştırması aşamasında araştırmacının yaptığı analizler esas alınmıştır.

BÖLÜM: 4 BULGULAR VE YORUM

Bu başlık altında araştırma alt problemlerinde yer alan her bir soruya ilişkin bulgulara tablolar halinde yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi konularında yayımlanmış makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Makale Çalışmaları	f
2020	M3, M10, M14, M26, M29, M30, M32, M36, M39, M51, M56, M70, M80, M81, M88, M98, M116, M129, M134, M135, M137, M146, M157, M161, M162, M170, M172, M176, M177, M180, M190, M92, M194, M196, M201, M202, M206, M207, M209, M210, M213, M217, M222	44
2018	M4, M7, M15, M17, M22, M24, M33, M45, M46, M54, M55, M58, M71, M72, M766, M79, M82, M83, M94, M102, M122, M160, M166, M174, M178, M183, M184, M186, M211, M214, M215, M224	32
2019	M1, M5, M12, M16, M21, M23, M35, M37, M38, M47, M49, M59, M62, M65, M66, M75, M84, M85, M90, M104, M148, M181, M187, M189, M208, M221	26
2017	M8, M9, M11, M13, M53, M77, M92, M93, M100, M106, M113, M131, M139, M149, M152, M159, M173, M182, M195, M216, M218, M219	22
2021	M61, M67, M78, M87, M89, M97, M112, M127, M132, M138, M140, M156, M163, M165, M168, M171, M175, M179, M198, M200, M204, M205	22
2015	M19, M27, M48, M52, M74, M96, M99, M107, M115, M121, M133, M143, M154, M188, M199, M220	16
2016	M2, M20, M44, M103, M105, M114, M125, M128, M145, M155, M164, M169, M185, M191, M197, M225	16
2014	M28, M31, M41, M43, M57, M64, M91, M95, M117, M120, M130, M136, M150, M167, M223	15
2012	M34, M40, M50, M73, M110, M111, M147, M193, M203	9
2013	M6, M63, M68, M69, M101, M108, M144, M153, M158	9
2009	M119, M142, M151	3
2011	M18, M141	2
2010	M25, M86	2
2008	M60, M118	2
2005	M212	1
2006	M124	1
2004	M123	1
2007	M109	1
2003	M42	1
TOPLAM		225

Tablo 1’e göre, sosyal bilgiler eğitiminde tarih konusunda hazırlanmış makalelerin 44 makale ile en fazla 2020 yılında olduğu görülmektedir. 2018 yılında 32 makale, 2019’da 26, 2017 ve 2021 yıllarında 22’şer makale takip etmektedir. Daha sonra sırasıyla; 16’şar makale ile 2015, 2016 yılları gelmektedir. Sosyal

bilgiler eğitiminde tarih konusunda 2014'te 15 makale, 2012 ve 2013 yıllarında 9'ar, 2009'da 3 makalenin, 2010, 2011 ve 2008'de ise 2'şer makalenin hazırlandığını görülmektedir. Bahsedilen konuda en az makalenin hazırlandığı yıllar olarak 1 makale ile 2007, 2006, 2005, 2004 ve 2003 yılları olduğu görülmektedir.

Buna göre, 2003 yılından bu yana, incelenen konu ile ilgili her yıl en az 1 makale yayımlandığı ifade edilebilir. Bulgulardan hareketle geçmişten bugüne aşamalı olarak yıllar bazında bakıldığında tarih öğretimi konulu makale sayılarında artış olduğu dikkat çekmektedir. Türkiye'de sosyal bilgiler tarih eğitimi ile ilgili makalelerin sayısında yıllara göre farklılıklar olsa da günümüzde önemli artış olduğu söylenebilir. Akademik teşvik uygulamaları, yayın sayısına bağlı olarak akademik performans değerlendirmeleri, akademik yükselme gibi pek çok faktörün yayın sayısındaki artışında etkili olduğu söylenebilir (Altay, 2020).

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih konularında yayımlanan makalelerde kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Yöntem	Makale Çalışmaları	f
Nitel	M1, M2, M3, M5, M6, M7, M8, M10, M11, M13, M14, M15, M17, M19, M20, M21, M24, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M33, M35, M37, M38, M40, M41, M43, M45, M48, M50, M51, M52, M53, M54, M55, M57, M59, M61, M62, M63, M64, M65, M66, M70, M72, M74, M75, M76, M77, M78, M79, M80, M81, M82, M83, M84, M87, M88, M89, M90, M91, M92, M93, M94, M95, M97, M98, M101, M102, M104, M106, M107, M108, M110, M111, M112, M113, M115, M116, M117, M121, M122, M125, M126, M127, M128, M129, M131, M132, M134, M135, M136, M137, M139, M140, M141, M146, M147, M150, M154, M156, M157, M159, M160, M161, M163, M166, M167, M168, M172, M173, M174, M175, M177, M179, M180, M182, M183, M184, M185, M186, M187, M188, M189, M190, M191, M192, M193, M194, M195, M196, M198, M200, M201, M204, M205, M206, M207, M208, M209, M210, M211, M213, M214, M215, M216, M217, M218, M219, M221, M222, M223, M224, M225, M22	159
Nicel	M4, M9, M12, M16, M18, M25, M34, M42, M44, M46, M47, M49, M58, M60, M69, M71, M73, M85, M86, M96, M100, M103, M105, M109, M118, M119, M120, M123, M130, M133, M138, M142, M143, M144, M148, M149, M152, M153, M155, M158, M162, M164, M165, M169, M170, M176, M181, M197, M202, M203, M212	51
Karma	M23, M36, M39, M56, M67, M68, M99, M114, M124, M145, M151, M171, M178, M199, M220	15
Toplam		225

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine hazırlanan makalelerde incelenen araştırma yöntemlerinin dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir. Tabloya göre 159 makale ile nitel araştırma yönteminin en çok tercih edilen araştırma yöntemi olduğu ve bunu 51 makale ile nicel araştırma yöntemlerini takip ettiği görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen makalelerde 15 makale çalışması ile karma araştırma yönteminin tercih edildiği söylenebilir.

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi alanında hazırlanan makaleler incelendiğinde nitel araştırma yöntemlerinin daha çok kullanıldığı, karma araştırma yaklaşımının daha az tercih edildiği bulgusu, nitel araştırma yönteminin araştırmacılar tarafından daha çok önemsendiğini ve sosyal bilgiler eğitiminin doğasına daha uygun olarak değerlendirildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Nitel araştırmaya verilen bu önemin nedeni ise araştırma yönteminin doğası gereği kuramların incelenmesine olanak vermesi, detaylara odaklanması,

kuram ve olguların yeniden oluşturulması (Seggie ve Bayyurt, 2015) gibi araştırmacılara özgür bir ifade alanı açması şeklinde sıralanabilir.

Nitel araştırmaların olumlu yönleri olduğu kadar olumsuz yönlerinde bulunmaktadır. Araştırmacılar her zaman üzerinde çalıştıkları konuda hassasiyet gösteremeyebilirler sonuçta kullanmış oldukları nitel yöntem cümlelerin değerlendirilmesi ve işlenmesiyle alakalı bir yöntem insanların zihinlerinde yer alan ve ulaşılması hedeflenen bilgiye ulaşmak için bazen açık-uçlu görüşmeler kullanırlar. Bu yaklaşımla ele alınan konuyla ilgili sorulara katılımcılar tarafından verilen cevaplar ne kadar objektif olabilir? Bundan dolayı araştırma yöntemi belirlenirken nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması araştırmada ulaşılabilecek bilgilerin objektifliği ve güvenilirliği noktasında önem arz etmektedir (Mertkan, 2015).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan nitel desenler nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Makalelerde Kullanılan Nitel Desenler

Desen/Model	Makaleler	f	
NİTEL	Olgu bilim	M1, M5, M8, M17, M27, M30, M32, M33, M38, M43, M56, M61, M89, M95, M101, M102, M116, M128, M134, M140, M146, M156, M160, M185, M187, M189, M204, M207, M209, M213, M214, M217, M225	33
	Durum	M11, M28, M29, M37, M39, M53, M62, M64, M66, M75, M80, M87, M88, M91, M104, M122, M124, M125, M157, M166, M173, M174, M177, M180, M183, M194, M198, M200, M201, M203 M215, M222	32
	Doküman	M6, M7, M19, M20, M26, M40, M57, M67, M76, M79, M82, M83, M90, M92, M97, M110, M112, M113, M117, M127, M132, M135, M161, M163, M168, M179, M184, M193, M201, M206, M216, M221	32
	Eylem	M2, M3, M10, M13, M24, M35, M45, M54, M59, M65, M70, M74, M131, M145, M167, M170, M191, M195, M223	19
	Betimsel(tarama)	M22, M31, M63, M77, M111, M126, M136, M137, M139, M182, M186, M188, M190, M211, M219, M224	16
	Kesitsel	M150, M154	2
	Keşfedici	M15, M178	2
Gömülü	M21	1	
Toplam		137	

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine hazırlanan 225 makale incelenmiş ve bu makalelerde kullanılan nitel ve nicel desenlerle ilgili ulaşılan verilerin iç içe geçmemesi ve açık bir şekilde sunulabilmesi açısından farklı

tablolarda gösterilmiştir. Örnekleme alınan makalelerin 137 tanesinde nitel yöntemler kullanılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde makalelerde nitel araştırma yöntemi kullanılarak en çok tercih edilen desenin 33 makale ile olgu bilim olduğu görülmektedir. Çalışmalarda olgu bilim deseninden sonra en çok tercih edilen desenin 32’şer çalışmayla durum çalışması ve doküman incelemesi, 19 makale ile eylem araştırması ve 16 makale ile betimsel desenin takip ettiği görülmektedir. Çalışmalarda en az kullanılan ise 2’şer makale ile kesitsel, keşfedici ve 1 makale ile gömülü desenler olduğu görülmektedir. Makalelerde nitel araştırma yöntemi kullanılmasına rağmen nitel araştırma desenlerinden, kesitsel, keşifsel ve gömülü araştırmaların yok denilecek kadar az olduğu görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan nicel desenler nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Makalelerde Kullanılan Nicel Desenler

Desen/model	Makaleler	f
Deneysel	M23, M25, M34, M36, M39, M56, M58, M60, M68, M71, M123, M142, M144, M145, M152, M153, M155, M158, M164, M165, M169, M181	22
Tarama	M4, M9, M16, M18, M44, M46, M47, M49, M69, M85, M86, M96, M100, M105, M118, M119, M120, M130, M133, M138, M148, M149, M162, M171, M176, M197, M202, M212, M220	29
Belirtilmemiş	M12, M14, M41, M42, M48, M50, M51, M52, M55, M72, M73, M78, M81, M84, M93, M94, M98, M99, M103, M106, M107, M108, M109, M114, M115, M121, M129, M141, M143, M147, M151, M159, M172, M175, M192, M196, M199, M208, M210, M218	40
Toplam		91

Tablo 4 incelendiğinde, nicel araştırma desenlerinden deneysel desenin 22 makalede tarama modelinin ise 29 makalede tercih edildiği görülmektedir. 40 makalede ise araştırmanın desen/model bölümünde, araştırma deseni ilgili bilgi verilmediği görülmektedir. Bu makalelerde yöntemin belirtilmemiş olması makalelerin desensiz yazıldığı anlamına gelmemekte sadece yöntem kısmında açıkça ifade edilmediğini göstermektedir. Bu bağlamda tablo da görüldüğü gibi 40

makalede araştırma deseni açık olarak “belirtilmemiş” tir. Bu durum dikkat çekici olarak değerlendirilmektedir.

İncelenen makalelerde araştırmaların deseniyle ilgili açık ifadelerle desenlerin belirtilmemiş olması araştırma desen sorunsalı gibi bir konuyu gündeme getirmektedir. Araştırmacıların bu kapsamdaki eksikliklerini gidererek hazırlanacak makalelerde yöntem bölümlerine daha fazla önem verilmesinin çalışmaları daha nitelikli bir yapıya kavuşturacağı düşünülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Veri toplama Araçları	Makaleler	f
Görüşme formu	M1, M3, M5, M8, M11, M14, M15, M20, M21, M23, M24, M28, M29, M38, M39, M40, M41, M45, M48, M59, M61, M71, M75, M81, M84, M89, M93, M95, M101, M102, M104, M111, M114, M115, M122, M124, M128, M129, M131, M150, M155, M167, M172, M175, M178, M192, M195, M196, M201, M204, M208, M209, M210, M215, M218, M223, M193	57
Doküman taraması	M6, M7, M19, M26, M53, M54, M55, M57, M63, M76, M79, M83, M90, M92, M97, M110, M112, M113, M117, M125, M126, M127, M132, M135, M137, M163, M168, M173, M174, M179, M184, M186, M205, M206, M211, M216, M221, M222	38
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	M2, M33, M35, M36, M50, M51, M52, M64, M65, M66, M72, M78, M80, M82, M87, M106, M108, M136, M140, M141, M157, M160, M171, M180, M183, M187, M188, M189, M194, M198, M199, M207, M213, M214, M225	35
Anket Formu	M12, M22, M31, M37, M42, M49, M67, M68, M69, M70, M73, M91, M96, M100, M107, M114, M118, M119, M120, M130, M133, M138, M139, M143, M147, M156, M159, M176, M178, M202, M208, M219	32
Bilgi Toplama Formu	M4, M9, M13, M16, M17, M27, M30, M43, M44, M47, M74, M88, M94, M98, M99, M116, M134, M146, M162, M166, M185, M200, M217	23
Tutum Ölçeği	M4, M9, M10, M25, M34, M46, M56, M68, M73, M99, M109, M120, M145, M158, M161, M164, M197, M203, M212	19
Başarı Testi	M25, M39, M56, M58, M60, M124, M142, M144, M145, M148, M152, M153, M154, M158, M165, M169, M170, M181	18
5’li Likert Ölçeği	M18, M68, M69, M86, M103, M105, M119, M121, M130, M149, M151, M220	12
Gözlem Formu	M20, M24, M32, M62, M77, M167, M177, M182, M191	9
Test (Kit)	M85, M123, M190, M224	4
Toplam		247

Tablo 5 incelendiğinde makalelerde en fazla kullanılan veri toplama araçları sırasıyla 57 makalede görüşme formu, 38 makalede doküman taraması, 35 makalede ise yarı yapılandırılmış görüşme formunun tercih edildiği görülmektedir.

Bu listeyi 32'makale ile anket formu, 23 makalede bilgi toplama formu, 19 makalede tutum ölçeği, 18 makalede başarı testi, 12 makalede 5'li likert ölçeği ve 9 makalede gözlem formu takip etmektedir. En az kullanılan veri toplama aracının ise 4 makale ile test(kit) olduğu görülmektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi konuları üzerine yayımlanmış makalelerde nitel verilerin analizinde kullanılan teknikler nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Makalelerde kullanılan Nitel Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı

Nitel Veri Analizi	Makaleler	f
İçerik	M1, M2, M5, M6, M11, M15, M17, M24, M27, M29, M30, M33, M37, M38, M45, M50, M51, M53, M54, M55, M56, M59, M61, M64, M65, M66, M70, M72, M74, M75, M80, M82, M83, M84, M87, M89, M92, M95, M97, M101, M102, M104, M110, M113, M115, M116, M121, M125, M127, M131, M132, M134, M137, M139, M146, M147, M150, M155, M156, M157, M159, M163, M166, M167, M172, M173, M180, M184, M192, M193, M195, M196, M198, M201, M202, M204, M205, M207, M208, M209, M214, M216, M217, M218, M220, M221, M222, M41	88
Betimsel	M3, M7, M8, M9, M10, M13, M14, M16, M19, M20, M22, M23, M26, M28, M31, M32, M32, M35, M40, M43, M48, M52, M57, M63, M76, M77, M78, M79, M81, M90, M91, M93, M94, M98, M106, M107, M108, M111, M112, M117, M126, M128, M129, M135, M136, M140, M141, M151, M154, M160, M161, M162, M168, M174, M178, M179, M182, M183, M184, M185, M186, M187, M188, M189, M190, M191, M194, M200, M201, M206, M210, M211, M213, M215, M219, M223, M224, M225	78
Tümevarımsal	M62, M88	2
Göstergebilimsel	M177	1
Tematik	M175	1
Öyküsel	M21	1
Toplam		171

Tablo 6 incelendiğinde 225 makaleden 171’inde nitel veri analizinden yararlandığı görülmektedir. Bu durum, sosyal bilgiler alanında tarih öğretiminde yayımlanan makale çalışmalarında, en çok tercih edilen veri analiz yönteminin nitel veri analizi olduğunu göstermektedir. Tercih edilen bu yöntemde kullanılan teknikler sırasıyla en fazladan en aza doğru sıralanışı; 88 makalede içerik analizi, 78 makalede betimsel analiz ve 2 makalede tümevarımsal analiz, en az kullanılan nitel veri analiz tekniği ise 1’er makale ile gösterge bilimsel, tematik ve öyküsel analiz teknikleridir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde nicel verilerin analizinde kullanılan teknikler nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Makalelerde Kullanılan Nicel Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı

Veri Analizi	Makaleler	f	
Nicel	M12, M23, M25, M34, M36, M44, M58, M60, M68, M69, M71, M73, M85, M86, M96, M99, M103, M109, M114, M119, M120, M123, M124, M133, M142, M144, M145, M149, M152, M153, M158, M164, M165, M169, M170, M171, M181, M197, M199, M202, M220	41	
	T-testi		
	Betimsel (istatistik)	M18, M47, M56, M130, M138, M176, M178	7
	Faktör analizi	M203	1
Varyans analizi	M4	1	
Toplam		50	

Tablo 7’de görüldüğü gibi nicel veri analiz tekniklerinden en çok tercih edilen tekniğin 41 makale ile t-testi olduğu ifade edilebilir. 7 makalede ise betimsel(istatistik) analizi kullanıldığı görülmektedir. En az tercih edilen nicel veri analiz tekniği ise 1’er makale ile faktör ve varyans analizidir.

Tablo 7 incelendiğinde, veri analiz yöntemleri çerçevesinde nicel veri analiz tekniklerinin, nitel veri analizi tekniklerine oranla, çok daha az olduğu söylenebilir. Ancak karma veri analiz teknikleri hem nitel hem de nicel tekniklerinden daha az tercih edildiği görülmektedir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde kullanılan karma verilerin analiz teknikleri nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Makalelerde Kullanılan Karma Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı

Veri analizi	Makaleler	f	
Karma	Betimsel, T-testi	M23, M36	2
	İçerik -T-testi	M39	1
	Betimsel(istatistik)-İçerik	M56	1
Toplam		4	

Tablo 8 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen makalelerde, en az

tercih edilen veri analiz tekniğinin karma veri analiz tekniği olduğu görülmektedir. Bunlar iki makalede betimsel-t-testi ve birer makale ile içerik analizi-t-testi, betimsel (istatistik)-içerik analizin oluşmaktadır.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi konuları üzerine yayımlanmış makaleler çalışma grubu ya da örneklem açısından nasıldır?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Makalelerde Tercih Edilen Çalışma Grubu-Örneklem Dağılımı

Çalışma Grubu/Örneklem	Makaleler	f
Sosyal Bilgiler Öğretmeleri	M1, M8, M11, M12, M28, M41, M45, M48, M49, M69, M80, M89, M95, M99, M100, M101, M102, M107, M108, M109, M114, M119, M122, M128, M129, M138, M139, M140, M141, M151, M157, M166, M171, M172, M175, M176, M178, M180, M188, M192, M197, M199, M202, M209, M210, M214, M215, M218, M225	49
Ders kitapları, Program vb. Dokümanlar	M6, M7, M19, M20, M26, M55, M57, M63, M76, M79, M83, M90, M92, M97, M110, M111, M112, M113, M117, M121, M125, M126, M127, M132, M135, M137, M161, M163, M168, M184, M186, M205, M206, M211, M216, M221, M222, M179, M53	39
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları	M5, M9, M10, M16, M21, M31, M32, M46, M51, M52, M61, M68, M78, M84, M85, M86, M87, M89, M91, M96, M103, M105, M106, M131, M155, M156, M190, M193, M198, M203, M204, M213, M217, M219, M220, M224	36
8.Sınıf Öğrencileri	M18, M25, M30, M33, M40, M50, M56, M62, M72, M82, M88, M118, M124, M130, M134, M136, M148, M150, M154, M158, M162, M164, M183, M194, M200, M207, M212, M223	28
7.Sınıf Öğrencileri	M3, M22, M24, M27, M47, M58, M60, M67, M71, M74, M75, M94, M120, M123, M145, M147, M148, M152, M154, M167, M170, M173, M189, M201	24
4. Sınıf Öğrencileri	M4, M13, M14, M17, M23, M35, M54, M59, M77, M81, M116, M124, M143, M146, M177, M182, M187	17
6. Sınıf Öğrencileri	M15, M29, M44, M70, M119, M120, M123, M142, M144, M153, M154, M165, M169, M191, M196, M208	16
Sınıf Öğretmenleri	M14, M31, M38, M42, M59, M64, M98, M160, M188, M202	10
Sınıf Öğretmenliği Adayları	M36, M37, M43, M66, M68, M73, M96, M159, M185	9
5.Sınıf Öğrencileri	M2, M34, M39, M65, M150, M181, M195, M208, M212	9
Tarih Öğretmenleri	M12, M104, M115, M138, M139, M218, M219	7
Tarih Öğretmen Adayı	M16, M52, M96, M133, M149, M220	6
3.Sınıf Öğrencileri	M174	1
Toplam		251

Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi ile ilgili makalelerde çalışma grubu ya da örneklem dikkate alındığında; toplam 251 grupla çalışma yürütüldüğü görülmektedir. Bu araştırma sorusu kapsamında makalelerde sırasıyla en fazla 49 makale ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin, daha sonra da 39 makale ile ders kitaplarının, programın vb. dokümanların tercih edildiği görülmektedir.

Daha sonra sırasıyla 28 makale ile 8. sınıf öğrencileri, 24 makale ile 7. sınıf öğrencileri tercih edilmiştir. 17 makale ile 4. sınıf öğrencileri, 16 makale ile 6. sınıf öğrencileri, 10 makale ile sınıf öğretmenleri ve 9’ar makale ile sınıf öğretmenliği adayları ve 5. Sınıf öğrencileri katılımcı olarak yer almıştır. En az tercih edilen çalışma gruplarının ise 7 makale ile tarih öğretmenleri, 6 makale ile tarih öğretmen adayları ve 1 makale ile 3. sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Bu araştırma kapsamında incelenen makalelerdeki çalışma grupları dikkate alındığında akademik çalışmalar yapan araştırmacı veya öğretim görevlilerine yer verilmediği görülmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda bu alanda tarih ve eğitim bilimlerinde konuyla ilgili akademisyenlerle de çalışmaların yapılması alana katkı sağlaması bakımından önemli görülmektedir.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde ele alınan konular nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Makalelerde Ele Alınan Konular

Konular	Makaleler	f
Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işlenişleri	M19, M22, M33, M35, M57, M63, M69, M73, M74, M75, M77, M79, M83, M84, M85, M86, M90, M92, M97, M100, M101, M112, M113, M114, M118, M119, M123, M125, M126, M129, M132, M134, M139, M143, M147, M152, M153, M160, M173, M181, M183, M184, M189, M190, M194, M197, M199, M202, M205, M210, M211, M212, M219, M98, M99	55
Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların kullanımı	M54, M55, M58, M59, M60, M61, M62, M89, M94, M102, M103, M111, M116, M135, M140, M142, M145, M146, M149, M151, M154, M167, M169, M174, M178, M179, M185, M186, M191, M195, M203, M204, M207, M222, M223	35
Sosyal bilgiler eğitimi tarih konularında müze kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi	M16, M17, M18, M20, M21, M23, M24, M27, M29, M30, M31, M32, M34 M36, M37, M38, M39, M40, M41, M42, M43, M44, M45, M46, M47, M48, M49, M50, M51, M52, M53, M155, M168, M171	34
Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sözlü tarih yöntemine dayalı tarih öğretimi	M1, M2, M3, M4, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M15, M159, M187, M198	16
Sosyal bilgiler öğretiminde inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin içerik ve işleniş	M5, M25, M26, M28, M82, M88, M91, M158, M161, M162, M193, M200, M214, M217, M224, M225	16
Sosyal bilgiler dersi öğretim programında Türk tarihi ve kültürel miras konularının işleniş	M78, M87, M110, M117, M128, M131, M166, M177, M182, M206, M208, M209, M213, M216	14
Sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı tarih öğretimi ve yerel tarih öğelerinin kullanımı	M64, M65, M66, M67, M68, M70, M76, M80, M106, M107, M108, M180, M188	13
Tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersine yansımaları	M96, M115, M121, M122, M130, M133, M136, M144, M156, M157, M175, M192	12
Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan tarih konularının öğretimi sırasında öğretim teknolojilerini kullanımı	M56, M72, M81, M104, M120, M138, M164, M165, M196, M215, M218	11
Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısı	M95, M105, M109, M141, M150, M172, M176, M201, M220	9
İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramı	M14, M71, M93, M124, M148, M170	6
Sosyal bilgiler tarih konuları öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin incelenmesi	M127, M137, M163, M221	4
Toplam		225

Tablo 10 incelendiğinde, makalelerin ele aldıkları konu dağılımında ilk sırada 55 makale ile “sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işleniş” olduğu görülmektedir. Popüler olan bazı güncel yaklaşımlarında makalelere yansıdığı görülmektedir. Bu güncel yaklaşımlardan kanıt temelli tarih öğretimi, incelenen 225 makale içerisinde 35 makaleyle “sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların kullanımı” başlığıyla tabloda ikinci sırada yer almaktadır. Güncel yaklaşımlar çerçevesinde sosyal bilgiler alanında hazırlanan makalelerin ele aldıkları konu dağılımına bakıldığında 34 makale ile müze kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi ve 16 makale ile “sosyal bilgiler ya da tarih derslerinde sözlü tarih yöntemine dayalı tarih öğretimi” nin konu olarak tercih edildiği görülmektedir.

Diğer çalışmalarda ise 16 makalede sosyal bilgiler öğretiminde inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin içerik ve işlenişinin incelenmesi, 14 makalede sosyal bilgiler dersi öğretim programında Türk tarihi ve kültürel miras konularının işleniş, 13 makalede sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı tarih öğretimi ve yerel tarih öğelerinin kullanımı tercih edilmiştir. 12 makalede tarihi dizi ve filmlerin sosyal

bilgiler dersine yansımaları, 11 makalede sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan tarih konularının öğretimi sırasında öğretim teknolojilerini kullanımı, 9 makalede sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısının incelenmesi ve 6 makalede ilköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının incelenmesi konu olarak belirlendiği söylenebilir. İncelenen makalelerde en az belirlenen konu ise 4 makale ile sosyal bilgiler tarih konuları öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin incelenmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular “sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işlenişi” konusunun önemini gösterse de çağdaş tarih öğretimi yaklaşımlarından olan “kanıt temelli, sözlü ve yerel tarih” gibi yaklaşımların günümüzde önemsendiğini de düşündürmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yapılan çalışmalar geleceğin yurttaşlarının ve araştırmacılarının yetişmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ülkemizde ilköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramı ve tarih konularının öğretimi sırasında öğretim teknolojilerini kullanımı konulu çalışmalara ağırlık verilebilir. Ayrıca okul dışı tarih öğretimi güncel yaklaşımlardan; sözlü tarih, yerel tarih ve müze gezileriyle tarih öğretimi, sanal müze uygulama ve yaklaşımları konusunda daha kapsamlı ve nitelikli çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerin amaçları nasıldır ?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11.Makalelerin Amaçları

Amaçlar	Makaleler	f
Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işlenişlerinin incelenmesi	M19, M22, M33, M35, M57, M63, M69, M73, M74, M75, M77, M79, M83, M84, M85, M86, M90, M92, M97, M100, M101, M112, M113, M114, M118, M119, M123, M125, M126, M129, M132, M134, M139, M143, M147, M152, M153, M160, M173, M181, M183, M184, M189, M190, M194, M197, M199, M202, M205, M210, M211, M212, M219, M98, M99	55
Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların kullanımı ve etkililiğini incelemek	M54, M55, M58, M59, M60, M61, M62, M89, M94, M102, M103, M111, M116, M135, M140, M142, M145, M146, M149, M151, M154, M167, M169, M174, M178, M179, M185, M186, M191, M195, M203, M204, M207, M222, M223	35
Sosyal bilgiler eğitimi tarih konularında müze kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemek	M16, M17, M18, M20, M21, M23, M24, M27, M29, M30, M31, M32, M34, M36, M37, M38, M39, M40, M41, M42, M43, M44, M45, M46, M47, M48, M49, M50, M51, M52, M53, M155, M168, M171	34
Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sözlü tarih yöntemine dayalı tarih öğretimini incelemek	M1, M2, M3, M4, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M15, M159, M187, M198	16
Sosyal bilgiler öğretiminde inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinin içerik ve işlenişinin incelenmesi	M5, M25, M26, M28, M82, M88, M91, M158, M161, M162, M193, M200, M214, M217, M224, M225	16
Sosyal bilgiler dersi öğretim programında Türk tarihi ve kültürü konularına ilişkin değer, beceri, öğrenme alanı ile ilişkili kazanımları incelemesi	M78, M87, M110, M117, M128, M131, M166, M177, M182, M206, M208, M209, M213, M216	14
Sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı tarih öğretimi ve yerel tarih öğelerinin kullanımı incelemek	M64, M65, M66, M67, M68, M70, M76, M80, M106, M107, M108, M180, M188	13
Tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersine yansımalarının neler olduğunu incelemek	M96, M115, M121, M122, M130, M133, M136, M144, M156, M157, M175, M192	12
Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan tarih konularının öğretimi sırasında öğretim teknolojilerinin kullanm durumlarını belirlemek	M56, M72, M81, M104, M120, M138, M164, M165, M196, M215, M218	11
Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısının incelenmesi	M95, M105, M109, M141, M150, M172, M176, M201, M220	9
İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının incelenmesi	M14, M71, M93, M124, M148, M170	6
Sosyal bilgiler tarih konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin incelenmesi	M127, M137, M163, M221	4
Toplam		225

Tablo 11'e göre incelenen makalelerin amaçları değerlendirildiğinde, makalelerin genel olarak 55 makale ile "sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işlenişlerinin incelenmesi" amacı etrafında toplandığı görülmektedir. En az ise 6 makale ile "ilköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının incelenmesi" ve 4 makale ile "sosyal bilgiler tarih konuların öğretimi üzerine hazırlanan tezlerin incelenmesi" amaçlarına yer verildiği söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin amaçları kategorisinde yer alan diğer amaçlara bakıldığında, 35 makale ile "tarihsel kanıtların kullanımı" ve

“tarihsel kanıtların etkililiğini incelemek”, 34 makale ile “müze kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemek” şeklinde sıralandığı görülmektedir.

16 makalede sosyal bilgiler ve tarih derslerinde sözlü tarih yöntemine dayalı tarih öğretimini incelenmesi, aynı oranda 16 makalede sosyal bilgiler öğretiminde inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin içerik ve işlenişinin incelenmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Tablonun devamında, 14 makale ile sosyal bilgiler dersi öğretim programında Türk tarihi ve kültürü konularına ilişkin değer, beceri, öğrenme alanı ile ilişkili kazanımları incelenmesinin amaçlandığı, 13 makale ile sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı tarih öğretimi/yerel tarih öğelerinin kullanımını incelemek olduğu söylenebilir. 12 makalede ise tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersine yansımalarının neler olduğunun incelenmesi, 11 makalede, sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan tarih konularının öğretimi sırasında öğretim teknolojilerini kullanma durumlarını belirlemek ve 9 makalede, sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısının incelenmesi gibi amaçlar bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amaçları kategorisinde ele alınan makale amaçlarının çeşitlik gösterdiği söylenebilir.

4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde ulaşılan sonuçlar nasıldır?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Makalelerde Ulaşılan Sonuçlar

Sonuçlar	Makaleler	f
Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde kullanılan model, yöntem ve yaklaşımların öğrencilerin öğreniminde, akademik başarılarında olumlu etkileri olduğu görülmüştür.	M19,M22,M33,M35,M57,M63,M69,M73 M74,M75,M77,M79,M83,M84,M85, M86,M90,M92,M97,M100,M101,M112, M113,M114,M118,M119,M123,M125, M126,M129,M132,M134,M139,M143, M147,M152,M153,M160,M173,M181, M183,M184,M189,M190,M194,M197, M199,M202,M205,M210,M211,M212, M219,M98,M99	55
Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynak ve kanıt kullanmanın öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığını göstermiştir.	M54,M55,M58,M59,M60,M61,M62,M89 M94,M102,M103,M111,M116,M135, M140,M142,M145,M146,M149,M151, M154,M167,M169,M174,M178,M179, M185,M186,M191,M195,M203,M204, M207,M222,M223	35
Müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilere öğrenim sürecinde büyük fayda sağlayacağını ancak farklı nedenlerle müzeler erişim zorluğunun da sınırlandırıcı bir etki oluşturacağı sonucuna ulaşılmıştır.	M16,M17,M18,M20,M21,M23,M24, M27,M29,M30,M31,M32,M34,M36, M37,M38M39,M40,M41,M42,M43,M44, M45,M46M47,M48,M49,M50,M51,M52, M53,M155,M168,M171	34
Sözlü tarih yönteminin tarih konularının öğretiminde güçlü bir etkiye sahip olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.	M1,M2,M3,M4,M6,M7,M8,M9,M10, M11,M12,M13,M15,M159,M187,M198	16
İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin programda uygulanan ders süresinin yetersiz olduğu, öğretim teknolojileri, yöntem teknik ve materyal açısından ise öğretmenlerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	M5,M25,M26,M28,M82,M88,M91,M158 M161,M162,M193,M200,M214,M217, M224,M225	16
Sosyal bilgiler programında kültürel miras konularının ve eğitiminin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır	M78,M87,M110,M117,M128,M131, M166,M177,M182,M206,M208,M209, M213,M216	14
Sosyal bilgiler dersinde yerel tarih konularına yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.	M64,M65,M66,M67,M68,M70,M76,M80 M106,M107,M108,M180,M188	13
Tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin bilişsel hazır bulunuşluluk düzeyini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.	M96,M115,M121,M122,M130,M133, M136,M144,M156,M157,M175,M192	12
Sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde teknolojik araçların kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.	M56,M72,M81,M104,M120,M138,M164 .M165,M196,M215,M218	11
Sosyal bilgiler ile tarih öğretmenlerinin tarih algıları; geleceği planlamak, geçmişten ders almak ve millî birlik kavramının oluşturması olarak görülmüştür.	M95,M105,M109,M141,M150,M172,M1 76,M201,M220	9
Tarihsel zaman kavramı soyut olduğu için kavramın öğretilmesi için gerekli donanımın, öğreticinin, öğretim programının, yöntem – tekniğin ve ders kitabının yetersizliği gibi etkenler çocukların kronoloji bilgisi ve becerisinin yetersiz olmasında etkili olmuş olabilir.	M14,M71,M93,M124,M148,M170	6
Lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmının yüksek lisans tezi olduğu, üniversiteler içerisinde en fazla lisansüstü çalışmanın Gazi Üniversitesinde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.	M127,M137,M163,M221	4
Toplam		225

Tablo 12 görüldüğü gibi makalelerin ulaştığı sonuçlar incelendiğinde; bu makalelerde en fazla ulaşılan sonucun 55 makale ile “model, yöntem ve yaklaşımların öğrencilerin öğreniminde, akademik başarılarında olumlu etkileri olduğu” üzerinde yoğunlaşmıştır. 35 makalede sosyal bilgiler dersi tarih

konularının öğretiminde birinci elden kaynak ve kanıt kullanmanın öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığı önemi üzerinde durulmuştur.

34 makalede müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilere öğrenim sürecinde büyük fayda sağlayacağını ancak farklı nedenlerle müzelere erişim zorluğunun da sınırlandırıcı bir etki oluşturduğu sonucuna varmıştır. 16 makale tarih öğretiminde “sözlü tarih yöntemini kullanmanın” olumlu ve güçlü bir etki yarattığı sonucuna ulaşmıştır. Yine 16 makalede İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin programda uygulanan ders süresinin yetersiz olduğu, öğretim teknolojileri, yöntem teknik ve materyal açısından ise öğretmenlerin yetersiz olduğunu göstermektedir.

14 makalede sosyal bilgiler programında kültürel miras konularının ve eğitiminin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 13 makalede sosyal bilgiler dersinde yerel tarih konularına yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. 12 makalede tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin bilişsel hazır bulunuşluk düzeyini artırmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 11 makalede sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde teknolojik araçların kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. 9 makalede sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin tarih algıları; geleceği planlamak, geçmişten ders almak ve milli birlik kavramı olduğu, sonucu elde edilmiştir. 6 makalede tarihsel zaman kavramı soyut olduğu için kavramın öğretilmesi için gerekli donanımın, öğreticinin, öğretim programının, yöntem – tekniğin ve ders kitabının yetersizliği gibi etkenler çocukların kronoloji bilgisi ve becerisinin yetersiz olmasında etkili olduğu saptanmıştır.

4 makale çalışmasında ise lisansüstü çalışmaların önemli bir kısmının yüksek lisans tezi olduğu, üniversiteler içerisinde en fazla lisansüstü çalışmanın Gazi Üniversitesinde yapıldığı sonucunu ulaşılmıştır.

4.13. On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi ile ilgili yayımlanmış makalelerde geliştirilen öneriler nelerdir?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. Makalelerde Geliştirilen Öneriler

Öneriler	Makaleler	f
Öğretmenlere	M3, M4, M6, M7, M9, M11, M13, M15, M17, M18, M20, M22, M23, M24, M27, M28, M29, M31, M32, M33, M34, M35, M38, M39, M41, M43, M44, M45, M47, M48, M49, M51, M54, M58, M60, M61, M62, M66, M67, M68, M74, M75, M77, M79, M81, M84, M86, M88, M89, M93, M94, M95, M98, M100, M101, M102, M106, M107, M114, M115, M117, M118, M119, M121, M122, M123, M128, M129, M136, M140, M143, M144, M145, M147, M148, M152, M153, M155, M156, M158, M160, M168, M169, M170, M178, M179, M181, M184, M186, M187, M190, M193, M198, M200, M201, M205, M210, M212, M223	99
Milli Eğitim Bakanlığı	M1, M5, M19, M26, M28, M30, M33, M34, M36, M39, M40, M41, M47, M49, M52, M55, M58, M59, M62, M63, M64, M65, M67, M69, M71, M73, M76, M77, M80, M81, M83, M87, M88, M89, M91, M97, M98, M99, M100, M101, M102, M104, M105, M107, M111, M114, M119, M123, M128, M133, M135, M136, M138, M139, M140, M141, M142, M143, M144, M145, M148, M151, M152, M157, M158, M160, M161, M164, M165, M166, M168, M171, M179, M180, M181, M182, M185, M188, M189, M191, M192, M193, M198, M199, M200, M201, M202, M208, M209, M212, M213, M214, M218, M225	94
Araştırmacılara	M5, M8, M12, M21, M33, M50, M51, M53, M54, M58, M67, M74, M78, M81, M85, M87, M88, M94, M98, M102, M110, M116, M118, M119, M123, M124, M125, M127, M128, M134, M136, M138, M142, M146, M158, M162, M163, M164, M169, M174, M175, M176, M178, M184, M185, M186, M189, M190, M195, M196, M200, M201, M203, M205, M208, M211, M213, M215, M216, M217, M218, M220, M221	63
Belirtilmemiş	M2, M14, M25, M46, M56, M57, M70, M72, M82, M90, M92, M96, M108, M112, M113, M120, M126, M130, M131, M132, M137, M149, M150, M154, M159, M167, M172, M173, M177, M183, M194, M197, M206, M207, M219, M222, M224	37
Üniversitelere	M16, M37, M52, M89, M104, M106, M139, M176, M179, M180, M185, M192, M198, M204, M220, M10	16
Öğrencilere	M87, M103, M122, M153	4
Toplam		313

Tablo 13 incelendiğinde araştırma kapsamında incelenen 225 makalenin eğitim kategorisinde yer almasından kaynaklı bu makalelerde getirilen önerilerde eğitim camiasının paydaşları olan kurum ve kişilere yönelik olarak geliştirildiği dikkat çekmektedir. Bunlar sırasıyla; eğitim sisteminin baş öznese olan öğretmenler, ülkemizdeki eğitim sisteminin işleyişinden sorumlu kurum olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve eğitime yeni vizyon katması beklenen kişiler olarak akademisyenler şeklinde sıralanmıştır.

Araştırma kapsamında 225 makalenin öneriler bölümü incelendiğinde Tablo 13’te görüldüğü gibi öneri sayısının 313 olduğu dikkat çekmektedir. Araştırmalar doğası gereği öneriler bölümlerini sadece bir gruba yönelik olarak yapamazlar çünkü eğitim söz konusu olunca paydaşların birbirlerinden etkilenmemesi mümkün değildir ve öğretmenlere yapılan öneri mutlaka milli eğitim bakanlığı tarafından da ele alınmayı gerektirir. Bu gibi nedenlerle öneriler bölümü frekansı yüksek görünmektedir. Ayrıca 37 makale çalışmasında öneriler bölümüne yer verilmediği görülmüştür.

4.14. On Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

“Sosyal bilgiler eğitiminde tarih öğretimi üzerine yayımlanmış makalelerde yayımlandıkları dergi değişkenine göre gelişim süreci nasıldır?” sorusu ile ilgili bulgular tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Makalelerin Yayımlandıkları Dergi Değişkenine Göre Dağılımı

Dergiler	Makaleler	f	D	M	f	D	M	f
THEJ	M2, M10, M13, M21, M70, M88, M95, M104, M107, M115, M122, M5, M133, M148, M174, M181, M215, M224	18	TED	M22, M67	2	EJE	M46	1
USBYD	M14, M26, M51, M126, M127, M138, M192, M211	8	AÜSBED	M114, M120	2	TBAD	M76	1
ABÜEFD	M32, M36, M37, M79, M81, M140, M172, M178	8	DED	M109, M175	2	HÜEFD	M49	1
TSE	M11, M52, M147, M155, M220, M223, M225	7	JIRSS	M132, M18	2	HMD	M197	1
KED	M55, M92, M103, M111, M129, M208, M209	7	YYÜSBED	M112	1	HJE	M203	1
MED	M4, M7, M39, M53, M89, M94, M187	7	DCD	M33	1	TSAD	M60	1
SÜEFD	M27, M54, M57, M139, M169, M194	6	KSiÜSBD	M84	1	UMED	M168	1
TÜSBD	M16, M41, M91, M157, M171, M219	6	AÖD	M162	1	IJESS	M185	1
AEÜKEFD	M25, M29, M149, M151, M154	5	KAD	M131	1	IJSE	M35	1
UÜSBD	M64, M74, M99, M113, M199	5	AEAD	M205	1	IPERJ	M98	1
UAED	M44, M100, M135, M177, M184	5	KUEB	M108	1			
EÜEFD	M102, M116, M146, M173	4	AMÜEFEB	M201	1			
UTEBD	M8, M56, M143, M218	4	KED	M45	1			
OİSR	M97, M207, M214, M222	4	AKEFD	M170	1			
GEBD	M30, M137, M150, M160	4	ATDD	M12	1			
İOD	M124, M128, M159, M188	4	AİBD	M158	1			
TEBD	M101, M119, M123, M142	4	JİETP	M212	1			
MAÜEFD	M24, M78, M134, M156	4	ABAD	M66	1			
ESBD	M31, M34, M61	4	ADD	M183	1			
TSES	M62, M65, M80	3	IJEED	M58	1			
UÜEFD	M42, M110, M212	3	İAÜD	M18	1			
YDD	M23, M72, M82	3	AÜSBED	M118	1			
USEBD	M47, M83, M96	3	ASEAD	M217	1			
İÜEFD	M15, M40, M161	3	BÜEFD	M9	1			
MKÜSBED	M63, M130, M164	3	BAEBD	M216	1			
MCD	M43, M106, M153	3	BEFD	M5	1			
UDKEMD	M71, M90, M186	3	LJGGE	M204	1			
DÜSBD	M121, M165	2	BŞEÜSBED	M1	1			
KYAÜSBD	M105, M145	2	MCBÜSBD	M17	1			
MÜAEFEB	M6, M167	2	MREFD	M200	1			
PÜEFD	M19, M69	2	MÜSBD	M48	1			
FÜSBD	M28, M191	2	ODÜSBAD	M20	1			
UTEKED	M77, M182	2	OMUJEF	M19	1			
TJES	M179, M180	2	SDUIJES	M176	1			
EKUAD	M38, M210	2	EBAD	M144	1			
TDİD	M85, M166	2	ETAD	M206	1			
DEÜBEFD	M93, M198	2	EKJER	M20	1			
YYTEBSA	M136, M152	2	SEAD	M117	1			
DÜZGEFD	M6, M141	2	SBAD	M196	1			
ES	M73, M86	2	EUEAD	M193	1			
AÜKKEFD	M87, M196	2	GOBAD	M75	1			
BD	M163, M221	2	TOD	M68	1			
Toplam								225

Makalelerin yayımlanmış olduğu dergi adlarının uzun olması tablo gösterimini zorlaştırdığı ve okunabilirliği düşürdüğü gerekçeleriyle tablo 14’te

kısaltmalarıyla verilmiştir. Ayrıca dergi kısaltmaları tezin kısaltmalar ve simgeler bölümünde tam isimleriyle yer almaktadır.

Tablo 14 incelendiğinde sosyal bilgiler eğitiminde tarih eğitimi konularında en fazla makalenin “Turkish History Education Journal” da (18) yayımlandığı, daha sonra sırasıyla 8’er makale ile Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergilerinin takip ettiği görülmektedir. Turkish Studies (Elektronik) ve Kastamonu Eğitim dergileri 7’şer, Milli Eğitim, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler 6’şar, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler, Uluslararası Alan Eğitimi, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 5’er makale, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri, Opus International Journal of Society Researches, Gazi Eğitim Bilimleri, İlköğretim Online, Türk Eğitim Bilimleri, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Elektronik Sosyal Bilimler 4’er, Turkish Studies Educational Sciences, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yaratıcı Drama, Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Marmara Coğrafya, Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri 3’er makale, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim, Turkish Journal of Educational Studies, Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları, Türk Dünyası İncelemeleri, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırma, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Education Sciences, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Belgi, Türkiye Eğitim, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü, Değerler Eğitimi, Journal of Innovative Research in Social Studies dergilerinde ise ikişer adet makale olduğu görülmektedir.

Araştırma konusuyla ilgili en az çalışmanın yayımladığı dergilerise 1’er makale ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Coğrafya, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler, Asya Öğretim, Kesit Akademi, Academia Eğitim Araştırmaları, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, Kuramsal

Eğitimbilim, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Akademik Tarih ve Düşünce, Akdeniz İnsani Bilimler, Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice, Anadolu ve Balkan Araştırmaları, Araştırma ve Deneyim, International Journal of Eurasian Education and Culture, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Batı Anadolu Eğitim Bilimleri, Bayburt Eğitim Fakültesi, International Journal of Geography and Geography Education, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler, Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi, Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler, Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, Süleyman Demirel University International Journal of Educational Studies, Eğitim Bilimleri Araştırmaları, Eğitim ve Toplum Araştırmaları, Elektronik Kafkas Journal of Educational Research, Sınırsız Eğitim ve Araştırma, Erciyes Journal of Education, Sosyal Bilimler Araştırmaları, Elektronik Uluslararası Eğitim Araştırmaları, Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma, Tarih Okulu, Türkiye Bilimsel Araştırmalar, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Harran Maarif, Hayef Journal of Education, Türkiye Sosyal Araştırmalar, Uluslararası Müze Eğitimi, International Journal Of Eurasia Social Sciences, International Journal of Scholars in Education, International Primary Education Research Journal, İstanbul Aydın Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu çalışmada 2003 ve 2021 yılları arasında sosyal bilgiler kapsamında tarih konularında 95 farklı bilimsel derginin en az 1 makale yayımladıkları görülmektedir.

BÖLÜM: 5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

1.1. Tartışma ve Sonuç

Bu başlık altında araştırma bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar maddeler halinde diğer çalışmalar ile olan bağlantılarıyla birlikte tartışılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ancak doğrudan sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yapılan çalışmalar üzerine bir tez çalışmasına rastlanamamıştır. Bundan dolayı araştırmada ulaşılan sonuçlarla daha çok sosyal bilgiler ve tarih öğretimi üzerine incelenen tezler konulu makaleler ile mukayese edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre: 2003-2021 yılları arasında sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih ve tarih öğretimi konuları üzerine yayımlanmış makalelerde en fazla çalışmanın yapıldığı yıl 2020, en az ise 1'er çalışmayla; 2007, 2006, 2005, 2004 ve 2003 olduğu görülmüştür. Bu durum, sosyal bilgiler eğitimi/tarih konularında hazırlanan makalelerin sayılarındaki artışın yılların artışıyla doğru orantılı olduğunu göstermektedir. Hayta vd.(2020) Türkiye'de tarih eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezleri değerlendirdiği çalışmasında, çalışma sayılarının 2001 yılından sonra çift haneli rakamlara ulaştığı, 2019 yılına kadar ise 10 ila 19 tez arasında dalgalanma yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Memişoğlu ve Karacabey (2021)'in sosyal bilgiler eğitiminde tarih konulu tezleri inceledikleri çalışmada en çok çalışmanın yıl değişkeni dikkate alındığında 2019 yılında yüksek lisans tezi olduğu dikkat çekmektedir. Altay(2020)'in, "Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makale sayılarının yıllara göre dağılımıyla ilgili olarak 2018 yılında en fazla çalışmanın yapıldığı yıl olduğunu beraberinde 2019 yılı Haziran ayına kadar ise 60 makale yayınlandığı sonucuna ulaşmıştır. Makale sayısının artmasında 2016 yılı itibarıyla akademik teşvik ödeme sisteminin başlaması ve akademik yükselme kriterleri çerçevesinde belli bir puan değerinde yayın çıkarılması zorunluluğu olarak gösterilebileceğini ifade etmiştir. Görüldüğü gibi diğer araştırmaların yıl değişkeniyle ilgili ulaşılmış oldukları sonuçlar bu araştırmanın yıl dağılım sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Bu belirtilen benzer çalışmaların yanında Çırak (2020)'in 1999-2019 yılları arasında sosyal bilgiler tarih konularında yapılan araştırmaları analiz ettiği araştırmasında "sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine

hazırlanan tezlerin yıllara göre oranına bakıldığında 2002 yılı %19'la birinci sırada yer almaktadır” ifadesine yer verilmiştir. Araştırmaların yıl dağılım oranının farklılık göstermesi araştırmacıların çalışmalarıyla ilgili farklı parametreler kullanmasından kaynaklandığını göstermektedir. Türkiye’de sosyal bilgiler tarih eğitimi ile ilgili makalelerin sayısında yıllara göre farklılıklar olsa da günümüzde önemli artış olduğu söylenebilir. Akademik teşvik uygulamaları, yayın sayısına bağlı olarak akademik performans değerlendirmeleri, akademik yükselme gibi pek çok faktörün yayın sayısındaki artışında etkili olduğu da vurgulanmaktadır (Altay, 2020).

Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan makalelerin incelenmesi sonucunda, konu temasına göre; 55 makalede en çok tercih edilen konunun “sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih konularının içerik ve işlenişleri” ve daha sonra tercih edilenin ise 35 makale ile “tarihsel kanıtların kullanımı” olduğu görülmektedir. Alan yazında benzer çalışmalara bakıldığında Memişoğlu ve Karacabey (2021) çalışmalarında sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin konu dağılımlarını 26 başlıkta incelemiştir. Tezlerde en çok tercih edilen konuların tarih öğretimi, T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük, öğretim yöntem ve teknikleri, olduğunu ifade ederek, bu çalışmayla sonuçlara ulaştığı söylenebilir. Hayta vd.(2020), tarih eğitimi, öğretimi ve yazıcılığı konularında hazırlanmış yüksek lisans tezlerinin konularına göre dağılımlarına bakıldığında strateji-yöntem-teknik teması ilk sırada yer almaktadır. Sırasıyla diğer temalar da şöyle sıralanmaktadır; tarih yazıcılığının tarihçesi temasına ait, imaj-algı temasına ait, ders kitabı inceleme temalarında hazırlandığı sonucuna ulaşmıştır. Altay (2020)’ın çalışmasında en fazla çalışılan konunun sosyal bilgilerde öğretim yöntem ve teknikleri, sosyal bilgilerde konu öğretimi ve genel konularla ilişkili çalışmalar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çırak (2020)’ın, çalışmasında yöntem uygulaması, öğretim programının ve dersin değerlendirilmesi, öğretmen görüşlerinin incelenmesi konusunun daha yoğun olduğunu belirtmiştir. Yukarıda konuların dağılımıyla ilgili ulaşılan sonuçların genel olarak bu çalışmanın konu dağılımıyla ilgili ulaşılmış olduğu sonuçlarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yapılan makale çalışmaları yöntem açısından değerlendirildiğinde sırasıyla en fazla tercih edilen yöntemlerin sırasıyla; nitel araştırmalar, nicel araştırmalar ve karma araştırma yöntemleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer çalışmalar yapan Memişoğlu ve

Karacabey (2021)'in, sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih çerçevesinde yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımını en çoktan en aza doğru sıralaması; nitel, nicel ve karma yöntemle yapıldığını belirtmiştir. Altay (2020), çalışmasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde en fazla nitel araştırma yöntemi kullanıldığını ve bu yöntemle yapılan araştırma sayısının 497 olup toplam araştırma sayısının %62.36'sını oluşturduğunu ve nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışma sayısının 274 (%34.08) olduğu sonucuna ulaşmıştır. En az kullanılan yöntemin ise 31 (%3.85) çalışma ile karma araştırma yöntemi olduğu da belirtmektedir. Belirtilen araştırma sonuçları ile bu çalışmanın araştırma yöntemleriyle ilgili ulaşılmış olduğu sonuçların benzerlik gösterdiği görülmektedir. Çırak (2020) ise sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine hazırlanan tez çalışmalarında araştırma yöntemi olarak nicel yöntem çalışmalarının oranı %55,2; nitel yöntem çalışmalarının oranı %34,5 ve karma yöntemle yapılan araştırmaların oranını ise %10,3 olarak belirtmiştir. Çırak (2020)'in araştırma sonuçları dikkate alındığında en çok nicel çalışmaların varlığı dikkat çekmekte ve bu araştırmanın sonuçlarıyla çelişmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yayımlanmış bilimsel makalelerde kullanılan model/desen açısından değerlendirildiğinde incelenen 225 makaleden 33'nde nitel araştırmada olgubilim ve 32 makalede durum deseni uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. En az uygulanan model ise kesitsel, keşifsel ve gömülü modellerdir. Nicel araştırmalarda en çok kullanılan desen ise 29'unda tarama ve 22'sinde deneysel olduğu görülmektedir. Ancak bu araştırma kapsamında incelenen 225 bilimsel dergi makalesinden 40'ında araştırma deseni belirtilmemiştir. Diğer çalışmaların desenle ilgili sonuçlarına bakıldığında Hayta vd.(2020), yüksek lisans tezlerinde kullanılan araştırma desenlerinin; nitel-durum çalışması 95 tezle ilk sırada yer alan desen iken 75 tez' in çalışma deseninin belirsiz olduğu tespit edilmiştir. Ardından sırasıyla nicel-tarama deseni 31, nicel ve nitel desenlerin birlikte kullanıldığı "karma" yöntem 22, nicel-deneysel desenin kullanıldığı belirlenmiştir. Doktora tezlerinde kullanılan araştırma desenlerin dağılımına bakıldığında ise 54 doktora tezinin 15'inin araştırma deseninin belirsiz olduğu dikkat çekmektedir. Tezlerden 12'sinin hem nicel hem nitel araştırma desenlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntemin olduğu belirlenmiştir. Altay'ın

(2020) makalelerde kullanılan desenlerde nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda durum; nicel araştırma yöntemlerinden ise en fazla tarama çalışması ile fenomenoloji deseni tercih edilmiş, karma araştırma deseni kullanılan çalışmaların ise daha az olduğu ifade etmiştir. Yukarıda incelenen çalışmalarda uygulanan desen dağılım sonuçlarının bu çalışmada incelenen makalelerin uygulamış oldukları desenlerin dağılım sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin çalışmalarda çok fazla tercih edildiği görülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yayımlanmış bilimsel makalelerde tercih edilen çalışma grupları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, en çok sosyal bilgiler öğretmenleri ve ders kitapları, program vb. dokümanlar en az tercih edilen çalışma grubunun ise tarih öğretmenleri, tarih öğretmeni adayları ve 3.sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Benzer çalışmalar yapan diğer araştırmacılara bakıldığında Altay (2020) çalışmasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan araştırmaların örneklem-katılımcı grubunun önemli kısmı öğrenciler, öğretmen adayları ve öğretmenlerden oluştuğunu belirtmektedir. Memişoğlu ve Karacabey (2021), çalışmasında tezlerde en çok tercih edilen çalışma grubunun öğretmenler olduğunun, öğretmenler içerisinde ise en çok tercih edilen grubun sosyal bilgiler öğretmeni olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeleri bu çalışmanın makalelerde tercih edilen çalışma grupları sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çırak (2020), ise çalışmasında en çok yararlanılan çalışma grubu olarak öğrencilerin birinci sırada yer aldığını, hemen ardından öğretmenler, öğretmenler ve öğrenciler, en az çalışma grubunun öğretmenler-ders kitapları ve öğretmenler-müfettişler olduğunu sonucuna ulaşarak bu araştırmadan farklı sonuçlara ulaşmıştır.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yayımlanmış bilimsel makalelerde kullanılan veri toplama araçlarından en çok kullanılanlar; görüşme formu, doküman taraması, yarı yapılandırılmış görüşme formu, anket formu en az kullanılanlar ise gözlem formu, test (kit)'i olmuştur. Altay (2020) çalışmasında sosyal bilgiler ile ilgili araştırmalarda, veri toplama aracı olarak en fazla görüşme kullanılmış, onu doküman incelemesi ve ölçek uygulaması takip etmiştir. Nitel çalışmalarda ise görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme en sık kullanılan veri toplama aracı olduğunu belirtmiştir. Çırak (2020), çalışmasında sosyal bilgilerde tarih konularının öğretiminde veri toplama aracı olarak en fazla anket tekniği, test/ölçek tekniği ve doküman incelemesi olduğunu ifade ederek bu araştırmadan farklı sonuçlara ulaşmıştır.

Bu araştırmada incelenen makalelerde nitel veri analizleri ağırlıkta olup en fazla kullanılan içerik ve betimsel analiz en az kullanılan ise tematik ve öyküsel analiz, nicel veri analizleri kendi içinde değerlendirildiğinde en çok t-testi'nden yararlanılmıştır. En az ise faktör ve varyans analizi kullanılmıştır.

Bilimsel dergilerde yayımlanan makaleler birbirinden farklı sonuçlar ortaya koymakta ve bu sonuçları kategorilere dönüştürmeden sunmak bir meta-sentez çalışmasını içinden çıkılmaz bir hale sokmaktadır(Zayimoğlu-Öztürk ve Sığnaktekin, 2021). Ancak çalışmanın çerçevesinde incelenen makalelerin sonuçlarına da değinmemek ise araştırmının bütünlüğünü bozacağı anlamına gelmektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan sonuçlar ele alındığında 55 makalede sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde kullanılan model, yöntem ve yaklaşımların öğrencilerin öğreniminde, akademik başarılarında olumlu etkileri olduğu görülmüştür. 35 makalede sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynak ve kanıt kullanmanın öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığını göstermiştir. 34 makalede ise müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanımının büyük fayda sağlayacağını ancak farklı nedenlerle müzelere erişim zorluğunun da sınırlandırıcı bir etki oluşturacağı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine yayımlanmış bilimsel makale eğilimleri genel olarak değerlendirildiğinde kanıt temelli tarih öğretimi, sözlü tarih, müze gezileri ve yerel tarih gibi güncel yaklaşımların öğrenci başarı seviyelerinde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir.

Bu çalışmada incelenen makalelerin önerilerine bakıldığında en çok üç kategoride; öğretmenlere, araştırmacılara ve politika üretmesi beklenen kurum olarak MEB'e yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En az ise üniversiteler ve öğrencilere yönelik önerilerde bulunulmuştur. Ancak incelenen çalışmaların 37'sinde önerilere yer verilmemesi dikkat çekmektedir. Yukarıda ifade edilen en çok öneride bulunan öğretmenler, MEB ve araştırmacılar, sosyal bilgiler eğitimi içindeki tarih konularının öğretimi ve geliştirilmesi çalışmalarında üzerine düşen sorumluluklar olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Genel olarak sosyal bilgiler eğitimi içerisinde tarih öğretimiyle ilgili yayımlanan makaleler incelendiğinde çoğunlukla belirlenen konuların, sosyal bilgiler kapsamında tarih ders konularının içerik ve işlenişleri olduğu ve bu konuda araştırmacıların adeta kısır bir döngüye girdiği görülmektedir.

Günümüzde teknolojik açıdan gelişen bilgiye ulaşma araç gereçleri, istenilen konuya istenilen bilgiye ulaşma fırsatı sunmaktadır. Bu durumda önemli olan bilgiye nasıl ulaşılabileceğinin yöntem ve tekniklerinin öğretilmesidir. Bununla birlikte gerçekleştirilebilmesi için bu alanda daha çok öğretim teknikleri ve güncel yaklaşımlarda çalışmaların yoğunlaşması gerekmektedir.

1.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre diğer araştırmacı ve uygulayıcılara yönelik öneriler ise şunlar olabilir;

Okul dışı tarih öğretimi güncel yaklaşımlardan; sözlü tarih, yerel tarih ve müze gezileriyle tarih öğretimi modellerinin yanında, en önemlisi kanıt temelli tarih ve sanal müze uygulama ve yaklaşımları konusunda, daha kapsamlı ve nitelikli çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Makalelerde nitel araştırma yöntemi kullanılmasına rağmen nitel araştırma desenlerinden, kesitsel, keşifsel ve gömülü araştırmaların yok denilecek kadar az olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen 225 çalışmanın 40'ında model/desen belirtilmemiştir. Bu durum oldukça dikkat çekmektedir. İncelenen makaleler deseniyle ilgili önemli sorunlar görülmesi nedeniyle, hazırlanacak makalelerde yöntem bölümlerine daha fazla önem verilmesinin çalışmaları daha nitelikli bir yapıya kavuşturacağı düşünülmektedir.

Bilimsel dergilerde yayımlanan makalelerin, nicel veri toplama araçlarının çok az tercih edildiği görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda, nicel veri toplama tekniklerine ağırlık verilmesi alanı zenginleştirilebilir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında tarih öğretimi üzerine hazırlanan makalelerde incelenen çalışma gruplarına bakıldığında en az tercih edilenler arasında, tarih öğretmenleri görülmektedir. Ayrıca bu alanda akademik çalışmalar yapan araştırmacı veya öğretim görevlilerine yer verildiği gözlemlenmemiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda sosyal bilgiler eğitimi alanında çalışan akademisyenlere de çalışma grubu anlamında gidilerek verilerin toplanmasının alana katkı sağlayacağı ve örneklem yelpazesinin genişletilmesinin alanı zenginleştireceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2019). *Müze Eğitimi Yaratıcı Drama. Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 1(1), 23-43
- Akbaba, B. (2005). Tarih öğretiminde fotoğraf kullanımı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1).
- Akdağ, H., ve Taşkaya, S. M. (2018). Vatandaşlık ve insan hakları eğitiminin sosyal bilgiler öğretimindeki yeri. İçinde R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* (5. bs). Pegem Akademi.
- Aktaş, V. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Aküzüm, C. (2012). *Türkiye’de ilköğretim okullarında eğitim denetimi (bir meta-sentez çalışması)* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Alabaş, R. (2007). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme modeli: bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Altay, N. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 22-35.
- Arslan, İ. (2015). *Sosyal bilgiler Öğretiminde yerel tarih konularının kullanımına ilişkin öğretmen Tutumları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi.
- Aslan, M. (2020). Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modeli. İçinde İ. Kozikoğlu (Ed.), *Eğitimde Güncel Yaklaşımlar* (1. bs). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aslan, S. (2021). *Köy enstitülerinde eğitim ve tarih öğretimi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Aydın, Ş. (2021). *Çok Kullanıcı 3 boyutlu sanal ortamda tarih öğretiminin tasarımı ve değerlendirmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Trabzon Üniversitesi.

- Aydoğan, H. İ. (2020). *Sosyal bilgilerde tarih konularının öğretiminde tarihi mekânlarda uygulanan gezi-gözlem metodunun kazanımı elde etmeye etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Baltacı, A. (2021). Nitel Veri Toplama Araçları. İçinde A. Uzunöz (Ed.), *Bilimsel Araştırma Becerileri ve Araştırmada Güncel Desenler Makale İncelemeleri ve Örnek Makale Çalışmalarıyla* (1. bs). Pegem Akademi.
- Barlas Bozkuş, Ş. (2014). Kültür ve sanat iletişimi çerçevesinde Türkiye’de sanal müzelerin gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(Number: 26), 329-329. <https://doi.org/10.9761/JASSS2408>
- Bayram, k. (2021). Meta-Sentez Desen. İçinde A. Uzunöz (Ed.), *Bilimsel Araştırma Becerileri ve Araştırmada Güncel Desenler Makale İncelemeleri ve Örnek Makale Çalışmalarıyla* (1. bs). Pegem Akademi.
- Bircan, T. ve Safran, M. (2013). Tarih öğretiminde haritaların önemi ve kullanımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2) , 461-476 .
- Canlı, M. (2016). *Sosyal bilgiler eğitiminin doğasına uygun tarih öğretimi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzetbaysal Baysal Üniversitesi.
- Çalışkan, H., ve Kaya Uyanık, G. (2015). Sosyal bilgilerde ölçme ve değerlendirme. İçinde C. Dönmez ve K. Yazıcı (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*.
- Çelik Bayramoğlu, A. (2016). *Sosyal bilgiler programında yer alan tarih konularının tarihsel düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Çıdaçlı, T. (2015). *Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Birinci Elden Kaynakların Kullanımı (7. Sınıf Örneği) (kanıt Temelli Öğrenme)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Çınar, C., Utkugün, C., ve Gazel, A. A. (2021). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı hakkında öğrenci görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16. <https://doi.org/10.20860/ijoses.1017419>

- Çırak, A. (2020). Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arası yapılan tezlerin analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1219-1242. <https://doi.org/10.17152/gefad.797451>
- Çolak, C. (2006). Sanal Müzeler. İNET-TR 11. Türkiye'de İnternet Konferansı 21-23 Aralık. Ankara: <https://docplayer.biz.tr/7109482/> Adresinden 16 Nisan 2022 Tarihinde Alınmıştır.
- Çurku, R. (2019). Sözlü Tarih Çalışmalarına Yönelik Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretmenlerinin Tutumlarını İncelemeye Yönelik Van İlinde Bir Araştırma*. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(4), 2010-2027.
- Dalli, C., ve Çakmak, M. A. (2020). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk Tarihi ve Kültürü Konularının Yeri. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 53-66.
- Demircioğlu, İ. H. (2015). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar: Tarih Bölümü Özel Öğretim Yöntemleri* (5. bs). Anı Yayıncılık.
- Dere, İ. (2017). *Sosyal bilgiler derslerinde bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarih* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Dilek, A., Baysan, S.,e ve Öztürk, A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yayımlanan tezlerin araştırılması: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22,2.
- Dursun, D., ve Aslan, E. (Ed.). (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. İçinde *Sosyal Bilgiler Eğitimi* (1. bs). Pegem A Yayıncılık. <https://www.turcademy.com/tr/kitap/sosyal-bilgiler-egitimi-9786053649816>
- Engin, V. ve Şimşek, A. (Ed.). (2011). *Türkiye’de Tarihyazımı* (1. baskı). Yeditepe.
- Gökçe, S. (2022). *Artırılmış gerçeklik destekli tarih kitaplarının öğrencilerin uzamsal düşünme yeteneği ve akademik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Gökkaya Nişancı, M. (2010). *Tarihsel çevrenin tarih eğitimine etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

- Güneş, M. H. (2014). Origami ile öğrenme-öğretme yaklaşımı. İçinde G. Ekici (Ed.), *Etkinlik örnekleriyle güncel öğrenme—Öğretme yaklaşımları—I* (1. bs). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gürel, D. ve Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme1. *AJELI - Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 6(2), 22-40.
- Hayta, N., Karabağ, G., ve Gövercin, A. (2020). Türkiye’de tarih eğitimi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 9(1), 248-262. <https://doi.org/10.17497/tuhed.705751>
- İbret, B. Ü. ve Kaymakçı, S. (Ed.). (2019). *Sosyal Bilgiler ve Toplum* (1. bs). Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y. (2019). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi Hayat Bilgisi Öğretiminden Tarih Öğretimine* (6. bs). Pegem Akademi.
- Kabapınar, Y. (2014). Sözlü ve Yerel Tarih: Küçük Tarihçiler Olarak Öğrenciler Tarih Yazıyor, Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi. s.289-311.
- Kaya, R., ve Okumuş, O. (2018). Sanal müzelerin tarih derslerinde kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 113-153. <https://doi.org/10.17497/tuhed.397476>
- Keçe, M. (2013a). Tarih Okuryazarlığı. İçinde E. Gençtürk ve K. Karatekin (Ed.), *Sosyal Bilgiler İçin Çoklu Okuryazarlıklar* (1. bs). Pegem Akademi.
- Keskin, Y. (2020). Sosyal Bilgiler Tarihi ve Güncel Gelişmeler. İçinde T. Çelikkaya, Ç. Öztürk Demirbaş, ve H. Yakar (Ed.), *Yeni Program ve Ders İçeriklerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2. bs). Pegem Akademi.
- Kızılay, N. (2014). *Arkeoloji konularının sınıf içi yaparak yaşayarak öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi Üzerine Bir Eylem Araştırması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adıyaman Üniversitesi.

- Köse, E. (2020). *Eğitimin Temeli Temel Kavramlar* (1. bs). Pegem Akademi.
- Küpüç, E. (2014). *Sözlü tarih kavramı ve sözlü tarihin tarih öğretimindeki rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi].
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=2w9Gaku0shvbaTIDx2RNnA&no=8tJLfOwQdUF3F6_nLSmPsA
- MEB. (2018a). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu*. Milli Eğitim Yayınları.
- MEB, M. (2018b). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Memişoğlu, H., ve Karacabey, İ. (2021). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tarih konulu tezlerin incelenmesi (2010-2019). *Social Sciences Studies Journal*, 7(82), 1975-1987. <https://doi.org/10.26449/sssji.3155>
- Mert, B. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerin kavramsal başarılarına ve farkındalık oluşturmaya etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Mertkan, S. (2015). *Karma araştırma tasarımı* (1. bs). Pegem Akademi.
- Metin, B., ve Oran, M. (2014). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1). <https://doi.org/10.12780/UUSBD223>
- Meydan, A., ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 0. <https://doi.org/10.14781/mcd.92390>
- Öner, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 'okul dışı tarih öğretimi'ne ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 89-121. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185618>
- Özer, D. N. (2007). *Sanal Ortamda Müzecilik*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

- Özkan, G. (2011). *2008-2009 Öğretim yılında yürürlüğe giren ortaöğretim 9. sınıf tarih öğretim programının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Öztaşçı, C. A. (2017). *Yerel tarih öğretim yöntemini sosyal bilgiler dersinde uygulamaya koymak: bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi
- Öztürk, C. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ed. C. Öztürk, Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (Ed.). (2020). *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları* (3. bs). Ankara Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053641896>
- Pektezel, B. (2017). *Sosyal bilgiler dersinde yer alan tarih konularının öğretiminde drama kullanımı: bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Rüzgar, M. E. (2021). *Eğitim Süreci*. Ankara Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786257582377>
- Seggie, F. N., ve Bayyurt, Y. (2015). Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Savage, T. V., Armstrong, D. G. (1996). *Effective Teaching in Elementary Social Studies, Fourth Edition*, New Jersey: Prentice Hall.
- Selvi, H. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi 2005 ve 2018 Öğretim programlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Üniversitesi.
- Sever, R., Aydın, M. ve Koçoğlu, E. (Ed.). (2016). *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Eğitimi* (4. bs). Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053184478>

- Şahin, E. (2021). *Kanıt temelli tarih öğretiminde öğrencilerin kanıt kullanma becerileri* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sinop Üniversitesi.
- Şengül Bircan, T. (2013). *Animasyon destekli haritalarla tarih öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve mekân algılarına etkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şimşek, A ve Laçın Şimşek, C. (2010). Türkiye’de bilim tarihi öğretimi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterlilikleri. *International Journal of Human Sciences*. <http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/makale/turkiye-de-bilim-tarihi-ogretimi-ve-sosyal-bilgiler-ogretmen-adaylar-n-n-yeterlilikleri/41025>
- Uğurlu, N. B., ve Üzen, A. T. (2018). Sosyal bilgiler dersinde dijital zaman çizelgelerinin kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 1(1), 12-26.
- Ulutaş, S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretiminde bağımsız değişken olarak yerel tarih tekniği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Ünal, S. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konularının öğretiminde kullandıkları öğrenci merkezli yöntemlerle ilgili karşılaştıkları sorunlar* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ünal, O. (2021). Dizi ve Filmlerin Değerler Üzerindeki Yansımasına Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(41), 277-311. <https://doi.org/10.34234/ded.906251>
- Vurgun, A. (2016). *Milli tarih nedir?* (1 baskı). Yeni İnsan Yayınevi.
- Yalçın, A. ve Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(3), 842-873. <https://doi.org/10.30831/akueg.414578>
- Güven, G. (2019). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre google earth programının tarih öğretimine katkısı* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

- Yazıcı, F. (2019). Güncel Tarih Öğretimi Programı ve Ders Kitaplarında Kanıt Temelli Öğretim: Türk Usulü Bir Yaklaşımı? İçinde Y. Kabapınar (Ed.), *Kimilik Belirleyen Derslerde Kanıt Temelli Öğrenme* (1. bs). Pegem Akademi.
- Yelkenci, Ö. F. (2019). *Tarih öğretiminde öğrencilere yaratıcı tarihsel düşünme becerisinin kazandırılması: bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yetiş, A. (2018). *Öğretmen ve öğrencilerin “kanıt temelli tarih öğretimine ilişkin görüşleri: bir durum saptaması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yiğitoğlu, F. (2020). *Tarih eğitiminde simülasyon tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Zayimoğlu Öztürk, F., ve Sıgnaktekin, C. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tarih konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler: Bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 5(1), 152-176. <https://doi.org/10.38015/sbyy.875796>
- Zarrillo, J. J., Tay, B. ve Demir, Selçuk B. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretimi: İlkeler ve Uygulamalar*. Ani Yayıncılık.
- Walsh,D.,ve Downe, s. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(29), 204-211.
- *M1. Metin, B. ve Öz, M. (2019). 8. Sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının anlatılmasında sözlü tarih metodunun kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-20. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.560152>
- *M2. Kabapınar, Y. ve İncegül, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncuğa bakmak: bir sözlü tarih çalışması. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 74-96. <https://doi.org/10.17497/tuhed.279914>
- *M3. Yılmaz, A. ve Ayaydın, Y. (2020). Göç konusunun sözlü tarih yöntemiyle işlenmesine yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi*

- *M4. Sağlam, H. İ. ve Sayımlı, S. (2018). İlkokul öğrencilerinin sözlü tarihe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 89-104.
- *M5. Faiz, M. ve Avcı, E. (2019). “Atatürkçülük” kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 217-252. <https://doi.org/10.35675/befdergi.475283>
- *M6. Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.
- *M7. Dere, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarında (2005 ve 2017) sözlü tarih. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 33-56.
- *M8. Beldağ, A. ve Balcı, M. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih yönteminin kullanımı: nitel bir çalışma. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(9), 176-189.
- *M9. Tural, A. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmalarına ilişkin tutumları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1409-1419.
- *M10. Gedikler, H. G. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik örnek bir uygulama. *Turkish History Education Journal*, 9(2), 467-491. <https://doi.org/10.17497/tuhed.779671>
- *M11. Metin Göksu, M. ve Sömen, T. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde sözlü ve yazılı edebî ürünleri kullanmaları durumu. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(18), 561-576.
- *M12. Çurku, R. (2019). Sözlü tarih çalışmalarına yönelik sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin tutumlarını incelemeye yönelik Van ilinde bir araştırma. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(4), 2010-2027.

- *M13. Yazıcı, F. ve Mert, G. (2017). Sözlü tarih yönteminin 4. sınıf düzeyinde etkililiği. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 324-342. <https://doi.org/10.17497/tuhed.340896>
- *M14. Şimşek, A. ve Kolbasar, S. (2020). 4. Sınıf sosyal bilgiler kitabındaki “milli mücadele” konusunun kronoloji bilgi ve becerilerini kazandırması açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri ile incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 335-356. <https://doi.org/10.38015/sbyy.842634>
- *M15. Dere, İ. ve Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127. <https://doi.org/10.17679/inuefd.335686>
- *M16. Körükcü, M. (2019). Değişen müze eğitimi algısı çerçevesinde sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 759-771. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.542284>
- *M17. Yeter, F. ve Fidan, N. K. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin müze metaforları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 173-194. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.411490>
- *M18. Yılmaz, K. ve Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(9), 21-39.
- *M19. Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2015). 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesindeki kazanımlar ve Gagne'nin öğrenme ürünleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 181-190.
- *M20. Bülbül, H. (2016). Müze ile eğitim yoluyla ortaokul öğrencilerinde kültürel miras bilinci oluşturma. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)*, 6(3), 681-694
- *M21. Öner, G. ve Köse, T. Ç. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 98-128. <https://doi.org/10.17497/tuhed.540967>

- *M22. Pala, F. (2018a). 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi yaşayan demokrasi ünitesinde geçen kavramların anlaşılma düzeyi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 22-36.
- *M23. Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32
- *M24. Üztemur, S., Dinç, E. ve Acun, İ. (2018). Müzeler ve tarihi mekânlarda uygulanan etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin sosyal bilgilere özgü becerilerinin geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 294-324. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.349442>
- *M25. Altinkulaç, A. (2010). 8. Sınıf inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde yaratıcı drama yöntemi ve altı şapkalı düşünme tekniğinin kullanılmasının öğrenci başarı ve tutumlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 225-247.
- *M26. Kaya, A. ve Gül, O. (2020). 8. Sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının içerik düzenleme ilkelerine uygunluğunun incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 220-247. <https://doi.org/10.38015/sbyy.820410>
- *M27. Bozdoğan, K. ve Sünbül, A. M. (2016). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin ‘müze’ kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 107-127.
- *M28. Tangülü, Z. ve Aydın, Y. (2014). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersi: öğretmen görüşlerine değer kazanma ölçütleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 109-121.
- *M29. Karagözoğlu, N. (2020). Ortaokul öğrencilerinin etkinliklerle müze eğitimine ilişkin görüşleri: yozgat müzesi örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 33-50. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.610442>
- *M30. Kartal, A. ve Şeyhoğlu, A. (2020). Öğrenci bakış açısıyla sosyal bilgilerde okul dışı öğrenme ortamları bağlamında “müzeler”. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 128-146.

- *M31. Ay, T. S. ve Fidan, N. K. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 69-89. <https://doi.org/10.17755/esosder.39452>
- *M32. Kamçı, S. ve Memişoğlu, H. (2020). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(4), 1755-1772. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.58249-528471>
- *M33. Aydemir, A. ve Kalın, Ö. U. (2018). 8. Sınıf öğrencilerinin bağımsızlık, özgürlük, özgüven ve çağdaşlaşma değerlerine yönelik görüşlerinin ve algısal değişimlerinin incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(40), 87-100
- *M34. Yıldırım, T. ve Tahiroğlu, D. M. (2012). Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 104-114.
- *M35. Özcan, E. (2019). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının aktif öğrenme modeliyle öğretilmesine ilişkin bir eylem araştırması. *International Journal of Scholars in Education*, 2(1), 58-74.
- *M36. Demirel, İ. N. (2020). Sınıf eğitimi öğretmen adaylarının müzelerde eğitim uygulamalarına yönelik öz yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 19(2), 652-666. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.46660-492112>
- *M37. Sungur, T. ve Bülbül, H. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının sanal müze uygulamalarına yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 652-666. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.46660-492112>
- *M38. Kuşcuoğlu, G. ve Aladağ, S. (2019). Sınıf öğretmenlerinin müzelerin değer aktarmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 124-140.
- *M39. Egüz, Ş. (2020). Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimi uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 245-270.

- *M40. Egüz, Ş. ve Kesten, A. (2012). Sosyal bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: samsun ili örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 81-104.
- *M41. Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- *M42. Güleç, S., ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
<https://dergipark.org.tr/pub/uefad/issue/16678/173294>
- *M43. Meydan, A., ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 0. <https://doi.org/10.14781/mcd.92390>
- *M44. Kısa, Y. ve Gazel, A. A. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri). *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 2(1), 96-119.
- *M45. Üztemur, S., Dinç, E. ve Acun, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde müze ve tarihi mekân kullanımının 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler algılarına etkisi: bir eylem araştırması. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(1), 135-168.
<https://doi.org/10.30831/akukeg.358211>
- *M46. Tural, A. ve Kala, F. (2018). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik özyeterlik inançları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 108-121.
<https://doi.org/10.29250/sead.402086>
- *M47. Şentürk, M., Koca, M. K. ve Gazel, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerinin müze kullanımına ilişkin görüşleri: Manisa ili örneği. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 119-133.
<https://doi.org/10.20860/ijoses.740246>
- *M48. Solmaz, K. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze eğitime yönelik görüşleri ve uygulamaları. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (MÜSBİD)*, 4(7), 40-54.

- *M49. Demir, A. ve Tak, İ. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin müze ile eğitime yaklaşımları tokat ili örneği. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 1-18.
- *M50. Keskin, S. C. ve Kaplan, E. (2012). Sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 95-115.
- *M51. Er, H. ve Yılmaz, R. (2020). Sosyal bilgilerde öğretmen adaylarının objektifinden “müze kullanımı”. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 4(2), 165-181. <https://doi.org/10.38015/sbyy.766481>
- *M52. Yılmaz, A. ve Egüz, Ş. (2015). Tarih ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih öğretiminde müzenin önemi hakkındaki tecrübe ve düşünceleri. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(11), 1637-1650.
- *M53. Dinç, E. ve Üztemur, S. (2017). Türkiye’de sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde müzeler ve tarihi mekânlardan yararlanmaya yönelik araştırmaların içerik analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(214), 61-84.
- *M54. Sağlam, H. İ. ve Bilgiç, S. (2018). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin etkililiğinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 60-71. <https://doi.org/10.19126/suje.412094>
- *M55. Çelikkaya, T. ve Boyraz, F. (2018). Kanıt temelli öğretimin 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki öğretmen kılavuz kitaplarına yansımaları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1227-1236. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.434153>
- *M56. Alınlı, C. ve Yazıcı, F. (2020). 8. sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde artırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ve öğrencilerin artırılmış gerçeklik uygulamasına karşı tutumları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2020(15), 99-113. <https://doi.org/10.46778/goputeb.780344>
- *M57. Köse, M. (2014). 1997 ile 2012 yılları arasında ilköğretim ve ortaöğretimde okutulan sosyal bilgiler ve tarih ders kitaplarında balkan savaşları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 132-160.

- *M58. Kızıl, Ö. (2018). Sosyal bilgiler dersinde tarihsel kanıt analizi kullanımının 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(4), 47-73.
- *M59. Şekerci, H. ve Kabapınar, Y. (2019). Sosyal bilgiler derslerinde storyline yaklaşım ile bütünleştirilmiş kanıt temelli etkinliklerin kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 659-684.
- *M60. Doğan, Y. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıt kullanmanın öğrencilerin akademik başarısına etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 0(2), 171-186.
- *M61. Öner, Ü. ve Kınacı, M. K. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kanıt kullanma becerisine ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 1155-1174. <https://doi.org/10.17755/esosder.778828>
- *M62. Elbay, S. (2019). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük öğretiminde kanıt ve kaynak kullanımının tarihsel anlatılara yansımalarının incelenmesi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 14(6), 3063-3087. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.30239>
- *M63. Ünal, F. ve Özmen, C. (2013). 1998 İle 2005 4-7. Sınıf sosyal bilgilerin öğretim programları ve ders kitaplarında yer alan Türk dünyası konularının karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 445-459.
- *M64. Metin, B. ve Oran, M. (2014). İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders içi yerel tarih konusundaki faaliyetleri uşak ili örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1). <https://doi.org/10.12780/UUSBDD223>
- *M65. Kınasakal, İ., Demir, A. ve Kaymakçı, S. (2019). Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yerel tarih kullanımına bir örnek: Safranbolu Gezisi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 14(6), 3181-3202. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.36863>
- *M66. Oran, M. (2019). Son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yerel tarih ile ilgili görüşleri. *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 299-313. <https://doi.org/10.32953/abad.630266>

- *M67. Gül, M. N. Ö. ve Şeker, M. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih ve kültür unsurlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 110-123.
- *M68. Sidekli, S. ve Karaca, L. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen adayları görüşleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 5, 20-38.
- *M69. Çakmak, Z. ve Bulut, B. (2013). 2004 Sosyal bilgiler 7. sınıf öğretim programı ve tarih bilinci. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(34), 147-156.
- *M70. Öztaşçı, C. A., Kabapınar, Y. ve Tuncel, G. (2020). Yerel tarih öğretim yöntemini sosyal bilgiler dersinde kullanmak: yanibaşında olan geçmişi görmek ve duyumsamak. *Turkish History Education Journal*, 9(1), 66-88.
<https://doi.org/10.17497/tuhed.669015>
- *M71. Uğurlu, N. B. ve Üzen, A. T. (2018). Sosyal bilgiler dersinde dijital zaman çizelgelerinin kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 1(1), 12-26.
- *M72. Bayramoğlu, A. Ç. ve Başbuğ, S. (2018a). Yaratıcı Drama Dergisi 2018, 13(1), 53-68www.yader.orgT.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Yaratıcı Drama Yöntemi ile İşlenmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 53-68. <https://doi.org/10.21612/yader.2018.004>
- *M73. Turan, İ. (2012). Öğretmen adaylarının drama öz yeterliği ve coğrafya, tarih ve vatandaşlık bilgileri konularında drama kullanımı. *Education Sciences*, 7(4), 1004-1016. <https://doi.org/10.12739/10.12739>
- *M74. Akşit, İ. ve Dinç, E. (2015). Sosyal bilgiler dersinde iskân kavramının öğretimi üzerine bir eylem araştırması. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 78-87. <https://doi.org/10.29065/usakead.232408>
- *M75. Yenigül, Ç. K. (2019). Sosyal bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramının kullanımına yönelik öğrenci görüşleri: bir dünya savaşı atölyesi e- *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 1-14.
<https://doi.org/10.19160/ijer.600816>

- *M76. Dağ, M. (2018). Sosyal bilgiler derslerinde yerel tarih konuları ve yaklaşımları (1968-2018). *Tarih Okulu Dergisi*, 11(34), 893-932. <https://doi.org/10.14225/Joh1270>
- *M77. Polat, S. ve Bekdemir, Ü. (2017). Sosyal bilgiler müfredat programlarında Türk dünyası ile ilgili konuların analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(3), 1844-1860.
- *M78. Kafadar, T. ve Şan, S. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre kültürel okuryazarlık. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 59, 214-234.
- *M79. Karauğuz, G. ve Özkara, T. C. (2018). Sosyal bilgiler öğretim programlarındaki eskiçağ tarihine ilişkin öğelerin incelenmesi (Türkiye, Çek Cumhuriyeti, İngiltere, İrlanda Cumhuriyeti, Singapur ve ABD New Jersey Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1534-1553. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.39790-444633>
- *M80. Yılmaz, M. ve Başkaya, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde yerel tarih öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 15(1), 457-479. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.38834>
- *M81. Ay, T. S. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanma: nitel bir araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(4), 1623-1638. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.58249-613142>
- *M82. Bayramoğlu, A. Ç. ve Başbuğ, S. (2018b). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 53-68.
- *M83. Çelikkaya, T., Esen, Z. ve Kürümlüoğlu, M. (2018). 2005 ve 2017 Sosyal bilgiler programı 4.ve 5. sınıf ders kitaplarında Atatürk ve Atatürkçülük. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 118-136. <https://doi.org/10.20860/ijoses.429939>

- *M84. Özmen, C. ve Kuşçu, S. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel sorgulama becerilerinin değerlendirilmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 342-362. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.523967>
- *M85. Turgut, T. ve Kaymakçı, S. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türk dünyasına ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 19(1), 37-86. <https://doi.org/10.32449/egetdid.553717>
- *M86. Ulusoy, K. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Atatürkçülük konularının öğretimi ile ilgili öz yeterlik inançları. *Education Sciences*, 5(1), 332-347.
- *M87. Akpınar, M. ve Cantürk, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel farklılık, kültürlerarası duyarlılık algıları ve kültürlerarası eğitime yönelik görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 444-470. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.855873>
- *M88. Elbay, S. (2020a). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük öğretiminde duyuşsal ve bilişsel öğrenme etkinliklerinin tarihsel empatiye yansımalarının incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 9(1), 46-65. <https://doi.org/10.17497/tuhed.641817>
- *M89. Seyhan, A. (2021). Arşiv belgelerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasına ilişkin öğretmen adayı görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 655-680.
- *M90. Akalın, C. (2019). 2018-2019 Eğitim öğretim yılında sosyal bilgiler ders kitaplarında Müslüman Türk bilim insanlarının yeri. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 274-285.
- *M91. Tangülü, Z., Tosun, A. ve Kocabıyık, B. (2014). Ortaokul 8. sınıf inkılâp tarihi ve atatürkçülük konularının öğretiminde karşılaşılan sorunların sosyal bilgiler öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 233-245.
- *M92. Taşkın, A. ve Şimşek, A. (2017). Cumhuriyet dönemi ilkököl tarih / sosyal bilgiler ders kitaplarında eskiçağ tarihinin öğretimi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1533-1548.

- *M93. Uğurlu, N. B. ve Üzen, A. T. (2017). Dijital zaman çizelgesi hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 225-236
- *M94. Aktaş, Ö. ve Marancı, Ş. (2018). Fotoğraflarla yedinci sınıf öğrencilerinin tarihsel zaman algısı. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 161-176.
- *M95. Ata, B. ve Keçe, M. (2014). Öğrencilerin tarih okuryazarlığı düzeylerini etkileyen faktörler: öğretmen görüşlerine dayalı nitel bir araştırma. *Turkish History Education Journal*, 3(2), 1-23. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185603>
- *M96. Bozkurt, N. ve Bayındır, N. (2015). Öğretmen adaylarının tarih eğitiminde popüler olan tarih yapımları hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4).
- *M97. Karaağaç, F. Ş. (2021). İlk ve ortaokul öğretim programlarında barış, insan hakları ve demokrasi eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4269-4301. <https://doi.org/10.26466/opus.907189>
- *M98. Akhan, O. (2020). Sınıf öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine yönelik görüşleri. *International Primary Education Research Journal*, 4(1), 72-80.
- *M99. Er, A. R. ve Bayındır, N. (2015). Sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine ilişkin değer kazanımı ile öğretim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 357-379.
- *M100. Dolmaz, M. ve Kılıç, R. (2017). Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde aktif öğrenme ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(1), 42-59.
- *M101. Keçe, M. (2013b). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan tarih konuları: öğretmen görüşlerine dayalı nitel bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(4), 343-361.

- *M102. Topçu, E. ve Kaymakcı, S. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde menkıbelerin kullanılma durumuna ilişkin öğretmen görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 281-305. <https://doi.org/10.17556/erziefd.400021>
- *M103. Dönmez, C. ve Altıkulaç, A. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ortaokul T.C inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının öğretiminde tarihsel kaynaklarının kullanımına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 923-942.
- *M104. Okumuş, O. (2019). Tarih öğretiminde sosyal medya ortamlarının kullanımına ilişkin tarih öğretmenlerinin görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 8(2), 499-535. <https://doi.org/10.17497/tuhed.607642>
- *M105. Kuzgun, M. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih derslerinin işlenişine yönelik görüşleri. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 158-175.
- *M106. Kırıkçı, A. C. ve Yılmaz, K. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihi çevre eğitimine yönelik görüşleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 74-86. <https://doi.org/10.14781/mcd.291153>
- *M107. Öner, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ‘okul dışı tarih öğretimi’ne ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 89-121. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185618>
- *M108. Çengelci Köse, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf dışı öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1823-1841.
- *M109. Ulusoy, K. (2007). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih ve ahlâk eğitimi ilişkisi üzerine görüşleri (Sakarya il örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(13), 155-177.
- *M110. Çengelci, T. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.
- *M111. Bal, M. S. ve Yiğittir, S. (2012). Okul duvarlarındaki görsellerin tarih öğretimi açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 999-1016.

- *M112. Görmez, E. (2021). Türkiye ve güney carolina Sosyal Bilgiler Öğretim Programında tarih konuları ile ilgili kazanımların karşılaştırılması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51, 109-122.
- *M113. Tangülü, Z. (2016). Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Birinci Elden Kaynakların Kullanımı. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 253-273.
- *M114. Ulusoy, K. ve Erkuş, B. (2016). İlkokul 4. sınıfta “insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi” dersinin okutulmasına ilişkin sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 0(24), 1143-1172.
- *M115. Kaya, R. ve Günal, H. (2015). Tarih öğretmenlerinin muhteşem yüzyıl dizisi özelinde tarih konulu film ve dizilerin öğretimde kullanımına yönelik görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 4(1), 1-48.
<https://doi.org/10.17497/tuhed.185614>
- *M116. Şekerci, H. ve Doğan, M. C. (2020). İlkokul sosyal bilgiler öğretimi bağlamında öğrencilerin tarihi mekânlara ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 464-480.
<https://doi.org/10.17556/erziefd.643482>
- *M117. Çençen, N. ve Berk, N. A. (2014). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler programlarında Türk halk kültürü öğelerinin yeri ve önemi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 1(3).
- *M118. Yılmaz, A. (2008a). İlköğretim 6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinde Osmanlı algısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 245-261
- *M119. Öztaş, S. ve Turan, R. (2009). İlköğretim altıncı sınıf sosyal bilgiler tarih ünitelerinin işlenişinde öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 903-932.
- *M120. Özel, E. (2014). İlköğretim düzeyindeki tarih eğitiminde teknolojik araçların kullanılma durumları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 0(18), 713-740.

- *M121. Aktaş, Ö. (2015). Tarih derslerinde yararlanılabilecek savaş filmleri üzerine değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(43), 126-132.
- *M122. Demir, S. B. ve Gezici, M. (2018). Tarihi dizi ve filmlerin sosyal bilgiler dersine yansımaları. *Turkish History Education Journal*, 7(2), 392-413. <https://doi.org/10.17497/tuhed.446031>
- *M123. Şimşek, A. (2004). İlköğretim okulu sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde hikaye anlatım yönteminin etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 495-510
- *M124. Safran, M. ve Şimşek, A. (2006). İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının gelişimi. *İlköğretim Online Dergisi*, 5(2), 87-109.
- *M125. Işık, H. ve Gökçe, M. (2016). İpek Yolu'nun sosyal bilgiler derslerinde bir tema olarak kullanılmasının önemi. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 241-262. <https://doi.org/10.17497/tuhed.279920>
- *M126. Kandemir, K. ve Torun, E. (2020). İstiklal Marşı'nın Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 267-284. <https://doi.org/10.38015/sbyy.817014>
- *M127. Zayimoğlu Öztürk, F., ve Sıgnaktekin, C. (2021). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tarih konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler: Bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 5(1), 152-176. <https://doi.org/10.38015/sbyy.875796>
- *M128. Avcı, M. ve Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 0-0. <https://doi.org/10.17051/io.2016.58630>
- *M129. Göksu, M. M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 1946-1955. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.4039>

- *M130. Özmen, C., Er, H. ve Ünal, F. (2014). Televizyon dizilerinin tarih bilinci üzerine etkisi "muhteşem yüzyıl dizisi örneği". *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 409-426.
- *M131. Dikyol, D. Ç. ve Pamuk, İ. (2017). Kültürel ve tarihsel mirasın sosyal bilgiler öğretmen adaylarına katkıları: "derslerde anlatılanlar gerçekmiş. *Kesit Akademi Dergisi*, 8, 123-142.
- *M132. Şanlı, M. ve Köç, A. (2021). Orhun abidelerinde sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan ortak değerler. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 4(1), 48-68. <https://doi.org/10.47503/jirss.939893>
- *M133. Öztaş, S. (2015). Tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasına ilişkin tarih bölümü öğrencilerinin görüşleri (Kırklareli üniversitesi örneği). *Turkish History Education Journal*, 4(2), 1-37. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185634>
- *M134. Türk, H. ve Atasoy, E. (2020). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin zihninde göç olgusu: bir metafor analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55, 26-44. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.550258>
- *M135. Boyraz, E. Z. (2020). Ortaokul 8. Sınıf Türkiye cumhuriyeti inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programlarında ve ders kitaplarında hatırat. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 6(1), 164-174. <https://doi.org/10.32570/ijofe.655661>
- *M136. Savaş, B. ve Aslan, Ö. (2014). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde filmlerin kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(8), 129-148.
- *M137. Çırak, A. (2020). Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arası yapılan tezlerin analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1219-1242. <https://doi.org/10.17152/gefad.797451>
- *M138. Gül, O. K. ve Gez, A. (2021). Sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin sınıf ve web temelli tarihsel birincil kaynakları kullanma durumları. *Uluslararası Sosyal*

- *M139. Öztürk, M. ve Mutlu, N. (2017a). Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde beceri ve değerleri ne kadar öğretiyoruz? *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 552-563.
- *M140. Çapar, D. ve Şenşekerci, E. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihsel çevrenin tarih öğretiminde kullanımına yönelik yaklaşımları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1044-1062.
<https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-871669>
- *M141. Yılmaz, K. ve Kaya, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih algısı ve tarih öğretimine pedagojik yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 73-95.
- *M142. Gökkaya, A. K. ve Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483-506.
- *M143. Ulusoy, K. ve Erkuş, B. (2015). Sosyal bilgiler dördüncü sınıf ders programındaki tarih konuları ile ilgili kavramlara ilişkin öğrenci algıları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 147-158.
- *M144. Öztaşkın, Ö. B. (2013). Sosyal bilgiler derslerinde belgesel film kullanımının akademik başarıya ve bilinçli farkındalık düzeylerine etkisi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 147-162.
- *M145. Tangülü, Z. (2016). Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Birinci Elden Kaynakların Kullanımı. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 253-273.
- *M146. Kabapınar, Y., ve Dinç, T. (2011). “Kant Temelli Tarih Öğretimi Yaklaşımı”na göre hazırlanmış konuların sınıfta işlenmesi: Ezber tarih dersinin kaderi midir? *Toplumsal Tarih*. <http://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/makale/-kan-t-temelli-tarih-ogretimi-yaklas-m-na-gore-haz-rlanm-s-konular-n-s-n-fta-islenmesi-ezber-tarih-dersinin-kaderi-midir-/66956>

- *M147. Kaya, R. ve Güven, A. (2012). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde tarih konularının işlenişi ve tarihin değeri ile ilgili görüşleri. *Turkish Studies (Elektronik)*, 7(2), 675-691.
- *M148. Çelikkaya, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin kronoloji becerilerinin saptanmasına yönelik bir çalışma. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 150-173.
- *M149. Karık, F. (2017). Okul dışı tarih öğretimi ve sosyal zekâ arasındaki ilişkinin yol analiziyle incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 733-755.
- *M150. Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C. C. (2014). Ortaokul öğrencilerinin tarih algısı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 415-436.
- *M151. Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99.
- *M152. Özkan, S. ve Gevenç, S. (2017). Sosyal bilgiler dersinde tarih konularının öğretiminde fıkraların kullanımının akademik başarıya etkisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(17), 0-0.
- *M153. Yılmaz, A. (2008b). Sosyal bilgiler dersi tarih konularının çoklu zekâ kuramına göre işlenişi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0(18), 238-252.
- *M154. Yeşilbursa, C. C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin tarihsel bilgi edinme kaynaklarına yönelik görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 1-21.
- *M155. Çiftçi, B., Önal, N. ve Yazıcı, K. (2016). Öğretim etkinliklerinde sanal müzelerin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adayları ne düşünüyor? *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(3), 689-706.
- *M156. Avcı, E. K. ve Faiz, M. (2021). Öğretmen eğitiminde eğitici filmlerin kullanılmasına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deneyimleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 390-416.

- *M157. Faiz, M. ve Avcı, E. (2020). Popüler kültür unsuru olarak tarihi dizilere ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 744-763. <https://doi.org/10.24315/tred.621006>
- *M158. Aslan, S. ve Şeker, K. (2013). Sekizinci sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi kavramlarının öğretiminde bulmacaların öğrenci başarısına etkisi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 3(1), 29-42.
- *M159. DüNDAR, Ş. (2017). Sınıf Öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinde bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih hakkındaki görüşleri. *İlköğretim Online (elektronik)*, 16(4), 1621-1643
- *M160. Aslan, S. ve Aybek, B. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin ilköğretim 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 233-262.
- *M161. Kaçar, T. ve Çakmak, Z. (2020). 8.Sınıf Türkiye cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 455-474. <https://doi.org/10.17679/inuefd.743084>
- *M162. Elbay, S. (2020b). Sekizinci sınıf öğrencilerinin Atatürk ilkelerine yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testiyle incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 8(2), 33-51. <https://doi.org/10.47215/aji.806097>
- *M163. Çakmak, Z., Akgün, İ. H. ve Salur, M. (2021). 8. Sınıf T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersine ilişkin tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Belgi Dergisi*, 22, 825-843. <https://doi.org/10.33431/belgi.940240>
- *M164. Berkant, H. G. ve Atmaca, Y. (2016). Sekizinci sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin derse yönelik güdülerine ve bilgisayara ve derse yönelik tutumlarına etkisi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 0-0.
- *M165. Pala, F. (2021). Sosyal bilgiler dersi tarihe yolculuk ünitesi bağlamında dijital hikâye kullanımının öğrenci akademik başarı ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 43-58.

- *M166. Daşdemir, İ. ve Tekin, S. (2018). Sosyal bilgiler ders kitaplarında türk-kültür öğelerinin kullanımı. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 18(1), 215-228.
- *M167. Akıncı, B. A. G. ve Dilek, D. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde temsili resim kullanımıyla tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 5-27.
- *M168. Üztemur, S., Akın, S. ve Kaplantaş, F. (2021). Sosyal bilgiler ders kitaplarında müzeler ve tarihi mekânlar: bir doküman analizi. *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 3(1), 40-55. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.973303>
- *M169. Başol, G. ve Şanlı, M. (2016). Sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde siyasetnamelerin etkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 170-191.
- *M170. Varlıkgörücüsü, N. ve Çalışkan, M. (2020). Zaman ve kronolojiyi algılama becerisini nasıl geliştirebilirim? *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 194-209.
- *M171. Aktaş, V., Yılmaz, A. ve İbrahimoglu, Z. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sanal müze kullanımına yönelik tutumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1294-1313. <https://doi.org/10.24315/tred.806159>
- *M172. Yeşilbursa, C. C., Dönmez, C. ve Kaya, B. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “tarihsel önem” kavramına yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 795-805. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.-483199>
- *M173. Yazıcı, F. (2017). Osmanlı’dan Cumhuriyet’e hoşgörü: 7. sınıf öğrencilerinin farkındalıkları üzerine bir değerlendirme. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 37-56. <https://doi.org/10.17556/erziefd.319809>
- *M174. Ünlü, İ. ve Kaşkaya, A. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretmen adaylarının, ek kaynak ve materyal olarak tarihi roman kullanma yeterliklerinin ders planları üzerinden incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 69-91. <https://doi.org/10.17497/tuhed.377263>

- *M175. Ünal, O. (2021). Dizi ve filmlerin değerler üzerindeki yansımalarına yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(41), 277-311. <https://doi.org/10.34234/ded.906251>
- *M176. Utkugün, C. ve Koca, M. K. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih bilinci ve tarih derslerindeki ilgi alanları. *SDU International Journal of Educational Studies*, 7(1), 114-134. <https://doi.org/10.33710/sduijes.646867>
- *M177. Tuncel, G. ve Altuntaş, B. (2020). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin kültürel miras algısı: göstergebilimsel bir analiz. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 6(1), 123-140. <https://doi.org/10.32570/ijofe.731122>
- *M178. Topçu, E. ve Öztürk, C. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihsel bilgiye yönelik nesnellik ve gerçeklik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1104-1126. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.-404966>
- *M179. Tavacı, F. ve Sarıçam, İ. (2021). Türkiye ve İngiltere’de sosyal bilgiler eğitiminde kanıt temelli öğrenme üzerine yapılan araştırmaların karşılaştırılması. *Turkish Journal of Educational Studies*, 8(2), 161-194. <https://doi.org/10.33907/turkjes.832893>
- *M180. Seyhan, A. (2020). Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenmenin etkililiği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 27-51.
- *M181. Seçgin, F. ve Doğan, M. (2019). Sosyal bilgiler dersi ‘ilkçağ uygarlıklar’ konularının öğretiminde hikâye destekli öğretim yönteminin etkililiği. *Turkish History Education Journal*, 8(1), 290-316. <https://doi.org/10.17497/tuhed.544746>
- *M182. Polat, S., ve Bekdemir, Ü. (2017). 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi kültür ve miras öğrenme alanındaki ders işleniş sürecinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(3), 1844-1860.
- *M183. Pala, F. (2018b). 8. Sınıf öğrencilerinin Çanakkale cephesine ilişkin bilgi düzeyleri. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 3(2), 62-74.

- *M184. Tarhan, M. ve Altun, E. Ş. (2018). Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan bilim tarihi konularına yönelik bir değerlendirme. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(2), 111-127. <https://doi.org/10.32570/ijofe.485218>
- *M185. Meydan, A. ve Akkuş, A. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi ve coğrafi mekân uygulamalarının değerlendirilmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2013(13), 14-30.
- *M186. Oruç, Ş. ve Aygün, M. (2018). Sosyal bilgiler ders kitaplarında seyahatnameler. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 1(1), 46-57.
- *M187. Mert, B. ve Beldağ, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yerel tarih uygulamalarının öğrencilerde farkındalık oluşmasına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 267-292.
- *M188. Malkoç, S. ve Kaya, E. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf dışı okul ortamlarının kullanılma durumları. *İlköğretim Online*, 14(3), 1079-1095. <https://doi.org/10.17051/io.2015.40410>
- *M189. Köç, A. ve Demirhan, E. I. (2019). Yedinci sınıf öğrencilerinin Osmanlı devleti algısı. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 2(1), 31-45.
- *M190. Demirkaya, H., Köç, A. ve Ünal, O. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Osmanlı ve fetih kavramlarına ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi yoluyla analizi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(2), 45-63. <https://doi.org/10.7822/omuefd.747421>
- *M191. Kızılay, N. ve Doğan, Y. (2016). Sınıfta arkeoloji: 6. sınıf öğrencilerinin tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir eylem araştırması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 85-108. <https://doi.org/10.18069/fusbed.70379>
- *M192. Keleşoğlu, S. ve Akbaba, B. (2020). Kullansam mı kullanmasam mı? Sosyal bilgiler öğretiminde sinema ve dizi filmlerin kullanımına yönelik öğretmen deneyimleri. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 182-197. <https://doi.org/10.38015/sbyy.815187>

- *M193. Kaymakcı, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının inkılâp tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 190-207.
- *M194. Kaya, B. ve Filazıoğlu, A. (2020). Sekizinci sınıf öğrencilerinin birinci dünya savaşı'na yönelik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 108-132.
- *M195. Kabapınar, Y. ve Sağlamgöncü, A. (2017). Sosyal bilgiler dersinde eşya tarihini araştırmak: eşyanın da tarihi mi olurmuş! *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 1-21. <https://doi.org/10.32433/eje.342492>
- *M196. İneç, Z. F. (2020). Sanal gerçeklik teknolojisi ile sosyal bilgiler öğretiminde kültür aktarımı. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 180-203. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.793821>
- *M197. Ezer, F. ve Çelik, S. (2016). Sosyal bilgiler dersi 7. sınıf öğretim programı “yaşayan demokrasi” ünitesinin kazanımlarına ulaşma derecesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 1(1), 1-10. <https://doi.org/10.22596/2016.0101.110>
- *M198. Gedikler, H. G. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sözlü tarih çalışmasından edindikleri kazanımlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 245-265. <https://doi.org/10.53444/deubefd.828001>
- *M199. Er, A. ve Bayındır, N. (2015). Sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine ilişkin öğretmen unsuru ile fiziki koşullar ve materyal hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 88-103. <https://doi.org/10.29065/usakead.232407>
- *M200. Elbay, S. (2021). Ortaokul T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük öğretiminde empatinin öğrencilerin başarılarına yansımalarının değerlendirilmesi: bir durum çalışması. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-23.

- *M201. Elbay, S. (2020c). Sosyal bilgiler dersinde 7. sınıf öğrencilerinin tarihsel bakış açısı alma ve anlatılarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 59-74.
- *M202. Durdi, M. ve Erdamar, G. (2020). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programına ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 193-218.
- *M203. Dikyol, D. Ç., İnce, E ve Usta, S. (2012). Öğretmen adaylarının tarihi mekânlara ve eserlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 8(2), 57-68.
- *M204. Dere, İ. (2021). Kültürel mirası belgeleyerek öğrenme: sosyal bilgiler öğretmen adaylarının saha tecrübeleri. *International Journal of Geography and Geography Education*, 43, 108-121. <https://doi.org/10.32003/igge.779915>
- *M205. Yılmaz, A. A. (2021). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında eskiçağ konularının öğretimsel kavramlar açısından analizi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 522-530. <https://doi.org/10.53506/egitim.996056>
- *M206. Dalli, C. ve Çakmak, P. D. M. A. (2020). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Türk tarihi ve kültürü konularının yeri. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 53-66.
- *M207. Bozdoğan, K. ve Güven, C. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan “kanıt” kavramına ilişkin öğrenci algıları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(31), 4012-4046. <https://doi.org/10.26466/opus.693136>
- *M208. Bayır, Ö. G. ve Köse, T. Ç. (2019). Kültürel miras ve korunmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1827-1840. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3393>
- *M209. Azrak, S. ve Yalçınkaya, E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli Şehri Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1307-1320. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3866>

- *M210. Ayaydın, Y. ve Aktaş, V. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersindeki tarih konularının öğretimine yönelik görüşleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 16.
- *M211. Ateş, S., İncirci, A., Karadeniz, O. ve Kapucubaş, M. (2018). Sosyal bilgiler ders kitaplarında eski Türkler: Türkiye ve Türkmenistan. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 70-85.
- *M212. Alkış, S. ve Oğuzoğlu, Y. (2005). İlköğretim öğrencilerinin tarihi çevre bilgisinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 23-46.
- *M213. Tosun, T. ve Çalışkan, H. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adaylarının kültür ve miras öğrenme alanına ilişkin pedagojik içerik bilgilerinin incelenmesi. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 2(1), 1-22.
- *M214. Ginesar, Ö. ve Güven, C. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 8. sınıf T.C inkılap tarihi ve Atatürkçülük ders kitabıyla ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1017-1041. <https://doi.org/10.26466/opus.477153>
- *M215. Çelik, H. ve Elbasan, D. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyadaki tarihle ilgili paylaşımlara ilişkin görüşleri. *Turkish History Education Journal*, 7(2), 251-270. <https://doi.org/10.17497/tuhed.429949>
- *M216. Ay, T. S. ve Korkmaz, Ç. (2017). Sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve kültürel öğeler bağlamında “Küçük Hezarfen” çizgi filmi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 49-62.
- *M217. Seyhan, B. (2020). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi ve Atatürkçülük kavramlarına yönelik metafor algıları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 32-52.
- *M218. Öner, G. (2017). Sosyal bilgiler ve tarih dersleri için alternatif bir kaynak: eba.gov.tr. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(9), 227-257.

- *M219. Öztürk, M. ve Mutlu, N. (2017b). Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde farklılaştırılmış öğretime yönelik öğretmen algıları ve uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 379-402.
- *M220. Altıkulaç, A. (2015). Sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının tarih araştırmalarına yönelik algıları. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(11), 97-112.
- *M221. Karpınar, O. ve Tangülü, Z. (2019). T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi konuları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Belgi Dergisi*, 2(18), 1487-1505. <https://doi.org/10.33431/belgi.578783>
- *M222. Koldaş, M. ve Pamuk, A. (2020). Tarih ders kitaplarında kanıt temelli öğrenme yaklaşımı: ortaöğretim T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6413-6436. <https://doi.org/10.26466/opus.825129>
- *M223. Altıkulaç, A. ve Gökkaya, A. K. (2014). Tarih öğretiminde hatıratların kullanımının tarihsel empati becerisine etkisi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 9(1), 21-35.
- *M224. Tuna, Y. E. (2018). Tarih ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının atatürk ilkelerine ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığı ile belirlenmesi. *Turkish History Education Journal*, 7(1), 43-68.
- *M225. Erol, H. (2016). TEOG sınavında “T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi” ile ilgili sorulan sorular hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 15(57), 548-567.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Cenap SİĞNAKTEKİN
ORCID Numarası	0000-0003-2394-5130
Lisans Mezuniyet	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Fakülte	Fen-Edebiyat
Bölümü	Tarih
Yüksek Lisans Mezuniyet	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler
Programı	Sosyal Bilgiler Eğitimi
Doktora Mezuniyet	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Anabilim Dalı	
Programı	
Akademik Çalışmaları	
1	
2	